

Kukwe Kuin Ngöbökwé

Las ilustraciones por Horace Knowles
©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972,
se encuentran en las páginas:
12, 80, 146, 346, 372, 425, 772 y 777.

Las ilustraciones por Horace Knowles
©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972,
las adiciones y modificaciones por Louise Bass
©The British & Foreign Bible Society, 1994,
se encuentran en las páginas:
251 y 667.

Las ilustraciones por Louise Bass
©The British & Foreign Bible Society, 1994,
se encuentran en las páginas:
88, 153, 178, 200, 327, 396, 403, 617,
698 y 741.

Las ilustraciones usadas con el permiso de
©1978 David C. Cook Publishing Co.
se encuentran en las páginas:
7, 37, 103, 106, 149, 164, 171, 185,
295, 333, 367, 373, 402, 430, 463,
700 y 799.

Las ilustraciones por Richard y Frances Hook
son del One Year™ Bible Story Book
©Tyndale House Publishers, todas derechas reservadas.
Usadas con permiso.

John Lear ilustraciones coloreadas
© 1960 American Bible Society. Usadas con permiso.

Ilustraciones coloreadas
usadas con el permiso de Louise Bass.

©Wyliffe Bible Translators, 2004
El Nuevo Testamento en Ngäbere de Panamá
Primera Edición
10M 2004

Täräta Ükaninte Krörö

Mateo	1
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Mateokwe	
Marcos	109
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Marcokwe	
Lucas	177
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe	
Juan	289
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe	
Hechos	369
Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Köböire	
Romanos	467
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä	
1 Corintios.	516
Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Corintobokrä	
2 Corintios.	557
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Corintobokrä	
Gálatas	586
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Galaciabokrä	
Efesios	603
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Efesobokrä	
Filipenses	618
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Filipobokrä	
Colosenses.	629
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Colosabokrä	
1 Tesalonicenses	639
Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä	
2 Tesalonicenses	647
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä	
1 Timoteo	652
Tärä Tikani Käne Pablokwe Timoteokrä	
2 Timoteo	664
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Timoteokrä	
Tito	673
Tärä Tikani Pablokwe Titokrä	
Filemón.	679
Tärä Tikani Pablokwe Filemónkrä	

Hebreos	682
Tärä Tikani Nitre Hebreokrä	
Santiago	718
Tärä Tikani Santiagokwe	
1 Pedro	730
Tärä Tikani Käne Pedrokwe	
2 Pedro	743
Tärä Tikani Bobukäre Pedrokwe	
1 Juan	751
Tärä Tikani Käne Juankwe	
2 Juan	762
Tärä Tikani Bobukäre Juankwe	
3 Juan	764
Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe	
Judas.	766
Tärä Tikani Judakwe	
Apocalipsis	770
Kukwe Mikani Tuare Juanye	
 Nikwe Nünandre Ño Ngöbö Ngwärekrei, Ye Abko Tä Niere Ja Täritäri Ja Kukweibtä Nie . . .	 819

Kukwe Kuin Jesubtä

Tikani Mateokwe

Mateo

Ni iti kädian nämane Mateo käkwe tärä ne tikani. Niara kädian nämane Leví arato. Mateo abko ni israelita käräbare Jesukwe ja töitkakäre jabe. Jesu ngämi Mateo kärere, känenkri niara abko ngwian käräkä gobran romanobokrä, akwa Jesukwe käräbare ja töitkakäre jabe, ye btäräbe nikani Jesu jiehti. Kä ye ngwane nitre romanobo nämane gobrane nitre israelitabti.

Jesukwe dre dre nuenbare abko Mateokwe tuani ja okwä jenbti, ye abko tikani tärä nebtä. Erere arato, Jesukwe kukwe diribare ño ño abko kukwei nuani kwe, ye abko tikani täräbtä kwe. Mateo käkwe tärä ne tikani bäri nitre israelitakrä, ñobtä ñan angwane niaratre nämane ni ngibiare iti ja diantarikä. Ni jatadre iti nitre israelita Diantarikä abko Ngöbökwe niebare kira. Ni ye abko kä Mesías hebreore amne kä Kristo griegore. Ni Diantarikä juandre Ngöbökwe ye abko Jesu ara abko Mateo tö namani mikai gare nitre israelitareye tärä nebti.

Jesu mräkä känekäne

(Lucas 3.23-38)

- 1** Jesukristo mräkä känekäne jrei Davikri amne Abrahamkri abko nere:
- 2** Abraham abko Isaac rün,
Isaac abko Jacob rün,
Jacob abko Judá rün amne
Judá etbakantre mda mda
rün arato,
- 3** Judá abko Fares amne Zara
rün amne,
Fares btä Zara meye abko
Tamar,
Fares abko Esrom rün amne,
Esrom abko Aram rün,
- 4** Aram abko Aminadab rün
amne,

- Aminadab abko Naasón rün
amne,
Naasón abko Salmón rün,
5 Salmón abko Booz rün,
(Booz ne meye abko
Rahab. Rahab ne abko
ñakare israelita.)
Booz abko Obed rün,
(Obed meye abko ni
ñakare israelitare kädian
nämene Rut.)
Obed abko Isaí rün amne,
6 Isaí abko jrei David rün.
- Jrei David abko Salomón
rün.
(Salomón ne meye abko
nämene käne Uríabe.)
7 Salomón abko Roboam rün,

- Roboam abko Abías rün,
 Abías abko Asa rün,
8 Asa abko Josafat rün amne,
 Josafat abko Joram rün
 amne,
 Joram abko Uzías rün,
9 Uzías abko Jotam rün
 amne,
 Jotam abko Acaz rün amne,
 Acaz abko Ezequías rün,
10 Ezequías abko Manasés rün
 amne,
 Manasés abko Amón rün
 amne,
 Amón abko Josías rün,
11 Josías abko Jeconías amne
 mräkä mda mda rün,
 (Jeconías näire abko nitre
 israelita jänikani ngite kä
 Babiloniate.)
- 12** Abti nükaninta kä Israelite,
 yebti abko Jeconías abko
 Salatiel rün,
 Salatiel abko Zorobabel
 rün,
13 Zorobabel abko Abiud rün
 amne,
 Abiud abko Eliaquim rün
 amne,
 Eliaquim abko Azor rün,
14 Azor abko Sadoc rün,
 Sadoc abko Aquim rün
 amne,
 Aquim abko Eliud rün,
15 Eliud abko Eleazar rün
 amne,
 Eleazar abko Matán rün
 amne,
 Matán abko Jacob rün,
16 Jacob abko José rün.
 José ne mden abko ben
 María namani.

María ne mden abko Jesu
 meye amne,
 Jesu ne mden abko ie nita
 Kristo niere.

17 Ne aisete Abraham näire
 nebebe jrei David näire nitre
 israelita ja mräkärebe namani ni
 jätäbti nibkä ja täritäri. Yebti
 David näire abti nitre israelita
 jänikani ngite kä Babiloniate, ye
 näire nitre israelita ja mräkärebe
 namani ni jätäbti nibkä ja täritä-
 ri arato. Abti nitre israelita jän-
 kani ngite kä Babiloniate ye täbti
 nitre ja mräkärebe namani ni
 jätäbti nibkä ja täritäri nebe
 Kristo därebare ye näire.

Jesukristo därebare

(Lucas 2.1-7)

18 Jesukristo därebare abko
 nakaninkä krörö: Jesu ngämi
 därere, känenkri María, Jesu
 meye abko nämane mikani jakrä
 kwärikwäri Josébe. Akwa María
 ngämi nebe Josébe, ye känenkri
 María ñan namani mobe, bren
 kwe kisete Ngöbö Üai Deme
 köböire. **19** Angwane José, ben
 María rabadre, José ye abko
 nämane nüne metre Ngöbö ngwä-
 rekri amne ñan tö namani María
 mikai ene ni jökrä ngwärecri,
 aisete María tuadremetre kwe kä
 bube tiebe abko namani nütüre.

20 Ye erere José jatanina nue-
 ne, btäräbe angele ni Dänkien-
 kwe jatani, käkwe niebare krörö
 köböire ie:

José, jrei David mräkä, ma-
 kwe ñan kä jürä ngwian jabtä
 María kare ngäbti ja nän muko-
 re, ñobtä ñan angwane ngäbäkre

rabadi kwe, ye abko namani btä Ngöbö Üai Deme di kri köböire. 21 Mdakäre abko, ngäbäkäre däredi brare Mariakwe ye abko makwe kädian Jesu,^a ñobtä ñan angwane juta kwe ngite ngite kukwe kämekäme kisete, ye abko niarakwe dianditari, aiseite makwe kädian kore. Abko kore se, niebare angelekwe Joséye.

22 Ni Dänkien abko käkwe blitabare kira niara kukwei niekä köböire, ye erere rabadre bare täte, abkokäre kukwe nakaninkä kore. Kukwe niebare ni Dänkienkwe abko tä tikani krörö niara Kukweibtä:

23 Meri iti kaibe deme ñan rabadi mobe bren kwe kisete amne ngobo rabadi iti kwe.

Ngäbäkäre ye abko kädiandi Emanuel, *Isaias 7.14*

abko niebare ni Dänkienkwe. (Emanuel abko "Ngöböta nibe" nieta.)

24 Yehti José nükaninta ngwäte angwane, angelekwe dre dre nuemna ie, ye erere nuenbare kwe, käkwe María kani ngäbti ja nän mukore. 25 Akwa María ngobo ngämi därere kwe, ye känenkri namanintre ñakare jabe abti ngobo därebare kwe. Ngäbäkäre ye abko Josékwe kädiani Jesu.

Nitre ja töitikaka mukebtä nükani Jesu mike ütiäte jae

2 1 Jesu därebare juta Belénte kä Judeate angwane, ni iti kädian nämane Herodes nämane

jreire. Jesu därebare, abti nitre töbtä nünanka mobe kä Judeabtä kä driri nükani juta Jerusalén yete. Nitre ye abko nämane ja töitike mukebtä abko nükani, 2 käkwe kukwe ngwianintari krörö:

¿Jrei nitre israelitakwe därebare abko tä mdente? Muke kwati käkwe niara därebare mikaba gare, ye abko nunkwe tuaba nuke käin kä driri yete, aiseite nun jatani mike ütiäte jae, niebare kwetre.

3 Nitre töbtä ja töitikaka mukebtä käkwe kukwe niebare kore, ye gani jrei Herodekwe angwane, niara namani töbike kri. Erere arato, nitre nünanka juta Jerusalénte namani töbike kri arato. 4 Abtä jrei ye käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käräbare amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käräbare kwe arato, bti kukwe ngwianintari krörö kwe ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre mdente metre? niebare kwe ietre.

5 Angwane niaratre käkwe niebare mda Herodeye:

Jrei däredre juta Belénte kä Judeate abko gare nunye, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä käkwe tikani krörö:

6 Belén, ma abko juta chi kä Judá kánti nete.

Akwa ma abko ütiäte kri, juta mda mda ngätäite kä Judá ye kánti,

^a 1.21 Jesu abko kätä ni Dänkien Ngöbö tä ni dentari niere hebreore.

ñobtä ñan angwane
 gobran kri dāredi yete
 abko kākwe nitre
 israelita tikwetikwe
 ngibiadibti, *Miqueas 5.2*

abko tā tikani Ngöbö Kukweibtä,
 niebare kwetre Herodeye.

7 Yebti Herodekwe nitre töbtä
 ye kārābare tiebe, bti muke tuani
 ñongwane metre kwetre abko
 ngwianintari kwe ietre.

8 Angwane Herodekwe niebare
 ietre:

Mun nān Belén sete amne
 ngābākwe ye tā mdente abko
 munkwe ngwiantari kuin jōkrā.
 Abti kwan munye angwane, tā
 mdente abko mun jatata niere
 tie, ti rikadre mike ütiāte siba
 abkokāre, niebare kwe ietre.

Bti juani kwe Belén. 9 Jrei
 Herodes kākwe blitabare ünān
 kore, yebti nitre töbtä ye nikani
 ta; nikanintre ta angwane muke
 tuani nūke kāin kā driri kwetre,
 ye ara nikaninta niaratre jie
 ngwenante abti batibe ngābākwe
 nāmane, ye kānti muke ye nama-
 ni nūnaninkā kāin. 10 Nitre
 töbtä kākwe muke tuani kore
 angwane, kā namani nuāre kri
 btātre. 11 Nikanintre gwā
 angwane, ngābākwe ye nāmane
 gwī meye Marīabe, btā okwā
 namani. Angwane namani ngu-
 kudokwābti temen, kākwe ngā-
 bākwe ye mikani ütiāte jae. Yebti
 kaja ngwian nāmane kwetre, ye
 jue tikani kwetre, bti oro amne
 kri ngwāri ütiāte kri rā bāne
 bāne kādianta incienso amne
 mirra biani ngwarbe kwetre ngā-
 bākwe yeye. 12 Yebti jatanintre

nikenta angwane, ñan rikadreta
 Herodes kānti ta abko Ngöbökwē
 mikani gare köböre ietre, aisete
 nikaninta ji mdabti nebeta ja
 kāite.

Jesu jānikani ngitie Egipto

13 Abti nitre töbtä ye nikani-
 nante angwane, angele ni Dān-
 kienkwe nūkani blite köböre
 Josébe, kākwe niebare ie:

Nāin krō amne ngābākwe ye
 btā meye kwe, ye ben nān ngitie
 jōtrō Egipto sete. Ye kānti mun
 raba nūne abti tikwe kukwe mda
 niedi mae abko makwe ngibia,
 ñobtä ñan angwane Herodes bike
 ngābākwe ye kānentari kāmika-
 dre. Abko kore se, niebare ange-
 lekwe Joséye.

14 Ye btārābe José nūkani
 dikekā krō, nikani jibti Egipto
 kukwāre ngitie ngābākwe yebe
 amne ngābākwe ye meyebe kā
 ikote deo. 15 Ye kānti namanin-
 tre nūnentbe abti Herodes krūta-
 ni. Kukwe nakaninkā kore,
 angwane kukwe niebare krörō ni
 Dānkienkwe niara kukwei niekā
 köböire ye namani bare:

Ti Odei nāmane Egipto,
 tikwe kārābareta mento,

Oseas 11.1

abko niebare kwe.

16 Nitre töbtä abko kākwe
 Herodes ngökani, ye gani Herode-
 kwe angwane, Herodes mātā
 namani kri krübāte, aisete
 ñongwane nitre töbtä kākwe
 muke tuani abko niebare kwetre
 Herodeye, yebtä Herodekwe töbi-
 kabare, kākwe ngābākwe kiakia
 dārebe nebebe kā kubu ie nāmane

nüne Belén amne Belén kenta temen abko Herodekwe kāmikamna jökrä. **17** Herodekwe ngäbäkre kiakia kāmikamna jökrä kore, ye köböire abko ni Ngöbö kukwe niekä kädian nämane Jeremías kākwe Ngöbö kukwe tikani abko namani bare krörö:

18 Ni kukwe ruen ngetrekä krikri krübäte juta Ramate, ye abko Raquel ngäbriänkä kiakia kāmikani jökrä kän, mden abko tä müaire ye. Niara moto mika tö nebeta jäme, akwa ngäbriänkä kāmikani jökrä kän, aisete moto ñan rabadreta jäme,

Jeremías 31.15

abko tikani kore, mden erere namani bare.

Jesu jänikani nüne juta Nazarete

19 Abti Herodes krütani angwane, angele ni Dänkienkwe nükani bliteta köböre Josébe Egipto, **20** kākwe niebare ie:

Näin krö amne ngäbäkcre ye btä meye kwe ye ben nänta kä Israelite, ñobtä ñan angwane nitre tö namani ngäbäkcre ye kāmikai abko krütanina jökrä, aisete mun rikata, niebare angelekwe Joséye.

21 Ye btäräbe José nükani dikekä krö, bti nikani jibti ngäbäkcre yebe amne ngäbäkcre ye meyebe nebata kä Israelite.

22 José nikaninta kore, nikani, nikani, nikani akwa ni iti kädian nämane Arquelao nämane gobra-ne mda rün mrö Herodes täte, ye gani kwe angwane, kä jürä namani kri btä. Abtä ñan nikani nebe kä Judeate. Angwane niara ñan rabadre nüne yete abko Ngöbökwē mikani gare köböre ie, abtä kākä Galilea, kanti nikani jirekäbe. **23** Namani Galilea angwane, nikani nüne juta Nazarete. Jesu abko nazarebo niedre btä abko nitre Ngöbö kukwe niekä köböire Ngöbökwē kukwe niebare, ye erere namani bare jökrä kore.

Juan Bautista kākwe ji tikani Jesu käne

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-17; Juan 1.19-28)

3 1 Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe ni iti kädian nämane Juan Bautista^b jatani dirire kä kaibete kä Judea kanti. **2** Juan nikani dirire krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nūke gobrane ni ngätäite, aisete kukwe kāmekāme kite temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre abko nikani niere kore. **3** Juan ne mden abko btä Ngöbökwē kukwe niebare kira niara kukwe niekä Isaías köböire abko krörö:

Ni iti näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, kākwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja

^b **3.1** Kukwe *Bautista* käta ni ngökaka ñöte niere. Juan kädian nämane *Bautista* ñobtä ñan angwane niara nämane ni ngökö ñöte.

töi mike kuin biare ni
Dänkien käne munkwe.
Ji ükateta niken metre ta,
ye kwrere ja töi ükete
metre ni Dänkien käne
munkwe abko näin niere,

Isaias 40.3

abko Ngöbökwé niebare kore
Juanbtä Isaias köböire.

4 Juan abko nämáne kameo
drüen dikani dänre kite jabtä
amne nämáne mämete nbikwata-
bti jae amne mrö kweta nämáne
kwe abko tröda btä munkö kán-
senta.^c 5 Juan nämáne dirire
kore angwane, ni kwati nünanka
juta Jerusalén amne kä Judeate
btä ni kwati nünanka kánimekä-
nime Nö Jordán bäre temen
abko nükani jökrä niara kukwei
nuen. 6 Angwane nitre ye abko
namani ja ngite niere Ngöböye
angwane, Juan namani ngökö
Nö Jordante. 7 Akwa Juan nämá-
ne nitre ngökö nöte, ye kánti
nitre bariseo amne nitre saduseo
nükani kwati siba abko btä Juan
okwä namani angwane, Juankwe
niebare krörö ietre:

iMun abko tbi krübäte kwre-
re! ¿Ngöbö kebera mun mike ja
ngie nuen kri krübäte, yebtä
nirekwe mun mikani mokre ama-
rehti mun kite nüke siba nete ye?
8 Munkwe ja töi kwitadreta era
metre Ngöbö kukwäre bkänä
tödekakäre bti abko erere

munkwe nüna ni mda mda
okwäbti. 9 Erere arato, munkwe
ñian töbika krörö jabtä: Nun abko
Abraham mräkä, aisete Ngöbö-
kwe ñian nun mikadi ja ngie
nuen, munkwe ñian nütü, nöbtä
ñian angwane jä tuen temen sete,
se abko ngwarbe, akwa Ngöbö
raba kwite Abraham mräkäre
arato abko ti tö nibi niei metre
kore munye. 10 Mdakäre abko,
kri mden mden ñian ngwä nebe
kuin, ye abko kräke ü mikanina
biare tikakakrä ngätrite ta. Abti
tikakata jökrä angwane, ñukwä
mikata btä, ye kwrere jire Ngö-
bökwé mun mikadi ja ngie nuen,
munkwe ñian ja töi kwitadre
Ngöbö kukwäre angwane.

11 Nire nire käta ja töi kwite-
ta Ngöbö kukwäre, käta kukwe
kämekäme kite temen, ye abko
tita ngökö nö aibe te, akwa ni
jatadi iti ti jiehti abko bäri di kri
ti ngwä, aisete ti abko ja ñian
rükadre töre jire chi tie sandalia
ngwena kräke.^d Ni ye abko
käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi
nüne munbtä amne mun mikadi
deme kwe. 12 Ne abko, niarakwe
dre nuendi abko ti bike niere
munye abko krörö: Nura kädian-
ta trigo juankata mürete amne
trigo kwä kuinkuin aibe ükärö-
ta jenena, bti ükata gwi. Kwata
abko kukwata ñukwä jutrate, ye
kwrere ni ye abko tä juto biare

^c 3.4 Juan nämáne ja ngwä kite kore, ye kwrere nitre Ngöbö kukwei niekä
kirakira nämáne ja ngwä kite arato.

^d 3.11 *sandalia ngwena*. Jesu näire ni klaboré abko bäri ene ni mda mdakrä.
Niaratre aibe nämáne sandalia ngwena ni mdakrä, aisete Juan nämáne ja
bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

ni Ngöbökwé erere úkkrökä jökrä núnakäre jabe amne tá juto biare ni kukwe kämekäme nuenkä abko erere kitakäre ñukwä jutra nótöte ñakare te ja tare nikakäre kärekäre. Munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre ne ngwane, kukwe rakadikä kore munbtä arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

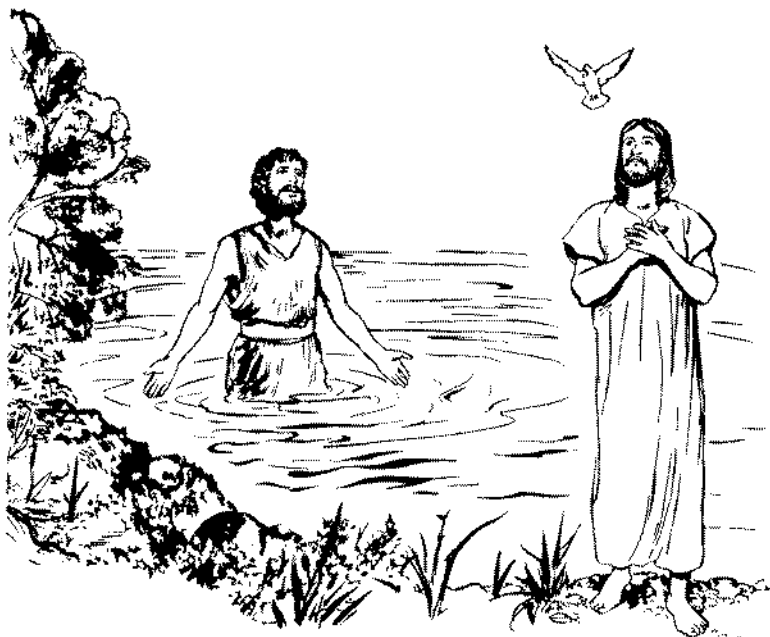
13 Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Galilea, nikani nebe Juan kánti Ñö Jordánte mda, Juankwe ngökadre ñöte abkokäre. 14 Akwa namanina yete angwane, Juan ñan tö namani ngökai ñöte, kákwe niebare ie:

Ma bäri ütiate ti ngwä, aisete makwe ti ngökadre ñöte bá amarebti ma kite ja mike ngökadre ñöte tie se, niebare kwe Jesuye.

15 Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän mden mden tuen kuin Ngöböye, yebtä abko nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte, aisete makwe ti ngökadre ñöte, niebare kwe Juanye.

Ye erere nükaniñbti Juanye angwane, Jesu ngökani ñöte kwe. 16 Jesu ngökani ñöte, jataninta ñöte käin angwane, kä käin se namani tuen ñäkänintbe ie angwane, Ngöbö Úai jatani ütü bá kwrere timonkwäre, nükani mate Jesubti, namani tuen ie. 17 Ye btäräbe ni kukwei

Ngöbö Úai ütü bá kwrere tá nüke mate Jesubti (Mateo 3.16-17)

jarabare kä käinbti, käkwe niebare:

Ni ne abra ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne

(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

4 1 Yebti diablukwe Jesu nuadrete ja käne, abkokäre Ngöbö Üai nikani ngwena kä kai-bete mda. **2** Ye kanti köbö gre ketebu dibire rare Jesukwe mröbare ñakare amne mrö jatani krübäte ie. **3** Angwane diablu jatani nüke Jesu ken, Jesu nuatekäre ja käne, käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

4 Akwa Jesu käkwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbökwewe, yebti ni rabadre nüne,

Deuteronomio 8.3

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

5 Yebti diablu nikani Jesu ngwena juta deme Jerusalén mda, kanti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin, **6** käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja täkete timon nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Ngöbökwewe angeletre juandi ma ngibiare abko käkwe ma kadi ngäbti kisete, ma ngoto ñan matadre jäte temen abkokäre,

Salmos 91.11-12

aisete ja täkete timon, ma abko Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe Jesuye.

7 Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato:

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben,

Deuteronomio 6.16

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare kwe diabluye.

8 Yebti mrä, ngitio bäri mente käin, yebti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kanti abko diablukwe juta kä jökräbti temen mikani tuadre Jesuye amne, jändrän ütiäte krikri juta kwatirekwatire te, ye abko mikani tuadre jökrä kwe arato ie. **9** Bti niebare kwe ie:

Ma rabadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekre käkwe ti mikadi ütiäte jae ne ngwane, tikwe juta se btä jändrän ütiäte krikri se biandi jökrä mae, niebare mda kwe Jesuye.

10 Abtä Jesukwe niebare ie:

Satana, nän mento nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae amne niara aibe kräke sribidre,

Deuteronomio 6.13

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mika täte, niebare mda kwe diabluye.

11 Angwane diablukwe kä mikaninkä Jesubtä, bti angele nükani ruäre abko namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

12 Yehti Juan Bautista kitani ngite kä teri gani Jesukwe angwane, Jesu nikaninta Galilea,

13 akwa ñan namani nüne mda juta Nazarete, akwa nikani nüne juta Capernaúmte Ñö Okwä Kri Galilea köräbti. Ñö Okwä Kri Galilea, ye bäre temen abko Zabolón btä Neftalí mräkätre käkwe nünabare kira, kánti juta Capernaúm nämane Jesu näire abko te Jesu nikani nüne.

14 Kukwe niebare Ngöbökwé niara kukwei niekä Isaías köböire rabadre bare, abkokäre Jesu nikani nüne yete. Kukwe ye abko tä tikani krörö:

15 Kä Zabolónkwe amne kä Neftalíkwe abko tä Ñö Jordán kwärä nakriri amne tä Ñö Okwä Kri köräbare.

Kä ye abko tä kä Galileate arato, kánti nitre ñakare israelitare tätre nüne.

16 Nitre israelita ye abko nämane näin kä ikote, akwa ñotra trä kri dirare jatabare ietre.

Erere arato, niaratre nämane nüne kä ikote mento Ngöböye angwane, Ngöbö trä ngitianinkä ngwen kräke, kukwe metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre,

Isaías 9.1-2

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare.

17 Kä ye ngwane mentokwäre Jesu nikani dirire, kä nikani niere krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nuke gobrane nibti, aisete munkwe kukwe kämekäme kita temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre munkwe abko Jesu nikani niere kore.

Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

18 Abti bati Jesu nämane dikekä Ñö Okwä Kri Galilea köräbare angwane, ni ja etbare nämane nibu ñö köräbti, btä okwä namani. Ni ye abko iti kädian nämane Simón, akwa kädian nämane Pedro arato amne, etba kwe kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka, aisete nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani.

19 Angwane Jesu nikani kánti, käkwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare Jesukwe ietre.

20 Ye btäräbe, niaratre käkwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

21 Yebti Jesu nikani mda mentokwäre se kwrere angwane, ni ja etbare nämane nibu mda, btä okwä namani. Nitre ye abko iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan. Niaratre nibu abko Zebedeo ngäbriänkä. Nitre nibu ye abko nämane rute rünbe krade gudike, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. **22** Ye btäräbe niaratre käkwe ru amne rün mikaninte yete, bti nikani Jesube.

Jesukwe ni bren bren mikaninta kuinta

(Lucas 6.17-19)

23 Abti Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, Ngöbö kä käinbti kebera gobrane nibti abko nikani dirire sinagoga^e kä ketareketare te. Erere arato, ni bren batakä ngwarbe abko Jesu namani miketa kuinta. **24** Yebtä abko blita namani jökrä kä Siriate angwane, ni bren ño ño erere jänamani kite jökrä Jesuye. Erere arato, ni bren üai käme kisete jänamani nüke Jesuye amne kä nötöte nibti amne ni ruen ñakare ngrabare jänamani nüke jökrä Jesuye angwane, Jesu namani

miketa kuinta jökrä. **25** Yebtä abko, ni kwati nünanka kä Galileate juta ketareketare te Decapolite amne nitre Jerusalénbo btä ni nünanka kä Judeate amne ni nünanka Nö Jordánbtä kä driiri abko namani dikekä kwati Jesu jiebti.

Kukwe diribare Jesukwe ngitiobtä

(Lucas 6.20-23)

5 **1** Nitre namani dikekä kwati dikaro Jesube namani tuen ie angwane, nikani mintonkwäre nebe ngitiobtä, kanti namani tākānintbe temen. Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe krötabare ken. **2** Angwane Jesu nikani dirire krörö ietre:

3 Nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

4 Nire nire tätre ja müaire, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä moto mikadita jäme.

5 Nire nire ñan tä bike kri ni mda mda okwäbti abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane

^e **4.23** Sinagoga abko ju kanti nitre israelita nämane gätäre köbö jadükakräte näkäkäre Ngöbö Kukweibtä amne Ngöbö mikakäre kri. Ye kanti nitre israelita nämane kukwe ükete jakrä arato. Nitre israelita nämane nüne juta kwatirekwatire, kantikanti sinagoga nämane.

Ngöbökwe kä temen ne biandi ie.

6 Mröta nebe krübäte nie amne tomna tä nebe krübäte nie, ye kwrere nire nire abko ie nüna metre Ngöbö ngwärekrei ye mdei krübäte ie, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mikadi nüne metre täte jökrä.

7 Nire nire abko ie ni mda mda tä nebe ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niara rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

8 Nire nire käta ja töi ngibiare kuin deme, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe Ngöbö tuadi.

9 Nire nire käta sribire ni mda mda mikakäre ja mäketä, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre abko ja ngäbriänkä niedi Ngöbökwe ietre.

10 Nire nire käta nüne metre Ngöbökrä abtä tä ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre

btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

11 Amne ni mdakwe ñäkä taretare munye amne mun mika ja tare nike amne tödekabtä tibti ni mda mdakwe kukwe käme nie ngwarbe bätäkä ngwarbe mun rüere, ye ngwane Ngöbökwe mun die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä. 12 Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne kä raba juto munbtä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwe jän-drän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko rüe käkwe mikani ja tare nike kore arato.

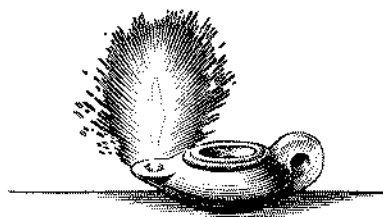
Mren amne ñotra trä

(*Marcos 9.50; Lucas 14.34-35*)

13 Mdakäre abko, mren abko kuin ngri ngibiakrä amne jän-drän mikakrä bänänte, ye kwrere mun abko mren kwrere kä nebtä, akwa bänän riadrekä rabadre tibo amne ñan bänän rabadreta mren kwrere. Mren bänän rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisete ñan rabadre kuin mda, aisete kitadrekä amne ni jökrä rabadre dikekä bti ta. Ne aisete mren bänän kuin ye kwere munkwe ja ngibia, ni mda mda rabadre Ngöbö tuen munbtä abkokäre.

14 Mdakäre abko, ñotra träte käta nebe tuen nie kä ikote, ye

kwrere munta ñotra trä kwrere kä nebtä amne juta mikata ngitio kribti käin, ye abko ñan raba ja rükente ni okwä bäre kä ikote, ye kwrere munta kä nebtä.

Ñotra nitre israelitakwe bä nämane kore (Mateo 5.15)

15 Erere arato, ñotra jutra mikata angwane, mikata ñakare kaja täni, akwa mikata mobe üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwi-ta temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. **16** Ye kwrere arato, munta nüne Ngöbö träte, ye rabadre tuen ni mda mdaye, abkokäre munkwe ja töi mika nüne era metre Ngöbökrä mun rabadre ñotra trä ye kwrere ni mda mda okwäbti amne, munkwe jändrän kuinkuin nuendre kore ni mda mda okwäbti, ye köböire abko jatadi mun Rün kä käinbti ye käikitekä siba.

Jesu jatani Ngöbö Kukwei mikakäre bare täte

17 Mdakäre abko, ti jatani nete, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikakäre ngwarbe. Erere arato, Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe Ngöbö Kukwei tikani ye abko ti ñan jatani mikakäre ngwarbe, akwa ti jatani kukwe ye

mikakäre bare täte jökrä. **18** Ye abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinta amne kä temen ne tädi kore angwane, tarä okwä bäri kiakia tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan diandrekä jire chi kwati abti jändrän jökrä mikanintbe Ngöbökwé rabadi bare täte jökrä ie. **19** Ne aisete, kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, yebtä kukwe bäri chi tä tikani abko nire nire ñan tä mike täte amne ni mda mda käkwe ñan mikadre täte abko dirita ietre arato, ne ngwane ni ye abko rabadi bäsi ütiäte ñakare kä käinbti, Ngöbö-ta gobrane ye kanti; akwa nire nire tä kukwe ye mike täte amne ni mda mdakwe mikadre täte arato abko tä dirire ietre, ni ye abko rabadi ütiäte kri kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti. **20** Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo tätre nüne ño, yebti ta munkwe ñan nünandre bäri era metre Ngöbö okwäbti ne ngwane, Ngöbö kä käinbti tä gobrane ye kanti mun ñan rabadi nüne.

Ñan ni mda kämikadre (Lucas 12.57-59)

21 Mdakäre abko, mun mräkä kirakira abko ie Ngöbö Kukwei diribare krörö abko munkwe kukwei nuanina: Makwe ñan ni mda kämika, niebare ietre amne nire nire käta ni mda kämike abko dokwäre mikadre ja ngie nuen. **22** Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nire nire rabadre

romon mräkäkrä, ye dokwäre Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen. Nire nire abko käkwe “Ma ngwarbe, dokwä töi ñakare,” niedre kwe mräkäye, ye dokwäre abko järikädre ngite Sanedrin ngwäre-kri kukwe ükatekäre kräke. Amne nire nire käkwe niedre mräkäye: “Ma ngututu käme ngwarbe,” niedre kwe, ni ye abko rabadí mikani biare kitadre Ngöbökwe ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä ye kánti mräkä ye dokwäre.

23 Ne aisete, ma rika jändrän ngwena kukwadre Ngöböye ñukwä gräbti ja ngite ütiäre ju blitakrä Ngöböbe kánti ne ngwane, ma rabara yete, ye btäräbe ma mräkä iti romon makrä, ye rükata töre mae, **24** ne ngwane jändrän ye makwe mikate ñukwä grä ken yete, abti ma jana ja mäketä käne ma mräkäbe, bti ma jatata, käkwe jändrän ye bian kukwadre Ngöböye.

25 Mdakäre abko, nane rürümon ütiä mabti ni mdakwe abtä ni ye jata niken ma kite ngise kritoboye angwane, mun ngämi nebe kritobo kánti, känenkri makwe kukwe ükate ben, niara ñan rikadre ma ngwena kritobo kánti abkokäre, ñobtä ñan angwane makwe ñan nuendre kore ne ngwane, nane ni ye rikadre ma ngwena nebe kritobo ngwäre-kri amne kritobo abko käkwe ma kitadre ngise guardia-ye amne nane guardiakwe ma kitadre ngite kä teri. **26** Ye kánti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma

ñan tikadreteta jire chi abko ti tö nibi niei metre munye.

Ni gure ñan rabadre ja mike gure ni mdabe

27 Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwei nuen abko krörö: Mata gure, makwe ñan ja mika gure bati bati abko niebare kore. **28** Akwa ti abko bike niere krörö munye: Nire nire käkwe meri tuadre ja käne amne tö rabadre ie jakrä, ni ye käkwe meri ye mirira ja ken ja töite, aisete ngite Ngöböye abko tita niere munye. **29** Ne aisete, ma okwä küde ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, ma okwä ye makwe dianka mento jae, bti makwe kitaka mobe, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi ye abko diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti. **30** Erere arato, ma kise ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe ja kise ye tikaka ta, bti makwe kitaka mobe mentokwäre, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti.

Meri ñan tuametre

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

31 Mdakäre abko, kukwe diribare krörö Ngöbö Kukweibtä

abko garera munye: Nire nire tö rabadre meri kwe tuaimetre, ye ngwane täräkwatera biandre kwe merire kweye, niarata merire kwe ye tuemetre era metre abko mikakrä gare. **32** Akwa ti abko käta niere krörö: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, ye ngwane merire ye käkwe ja mikadre gure brare mdabe angwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere brare käne köböite meri ye rabadre ja mike ngite. Erere arato, meri tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe.

Ja kukwei biandre ño era metre

33 Mdakäre abko, kukwe niebare mun mräkä kirakiraye abko munkwe kukwei nuanina arato abko krörö: Jändrän jökrä rabadre bare täte mae mata niere ni Dänkien käbti, ye erere makwe ja kukwei mika täte jökrä, käkwe ñan ja kukwei kitadre temen, niebare kira. **34** Akwa ti abko käta niere krörö munye: Munkwe ñan ja kukwei bian jändrän käbti. Erere arato, kä käinta se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä gobrane kä käinbti yete, aisete bäri ütiäte. **35** Erere arato, kä temen ne käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane

kä temen ne abko Ngöbö kwe arato. Erere arato, Jerusalén se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane juta Jerusalén abko juta Jrei kri Ngöbö kwe kräke, aisete bäri ütiäte arato. **36** Mdakäre abko, mun dokwä jen munkwe ye käbti, munta ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane mun di ñakare jire ja dokwä drüen mikakäre krati ngwen amne drüne. **37** Ne aisete, munkwe “jän” nie ne ngwane, munkwe “jän” nie kwatibe; munkwe “ñakare” nie ne ngwane munkwe “ñakare” nie kwatibe arato. Yebti munkwe kukwe mda niedre ne ngwane, munkwe ja mikadre ngite.

Ñan ja ngie mikadre

(Lucas 6.29-30)

38 Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwe nuen abko krörö: Ni iti käkwe ni okwä diandrete ne ngwane, niara okwä diandrete ie ja dokwäre arato. Erere arato, ni tu diandrekä kwe ne ngwane, tu diandrekä ie ja dokwäre arato abko munkwe kukwe nuani. **39** Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nane ni mdakwe kukwe nuen blo ma rüere, akwa makwe ñan ja ngie mika amne jirekäbe makwe jändrän kuin nuen krörö kräke: nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae, ne ngwane makwe ja ngwäre kwäräkri mika ie. **40** Erere arato, nane ni mdakwe ma kita ngise, bti tö raba

dän denkä ötati makän ne ngwane, dän mdara jire makwe, ye makwe bian ie arato. **41** Mdakäre abko, nane ni mdakwe tribe ngwiamna milla krati jakrä mae ne ngwane, ja moto kuinbti ma rika tribe ngwena milla krobu kräke. **42** Erere arato, nane ni mdakwe jändrän makwe kärä mae angwane, makwe bian ie. Nane ni mdakwe jändrän kärä ütiädre mae ne ngwane, makwe bian ie abko ti tö niei kore munye.

Nikwe ni rüe taredre

(Lucas 6.27-28,32-36)

43 Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tä rä kukwe nuen abko krörö: Makwe ma mräkä tare amne ma rüe abkobtä makwe bätä ngwian abko munkwe kukwe nuanina kore. **44** Akwa ti abko bike niere krörö munye: Munkwe mun rüe tare amne nire nire tä näin kisere mun jiebti mun mikakäre ja tare nike, ye abko kräke munkwe blita Ngöböbe.

45 Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti sete, ye kwrere mun rabadi amne mun rabadi niara ngäbriänkäre era metre arato. Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane mun Rün kä käinbti tä ñänä mike nuke käin ye abko tä trä ngitiekä jökrä ni käme kräke amne ni kuin kräke. Erere arato, tä ñü mike näkäen temen, ye abko ni nünanka metre niara ngwäreki kräke tä näkäen amne ni nünanka käme

niara rüere kräke tä näkäen arato.

Mun Rün abko käta ni jökrä tarere kore, ye kwrere munkwe nuendre arato, **46** ñobtä ñan angwane ñnire nire käta mun tarere ye aibe munkwe taredre angwane, Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ngwian käräkä gobran romano-bokrä abko tä nebe tuen käme dikaro munye, ye abko tä nuene kore abko kwrere munkwe nuendre siba. **47** ðErere arato, mun mräkä aibe ie munkwe köbö ngwiandretari, ye angwane munta jändrän nuene bäri kuin ni mdakrä ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko tuen ngututüre munye abko käta nuene kore, ye kwrere munkwe nuendre siba. **48** Ne aisete mun Rün kä käinbti abko kuin era metre, ye kwrere munkwe nuna.

Ngwian biandre tiebe

6 **1** Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän kuinquin nuen tuadre ni jökräye ja bä mikakäre kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti ye kärke ñan sribi ye ütiä biandre jire chi munye. **2** Ne aisete munkwe jändrän bian ni bobre die mikakrä angwane, ñan mun rika niere kä jökräbti temen kwäräkwärä mikakäre gare. Nitre ja bä mikaka kuin käta jändrän bien kore amne tätre niken mike gare sinagogate amne tätre

niken ji ngrabare temen mike gare. Yebtä abko ni mda mda käkwe niaratre käikitadrekä abkokäre tätre nuene, aise te tätre jändrän kuin nuene kore, ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre, aise te munkwe ñan jändrän nuen niaratre kwere. **3** Ne aise te nane munkwe ni bobre die mika angwane, makwe ñan nie jire chí ma kukwe muko bäri kuinye, **4** akwa makwe nuen kaibe kä bube. Makwe nuendre kore ne ngwane, ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye käkwe sribi makwe ye ütiä biandi mae.

Blitadre ño Ngöböbe

(Lucas 11.2-4)

5 Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ja bä mikaka metre tä niken blite kri-kri Ngöböbe sinagogate. Erere arato, tätre nebe nünankä jibtä blitare Ngöböbe. Ye abko, ni jökrä käkwe tuadre blite Ngöböbe, ie töta nebe, käta nuene kore. Ye kwrere munkwe ñan nuen, ñobtä ñan angwane tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye. **6** Ne aise te, ma rika blite Ngöböbe angwane, makwe ja ketaka kaibe kä teri gwi, käkwe jukwe dika jabtí, bti ma Rün Ngöbö tuen ñakare mae, ben makwe blita kaibe angwane, ma Rün ie jändrän nuenta kaibe makwe abko tuen, käkwe ütiä biandi mae. **7** Erere arato, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ñakare israelitare tä kukwe arabe niere bäre bäre, yebtä

abko ngöbötre ngwarbe käkwe kukwe nuadre amne die mikadre kwetre tä nebe nütüre, aise te tätre blite kore, ye kwrere munkwe ñan blita Ngöböbe amne munkwe ñan kukwe arabe nie bäre bäre ngwarbe. **8** Munkwe ñan ja mika niaratre kwrere, ñobtä ñan angwane munta dre dre mdei nike, ye mun ngämi kärere mun Rünye, ye känenkri tarä nebe gare ie. **9** Ne aise te, munkwe blitadre Ngöböbe angwane, munkwe blitadre krörö ben:

Nun Rün kä käinbti, ma aibe kä raba mikani ütiäte ni jökräkwe.

10 Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Erere arato, ma töta nebe dre dre nuein kä käinbti, erere tä nebe bare täte jökrä, ye kwrere raba nebe bare täte jökrä kä nebtä arato.

11 Mdakäre abko, makwe mrö bian täte nünankrä nunye mtare.

12 Amne ni mdata ja mike ngite nun rüere abko nunta den bti ta, ye kwrere makwe nun ngite ma rüere, ye dianka mento nunbtä arato.

13 Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kanti makwe ñan nun jie ngwian.

Akwa makwe nun ngibia nun rüe diablu ngäniene, ñobtä ñan angwane ma aibe tä gobrane amne ma

aibe di kri amne ma aibe
raba käikitaninkä
kärekäre. Abko kore se.
Amen.

14 Munkwe blitadre kore
Ngöböbe, ñobtä ñan angwane ni
mda tä ja mike ngite mun rüere
angwane, munta den jökrä bti
ta ne ngwane, munta ja mike
ngite Ngöbö mun Rün rüere, ye
mun Rün kä käinbti käkwe
diandikä jökrä mento munbtä
arato. **15** Akwa ni mda tä ja
mike ngite mun rüere abko
munkwe ñan diandre bti ta
amne mun rabadre romon
janknu kräke ne ngwane, mun
ngite Ngöbö rüere, ye mun Rün
kä käinbti käkwe ñan diandrekä
mento munbtä arato.

Ja bäindre ño Ngöbökrä

16 Mdakäre abko, munkwe ja
bäin Ngöbökrä angwane, mun-
kwe ñan ja bä mika diäne nitre
ja bä mikaka metre käta nuene
ye kwrere, ñobtä ñan angwane
nitre bikaka metre, ye tätre ja
bäine angwane, ni jökrä käkwe
gadre, abkokäre tätre nebe ja bä
mike diäne tuadre ni mda mda-
ye, akwa tätre nuene kore ye
abko ütiä nena kwetre abko tita
niere metre munye. **17** Ne aisete
makwe ja üka bäin Ngöbökrä
angwane, makwe ja ngwäre
bätäte amne makwe ja ukate
kuin. **18** Mata ja bäine ye ñan
gadre mabtä ni mda mdakwe
amne, ma Rün tuen ñakare mae
aibe käkwe gadre kaibe, abkokä-
re makwe nuen kore. Ye ngwane
abko ma Rün, ie jändrän kaibe

tiebe tuen, ye abko käkwe ütiä
biandi mae.

Jändrän kuin kä käinbti, jiehti ni rankwadre

(Lucas 12.33-36)

19 Mdakäre abko, munkwe
ñan jändrän ütiäte kri ükacrö
kabre jakrä kä nebtä, ñobtä ñan
angwane kä u käta jändrän juen
ngwarbe. Erere arato, jändrän tä
niken ngwarbe amne gokä tä
niken jändrän goire, aisete mun-
kwe ñan jändrän ükacrö kabre
jakrä kä nebtä. **20** Akwa jändrän
kuinkuin ütiäte krikri rabadre
bäri kabre munkrä kä käinbti
abko kräke munkwe sribi, ñobtä
ñan angwane kä käinta kä u
ñakare jändrän rüere, erere arato
jändrän niken ngwarbe ñakare
amne ni gokä ñakare arato, aise-
te munkwe sribi jändrän kä käin-
bti ye ükacrökäre kabre jakrä,
21 ñobtä ñan angwane jändrän
ütiäte krikri tädi ükani mdente
jakrä munkwe, ye kanti mun töi
tädi arato.

22 Mun okwä abko ñotra
kwrere munkrä. Ne aisete ma
okwä kuin dirare ne ngwane kä
trä kuin tä tuen mae, ye kwrere
abko ma töita mikani kwatibe
Ngöböbti ne ngwane, Ngöbö trä
kuin tä nüke gare kuin mae.
23 Akwa ma okwä käme ne
ngwane, kä rabadi tuen kä iko
kwrere ma bäre temen mae, ne
aisete kä trä ngwen tarä mabtä,
akwa kä trä ye rabadre tuen drü-
ne kwrere mae, ye abko kä iko
ara jire abko rabadre tuen bäri
drüne mda mae. Ye kwrere ma

töi ñan tä mikani kwatibe Ngöböbhti ne ngwane, bäri ma rabadre nüne kä ikote amne Ngöböträ kuin ñan rabadre nuke gare jire chí mae.

24 Mdakäre abko, ni ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibu kräke ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mdabtä mäta rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aisete ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä kwärä jae.

Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä

(Lucas 12.22-31)

25 Ne mden kisete, ti bike nierre krörö munye: Munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dre ñadre tomnane nünankrä jae, yebtä munkwe ñan töbika dikaro. Erere arato, munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aisete munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä. **26** Nukwä tä nikenkä käinta, se mika ñäräre munkwe. Nukwä tä nura nökö ñakare jakrä amne tä ngwä ötö ñakare arato amne ju ñakare kwe mrö ükakra jakrä, akwa mun Rün kä käinbti käta mrö bien ietre kwetadre. Mun abko bäri ütiäte

nukwä kräke, ¿se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se? **27** Munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne.

28 Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare jakrä, tä dän dike ñakare jakrä, **29** akwa jrei kri Salomón abko nämane jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä. **30** Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ngibiare kuin, ¿ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökwé ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbhti ye? **31** Munkwe ñan töbika dikaro, kä rika kukwe ngwentari krörö jae au: ¿Nikwe mrö ño kwetadi amne nikwe dre ñadi tomnane? Erere arato, ¿nikwe dän ño kitadi jabtä se? munkwe ñan nie kore jae au, **32** ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebti, akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aisete munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä. **33** Ne aisete, jändrän jökrä Ngöbökwé tä mikani jenena munkrä, ye

munkwe kánantari káne amne, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekri, ye munkwe kánantari arato angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbö-kwe biandi munye arato.

34 Mdakäre abko, köbö mdara jire jatadi jetbe angwane, dre dre rakadikä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane köbö jetbe ye abko jatadi kukwe mdara jire ngwena töbikakrä munye, aisete köbö kwatirekwatire te kukwe tärä keta kabre ni mikakäre töbika, aisete kukwe jatadre mate ño ño munbtä jetbe, yebtä munkwe ñan töbika dikaro.

Ñan ñäkädre ni mda mda rüere

(Lucas 6.37-38,41-42)

7 **1** Mdakäre abko, Ngöbö-kwe ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ñäkä blo ni mda mda rüere, **2** ñobtä ñan angwane munkwe ñäkädre ño ño ni mda mda rüere, ye kwrere Ngöbö-kwe kukwe ükadite munkrä. Erere arato, munkwe ñäkädre krübäte ni mda mda rüere ne ngwane, Ngöbö-kwe kukwe ükadite krübäte mun rüere amne, munkwe ñäkädi chi ni mda rüere ne ngwane, ye näre Ngöbö-kwe kukwe ükadite mun rüere.

3 Mdakäre abko, kukwe käme btä nita ja mike ngite kri, ye abko ti bike bä mike kri oto kri kwrere amne kukwe chi ye abko ti bike bä mike kä büre chi ye kwrere abko krörö: ¿Kri oto bäri kri tä ma

okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere? **4-5** ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¡Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Kri oto kri ma okwäte ye ara jire makwe dianka káne jae. Yebti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko mun ñan bika bäri kise ngwen ni yebtä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä káne, abti mun raba mun mräkä die mike.

6 Ni ruäre abko krübäte amne romon dikaro nukro kwrere. Ni ye ie munkwe ñan jändrän kuin Ngöbö-kwe bian, ñobtä ñan angwane nane rikwitadre mun rüere amne nukro käkwe ni tika-drekä kiakia ngrabare tubti, ye kwrere jatadre nuene munbtä. Erere arato, ni tärä ruäre abko mtü kwrere käta jändrän ütiäte ni mdakwe perla ütiäte kri kwere mike ngwarbe jae. Ni ye abko ie jändrän kuin Ngöbö-kwe ütiäte kri tä munkwe ye abko munkwe ñan kita temen kräke, ñobtä ñan

angwane ñan rabadi ütiäte kräke, aisete dikadikä jökrä bti ta kwe.

Jändrän kärädre janknu Ngöböye

(Lucas 11.9-13; 6.31)

7 Käre munkwe jändrän kärä Ngöböye amne Ngöböke biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän kändantari Ngöbö kanti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärere ni mdaye, ye kwrere kärere munkwe jändrän kärä jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöböke jukwe tika-di, kärke biandi munye, 8 ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän kändantari jakrä, ye erere tä kwen ie amne nireta ñäke jukwebtä abko ie Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

9 Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ie ngäbäkere munkwe tä ban ribere kwetadre jae amne munta jä bien kwetadre ie? 10 Erere arato, ¿mun mden ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae amne munta tbi krübäte bien kwetadre ie?

11 Mun abko moto käme, akwa ngäbäkere munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. ¿Se mun Rün kä kändnti bäri moto kuin munkrä se abko munkwe jändrän kuin kärädre ie abko ñan biandre kwe munye ya? ¡Jänri! Munkwe dre dre kärädre ie, erere biandi kwe munye.

12 Mdakäre abko, ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre

munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre kore angwane, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekä-kwe, ye mun rabare mike täte metre.

Jukwe krä chi

(Lucas 13.24)

13 Mdakäre abko, mun tö näin Ngöbö kanti ne ngwane, jukwe krä chi abko kanti ta mun rika, ñobtä ñan angwane jukwe kwata kri amne ji kwata kri abko käta niken ni ngwena kä ja tare nika-krä kanti amne ni kwati tä niken jukwe kwata kri yete ta amne ji kwata kri yebti. 14 Akwa jukwe amne ji käta niken ni ngwena nüne käreäre Ngöböbe abko krä chi amne ni ñan raba dikekä nuäre bti, ye abko nebe tare ni kwati kräke, aisete ni braibe tä niken jukwe krä chi yete ta amne ji krä chi yebti.

Jesukwe ni töi bä mikani kri ngwäbtä

(Lucas 6.43-44)

15 Mdakäre abko, nitre ni ngökaka tä näin blite Ngöbö käfti tä niere, ye ngäniene munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane obeja jäme kwrere tätre ja bä mike, bti tätre nüke mun kanti, akwa era metre niaratre töi abko lobo krübäte kwrere jire, bti tätre nüke. 16 Niaratre tä nüne ño, yebtä rükadre gare munye abko ti bike bä mike krörö: Kri

mden mden tukwätetukwäte btä nita uba ngwä ötö ñakare. Erere arato, kri ochitukwä krie kwrere, btä ni higo ngwä ötö ñakare jire chi arato, 17 aisete kri kuin uba o higokrie kwrere abko käre ngwäta nebe kuin amne kri käme abko käre ngwäta nebe käme. 18 Ye abko, kri kuin ñan ngwä rabadre käme jire chi amne kri käme abko ñan ngwä rabadre kuin jire chi arato.

19 Kri mden kämekäme abko ngwä nebe ñakare kuinkuin abko erere tikakata, bti kitata ñukwäte abko garera munye. 20 Ne aise-te, nitre ni ngökaka ye tätre nüne ño, yebtä rüka gare munye.

21 Mdakäre abko, ñan ni jökrä käkwe niedi krörö tie: Ti Dänkien, niedi kwe tie abko köböire näin kä käinbti, akwa ti Rün tä kä käinbti abko tö dreye, ye erere nire nire tä nuene, käta mike täte, ni ye kwrere aibe näin kä käinbti. 22 Ne aisete Ngöbö-kwe kukwe ükadite ni jökrä krä-ke, ye näire ni kwati rabadi niere tie: Ti Dänkien, nunkwe Ngöbö kukwei kuin mikani gare ma käbti amne nunkwe üai kämekä-me juanintari mento ma käbti. Erere arato, nunkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre ma käbti arato, aisete nun rabadre nüne kärekäre kä käinbti mabe abko ni kwati rabadi niere kore tie.

23 Akwa ye ngwane tikwe niedi krörö ietre: iMun gare ñakare jire chi tie amne, mun abko kukwe nuenkä kämekäme, aisete nän mobe mento tibtä! tikwe niedi ietre.

Ju mikaka nibu

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

24 Ye mden tita dirire abko ni iti tä ti kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töbtä käkwe ju mikani jäkwata ribi bti.

25 Yebti nü jatani jobe temen amne ñö nikani niren niren kri jate amne müre nükan mate ribi krübäte ju yebtä, akwa ju ye mikani jäkwatabti, aisete namani janknu amne ñan nika-ni temen. Ni ti kukwei mikaka täte abko ti tö nibi bä mikai kore. 26 Akwa tita kukwe dirire ne ni iti käkwe kukwe nuadre, akwa ti kukwei mikadre täte ñakare kwe, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töi ñakare käkwe ju mikani angwane, ju ye abko mikani ümanbti kwe.

27 Yebti nü jatani jobe temen amne ñö nikani niren kri jate amne müre nükan mate ribi krübäte ju yebtä, käkwe ju kwi-taninkä jökrä temen, käkwe ju juani ngwarbe jökrä kän. Ye kwrere abko nire nire ñan tä ti kukwei mike täte abko ti tö nibi bä mikai kore. Abko kore se.

28 Jesu käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, ni kwati nämane näin ben, ye ñan töi namani krütare jökrä kukwe diribare kwe yebtä, 29 ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesu-kwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä-tre abko nämane dirire, ye

kwrere Jesukwe diribare ñakare. Yebtä abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani kuinta (Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

8 1 Jesu nämáne ngitiobtä, yebti nikaninta nebeta ngitiobtä ngüsrüri mda angwane, ni kwati nikani niara jiebtí. 2 Ye btäräbe ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete abko jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekrei, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita kuinta ne ngwane, ma di tarä nuendre gare tie, aisete makwe ti mikata kuinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

3 Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata kuinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebata kuinta, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye kwata ngütüete namaninta kuinta jökrä ngrabare. **4** Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita kuinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata kuinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye amne ni bren kore tä nebata kuinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye. Yebtä abko ma nenante kuinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika

jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

Rükä dänkien romanobo käkwe tödekani metre Jesubti (Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

5 Yebti Jesu nikani nebe juta Capernaümte angwane, rükä dänkien romanobo jatani iti nüke Jesu kánti ja di käräkäre ie, **6** käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien, sribikä tikwe bren jume dikaro tikän amne ruen ñakare ngrabare abko kisete tä ja tare nike krübäte abko ti ki niere mae, makwe mikadre kuinta abkokäre, niebare kwe Jesuye.

7 Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ye ti näin miketa kuinta makrä mtare, niebare kwe ie.

8 Abtä niarakwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie. Akwa sribikä tikwe rabadreta kuinta abko makwe niedre jirekäbe nete angwane, rabadita kuinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae, **9** ñobtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, kätä dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko, tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klabore tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe

dre dre niedre sribikä bren ti-kwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae. Abko kore se, niebare kwe Jesuye.

10 Yebtä abko, Jesu ñan töi namani krütare mda ni ye kukwei nuare kore angwane, nitre nämane näin Jesube, ie Jesukwe niebare krörö mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite, amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere.

11 Nebtä abko ti bike kukwe metre niere krörö munye: Nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen abko näin nebe mröre ketetibe Abrahambe, Isaabe amne Jacobobe kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti.

12 Akwa mun israelita ye ara jire rabadre käne Ngöbö kanti kä käinbti sete, akwa ñan rabadre bare kore, akwa kä bäri iko te Ngöbökwé mun kitadi ju bäre niara okwä bäre mento. Ye kanti mun rabadi ja müaire kri-kri be amne ja tare nikabtä mun rabadi ulire dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

13 Yebti rükä dänkien ye ie Jesukwe niebare:

Ti di tarä ni sribikä makwe mikakrä quinta kore nibi era makrä, ye erere nibira quinta, aisete nänta ja gwiriete, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä sribikä namantina quinta batibe.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

14 Abti Jesu nikani Pedro gwiriete angwane, Pedro köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, abtä nämane kitantibe jänbti temen, kanti Jesu namani. **15** Jesu namani kanti angwane, Jesukwe nuaninbtä jirekäbe kisebtä. Ye btäräbe drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, aisete nükanä dikekäta krö, kä nikani mrö känene Jesu bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

16 Yebti kä jatanina iko angwane, ni kwati nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesu kanti angwane, Jesu nikani üai käme ye juentari mento, erere üai käme ngitiani jökrä mento btätre. Erere arato, ni bren ño ño erere jänikani Jesu kanti yete abko Jesukwe mikaninta quinta jökrä arato.

17 Kukwe nakaninkä kore, ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Isaías abko köböire Ngöbö käkwe kukwe krörökrörö niebare kira Jesubtä abko erere rabadre bare, abkokäre kukwe nakaninkä kore se:

Niarakwe bren dianinkä nibtä amne, ni mikaninta quinta jökrä kwe,

abko Ngöbökwe niebare kore
Jesubtä Isaiäs köböire abko erere
namani bare.

Ni rikadre Jesu jiebtu abko tare
(Lucas 9.57-62)

18 Yebtu ni jatani nüke kwati
dikaro Jesu bäre temen namani
tuen ie angwane, ja ngwiamna
Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri
kwe. 19 Ye btäräbe ni iti Kukwe
Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä
käkwe krötabare Jesu ken,
käkwe niebare ie:

Dirikä, ma näin mdente erere,
ye kánti ti rikai siba mabe, nie-
bare kwe Jesuye.

20 Abtä Jesukwe niebare mda
ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä
tärä nünankrä amne, nukwä
nikenkä käinta abko juda tärä
kwe nünankrä arato, akwa ti Ni
Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä
ñakare jire chi jadükakrä. Ne
aisete ma tö jatai tibe ne ngwa-
ne, ma rabadre juto biare nüne ti
kwrere arato, niebare Jesukwe
ie.

21 Yebtu ni mda nämane näin
Jesube käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ti tuemetre niken-
ta ken ja gwiriete, abtu ti rün krü-
tadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti
ti näin mabe, niebare kwe Jesuye.

22 Angwane Jesukwe niebare
mda ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare
abko tä ni ngwäkäre kwrere
Ngöbö ngwärekre, ye tuemetre ni
ngwäkäre doboi mike amne ma
abko jata janknu ti jiebtu, nieba-
re Jesukwe ie.

**Jesukwe müre amne ñö
mikani kwekbe**

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

23 Yebtu Jesu nakwani rute
amne nitre ja töitikaka ben abko
nikani siba niarabe. 24 Nikanina
ñöbti se kwrere angwane, batibe
müre jatani mate ribi krübäte
ñübe mni mni, ye abko namani
ñö kite jökrä rute, aise ru jata-
ni niken ñöte nguse, akwa Jesu
abko nämane kibien. 25 Yebtä
abko nitre ja töitikaka ben nika-
ni gaenkrö, käkwe niebare ie:

iNun Dänkien, ni dentari! Ni
kite niken ñöte nguse, namani
niere Jesuye.

26 Abtä Jesukwe niebare
ietre:

iSe ñöbtä munta tödeke ñaka-
re dikaro Ngöböbti amarebti
mun nibi nekwetekä krübäte
dikaro ja jiebtu ye! niebare Jesu-
kwe ietre.

Jesukwe ñäkäbare kore ietre,
btu nükani dikekä krö, käkwe
ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye
btäräbe müre amne ñö namani
kwekbe jökrä. 27 Yebtä abko,
nitre ja töitikaka Jesube ñan töi
namani krütare mda Jesubtä, kä
namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni ne abko ni ñö amarebti
müre amne ñö käta kukwei mike
täte jökrä se? namani niere jae
kwärikwäri.

**Ni Gadarabo nibu, btä Jesukwe
üai käme juantari mento**

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

28 Yebtu Jesu nikani nebe Ñö
Okwä Kri Galilea kwärä nakri

kākā Gadara kānti angwane, ni nibu btā ūai kāme nāmane nūne abtā nāmane nūne kā mkāte rōkabti abko jatani nūke Jesu ken. Nitre nibu btā ūai kāme nāmane nūne ye abko nāmane romon krübāte, aisete nāmane nūne rōkabti, ye kāntita ni űakare jire iti ie ja namani nūke tōre dikekā yere. **29** Akwa Jesu nikanini yere angwane, nitre nibu ye namani niere krörō Jesuye:

Jesu Ngöbö Odei, ¿ye űobtä ma kite nun nike nete ye? ¿Ngöbökwē kā kitani nun mikakāre ja ngie nuen, ye kānenkri ma kitera nun mike ja tare nike ya űo yere? namanintre niere Jesuye.

30 Kā ye kānti abko kānime se kwrere mtū nāmane kabre mrōre **31** angwane, ūai kāme kākwe niebare Jesuye:

Ma bike nun juentari mento nitre nebtā ne ngwane, mtū tuen sete sebtā makwe nun juan, niebare kwe ie.

32 Angwane Jesukwe niebare ūai kāmeyē:

Mun nān mento nitre nebtā, niebare mda kwe.

Ye btārābe ūai kāme ye nakwaninkābe mentokwāre nitre yebtā, bti nikanintre jōkrā mtū kabre yebtā. Ye btārābe mtū jōkrā kākwe ja tākāninte, nikanibetekā jōkrā ja jiebtī kā btā motokwāre, nikanī ngitiekā jōkrā űōte, kānti mūre neketani jōkrā.

33 Angwane nitre mtū ngibiaka nāmane yete abko ngitiani jōkrā, nikanintre nebēta jutate angwane, nitre nibu btā ūai kāme nāmane abko btā kukwe

nakaninkā űo űo amne kukwe nakaninkā űo űo mtübtä ye abko tanbare jōkrā kwetre jutate yete.

34 Yebtā abko nitre nūnanka juta yete nikanī kwati Jesu kānti, namanintre Jesu kānti angwane, Jesukwe kā mikadrekā kā ye kānti abko namani ribere ie.

Ni ruen űakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

(*Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26*)

9 1 Yebti Jesu nakwaninta rute nitre ja tōitikaka benbe, bti nikanintreta mda űō Okwā Kri Galilea kwārā nakri amne nikanī nebēta ja kāite Capernaūmte. **2** Abti ni iti ruen űakare ngrabare abko kisete űān dikaka kā abko nāmane mikani jānkwatābti abko ni mda mda nūkanī ngwena Jesuye. Nitre nūkanī ni bren ngwena amne ni bren ye namani tōdeke kwatibe Jesubti namani tuen ie angwane, Jesukwe niebare ni bren yeyē:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkā mabtā, aisete kā raba nuāre mabtā ti mrākā, niebare kwe ie.

3 Angwane Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikātre nāmane ruāre yete abko namani tōbike krörō Jesubtä: Ni noko kākwe űāri kore se abko űāri Ngöbö ara jire rüere kwe, namanintre nütüre Jesubtä.

4 Akwa niaratre namani tōbike kore ye abko gani Jesukwe, abtā niebare kwe ietre:

¿Ye űobtä amarebti mun tōi kāmekāme dikaro kore ye?

5 ¿Dre abko bāri nuāre niedre:

Ma ngite Ngöbö rüere ye ti-kwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nänta abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, fiobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye. **6** Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo, ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere dianka-käre munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Ye btäräbe ni ruen ñakare ngrabare ye ie Jesukwe niebare:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

7 Angwane jötrö ngwarbe ni ruen ñakare ngrabare ye nanin-krö krö amne nikaninta ja gwiriete. **8** Nitre nämane yete okwäbti kukwe nakaninkä kore, yebtä abko namanintre nekwetékä krübäte, akwa Ngöbökwé ja di biani kri ni kä nebtäye namani tuen ietre, abtä namani Ngöbö käikitekä.

Jesukwe Mateo käräbare ja töitike jabe

(*Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32*)

9 Abti Jesu nikaninta angwane, kä jändrän ütiä biankrä gobran romanobokrä, kánti ni nämä tákänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni kädian nämane Mateo, ye abko ti ara, btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe nieba tie:

Brän tibe, nieba kwe tie.

Angwane jötrö ngwarbe ti Mateo rükaba dikekä krö, rikaba Jesu jiebtí. **10** Yebti Jesu nämä mröre ti gwiriete angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä rükaba kwati amne ni mda mda nämä tuen käme ni israelita ruäreye abko rükaba amne rababa tákänintbe jökrä mesabtä mröre ketetibe Jesube amne nitre ja töitikaka Jesube ye ben gwaire arato. **11** Jesu nämä mröre kore, ye tuaba nitre bari-seokwe angwane, nieba kore kwetre nun ja töitikaka Jesube yeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare dirikä munkwe seye ya amarebti tä mröre jáme ketetibe ben se? nieba kwetre.

12 Nitre bariseo kákwe ñakäba kore, ye jaraba Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikaba ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ye bä mikaba ni bren kwrere, kákwe nieba krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. **13** Ne aisete Ngöbö Kukwei tä tikani krörö ti bike niere, nebtä mun rika ja töitike gwi:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän
 bien jirekäbe kukwadre
 tie, ye abko ie ti ñan tö
 bäri, *Oseas 6.6*

niebare Ngöbökwe. Yebtä mun
 rika ja töitike, ñobtä ñan
 angwane ni ie ja ruen kuin
 deme au Ngöbö ngwäre kri mun
 kwrere, ye abko ñan ti jatani
 kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni
 kukwe kämekäme nuenkä Ngö-
 bö rüere ye mden abko ti jatani
 kärere Ngöbö kukwäre. Abko
 kore se, nieba Jesukwe nitre
 bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämäne ja bäine

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

14 Yebti nitre nänkä Juan
 Bautistabe käkwe krötaba Jesu
 ken, käkwe nieba ie:

Nun nänkä Juanbe btä nitre
 bariseo, nunta ja bäine Ngöbö-
 krä, ¿se ñobtä abko nitre ja töiti-
 kaka mabe abko ja bäine ñakare
 Ngöbökrä sere? nieba kwetre
 Jesuye.

15 Abtä Jesukwe kukwe bä
 mikaba ietre, käkwe ja bä mika-
 ba ni ja mikaka gure kwrere
 amne nitre ja töitikaka ben abko
 bä mikaba kwe ni ja mikaka gure
 kukwe muko kwrere, käkwe nie-
 ba ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure
 angwane, tä kukwe muko

kwekwe nübaire kä ngwiankäre
 nuäre gwaire jabtä, ¿ye ngwane
 ni ja mikaka gure ye tädre siba
 bentre angwane, kukwe muko
 ye raba moto ulire ja bäine ya?
 Ñakare, akwa ni ja mikaka gure
 ye jरिकadre kukwe muko okwä-
 bti, ye ngwane rabadre ja bäine
 abko kore rakadikä nitre ja töi-
 tikaka tibe yebtä.

16 Mdakäre abko, ti bike
 kukwe mdara jire bä mike krörö
 munye:

Dän ngututu gudikadre dän
 kukwän btinbti angwane, dän
 kukwän btin tä dän ngututu
 kwaenkä bäri mda abko kisete
 dän ngututu rötadreteta angwa-
 ne, rötadrete bäri kri mda, aise-
 te ni ñan raba dän ngututu
 gudike dän kukwän btinbti.

17 Erere arato, chibo kwata
 dikani kira uba döi ngwäre, te
 ni ñan raba uba döi mräre keke
 mikadre kwaka, ñobtä ñan
 angwane uba döi bänän jatadre
 dime amne rikadre nokrekä, ye
 käkwe chibo kwata ngututu tre-
 kadre amne rikadre ngwarbe
 uba döi kwaka ben ngöi jökrä
 arato. Mden kisete, uba döi
 mräre mikadre kwaka abko
 kekadre chibo kwata btinte, uba
 döi amne chibo kwata ñan rika-
 dre ngwarbe. Abko kore se, nie-
 ba Jesukwe nitre nänkä Juanbe
 yeye.^f

^f **9.17** Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin
 kwrere. Erere arato, kukwe diribare mekera abko dän ngututu amne chibo
 kwata ngututu kwrere, aisetete nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu
 kukwei mike täte gwaire kukwe diribare mekera ye ben, ñobtä ñan
 angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aisetete.

Ngäbäkre krütani abko Jesukwe mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(*Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56*)

18 Jesu näma blite kore, ye btäräbe ni iti ji dokwäte nitre israelita ngätäite jataba, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

Ti ngänkän küre gwä tikän, akwa ma rikadre tibe, käkwe kise mikadre bti angwane, rükadreta nire nibi ruen tie, aiseti ti ki ma kärere btä ye, nieba kwe Jesuye.

19 Ye mden kisete, Jesu rikaba dikekä amne rikaba ni ji dokwäte yebe amne, nun ja töitikaka Jesu-be rikaba siba ben arato.

20 Angwane abko meri rikaba iti Jesu jiehti. Meri ye abko kä kwä jätäbti kubura nikani bren dbä tibiere abko kisete nämane ja tare nike. Meri ye abko käkwe krötäba ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuabtaba tiebe körä-btä, **21** ñobtä ñan angwane raba-ba töbike krörö: Tikwe dän körä aibe nuadrebtä Jesubtä angwane, ti rabadreta quinta, nibi ruen tie, rababa nütüre kore, aiseti dän nuabtaba kwe Jesubtä. **22** Meri ye käkwe dän nuabtaba Jesubtä angwane, Jesu rikwitateba ja jiehti, käkwe niara tuaba ja käne, bti nieba krörö kwe ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aiseti makwe kä ngwian nuäre jabtä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye rababata kuin batibe.

23 Yehti Jesu rikaba janknu mentokwäre nebe ni ji dokwäte ye gwiriete angwane, nitre nörä jükaka dobo mikakrä ye namani-na biare nörä jüke dobohti, btä Jesu okwä rababa. Erere nitre mürü ngwäkä müaikä nämane ngetrekä krikri be, btä Jesu raba-ba. **24** Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ngäbäkre merire noko küre ñakare, akwa tä kibien, aiseti mun nän jökrä mento nete, nieba kwe ietre.

Abtä nitre ye rababa Jesu kötaire jökrä mda. **25** Akwa Jesukwe juantariba jökrä mento, bti Jesu rikaba nebe gwi, käkwe mürü ngwäkä ye kaba küdehti angwane, ngäbäkre merire ye rükabata krö batibe. **26** Kukwe rakakaba kore ye abko kädrie rikaba batibe jökrä kä ngrabare temen Galileate.

Ni nibu ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

27 Ni ji dokwäte gwiriete Jesu näma, yehti rikabata angwane, ni nibu ie kä tuen ñakare abko rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiehti:

Ijrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rikaba niere Jesu jiehti. **28** Yehti Jesu rikaba gwä angwane, nitre nibu ie kä tuen ñakare ye käkwe krötäba Jesu ken angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Ti di tarä mun okwä mikakräta quinta ye abko era munkrä amne yehti munta tödeke ya? nieba Jesukwe ietre.

Niaratre kākwe nieba mda:
iJānri nun Dānkien! nieba
kwetre Jesuye.

29 Angwane Jesukwe kise
mikaba niaratre okwābtā, bti
nieba kwe mda ietre:

Munta tōdeke ño tibti, ye ere-
re raba bare munkrā, nieba
Jesukwe.

30 Ye btārābe niaratre okwā
rababata kuin batibe amne kā
rababa tuenta kuin ietre. Yebti
Jesukwe mātrāba krörō mda
btātre:

Tikwe mun okwā mirita
kuinta, ye munkwe ñan nie jire
chi ni mda mdaye, nieba kwe
ietre.

31 Akwa niaratre nikaninta
krire ji ngrabare angwane, Jesu-
kwe mikabata quinta ño ye tan-
bare jōkrā kwetre kā ngrabare
temen Galilea yete.

Ni kukwe ñakare abko Jesukwe mikani blite

32 Nitre nibu ye rikabata kri-
re, ye btārābe ni mdara jire jata-
ba nūke Jesu kānti ni iti kukwe
ñakare abko btā ūai kāme nāma-
ne nūne abko rükaba ngwena
Jesu kānti. **33** Jesukwe ūai kāme
juantariba mento ni yebtā, ye
btārābe rababa blite kuin angwa-
ne, ni nāma kwati yete abko ñan
tōi rababa krūtare mda, kā raba-
ba niere krörō:

Kukwe nibi nakenkā ni okwā-
bti noko kwrere ni ngāmi tuen
jire chi bati kā Israelite nete,
rababa niere kore.

34 Akwa nitre bariseo abko
rababa niere krörō:

Ūai kāme dānkien kri ara jire
kākwe ja di bini ie, ye mden die-
bti abko ūai kāme junintari men-
to kwe ye, rababa niere kore
Jesubtā.

Sribikā ñakare bōkän Ngöbökrā

35 Yebti sinagoga nāma juta
krikrite amne juta kiakiate Gali-
lea, kāntikānti Jesu rikaba dikekā
kwārākwārā dirikāre mda. Ngöbö
jatanina nūke gobrane nibti abko
kukwe kuin btā Jesu nāma dirire
angwane, ni bren bātākā ngwarbe
kisete nāmane ja tare nike abko
Jesu rababa miketa quinta.

36 Akwa ni nāmane kwati dikaro
rababa tuen Jesuye angwane,
nitre ye rababa ruentari tare kri
Jesuye, ñobtā ñan angwane obeja
ngibiaka ñakare abko jāndrān
krübāte tā nike bāri amne di
ñakare ja ngibiakrā rüe ngāniene,
aibe kisete tā nebe drāre, ye
kwrere jire nitre ye rababa tuen
Jesuye. **37** Abtā nun ja tōitikaka
ben, ie nieba krörō kwe:

Nura nena biare kabre ötadre,
ye kwrere ni kwati tā juto biare
ngwiandre Ngöböye, akwa sribi-
kā ñakare bōkän, **38** aisete sribi
Bkänkā Ngöbö kākwe sribikā
mda mda juandre jōtrō sribire
abko munkwe ribe ie, nieba
Jesukwe nunye.

Jesukwe nitre ja tōitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(*Marcos 3.13-19; 6.7-13;*
Lucas 6.12-16; 9.1-6)

10 1 Yebti nun ni jätābti
nibu ja tōitikaka Jesube
abko Jesukwe kārāba, bti ja di

bianba kwe nunye üai käme juantarikrä mento. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko munkwe mikadreta kuinta, abko-käre ja di bianba kwe nunye. **2** Nun ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko nere:

Bäri käne abko Simón
(Simón ne arabe kädian nämane Pedro arato)
amne Andrés. Andrés ne abko Simón etba,
Santiago amne etba kwe Juan.

Niaratre nibu ne abko Zebedeo ngobo.

3 Felipe amne Bartolomé;
Tomás amne ti Mateo.
Ti ne mden nämane jändrän ütiä kärere gobran romanobokrä.
Santiago (Santiago ne abko Alfeo ngobo) amne Lebeo. Lebeo ne arabe kädian nämane Tadeo arato.

4 Simón cananista amne mrä abko Judas Iscariote.
Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

5 Jesukwe nun ni jätäbti nibu juanba dirire angwane, nun töi tikaba krörö kwe:

Nitre ñakare israelita tä nüne, ye kantikänti mun ñan rika. Erere arato, nitre Samariabo tä nüne, ye kantikänti mun ñan rika. **6** Akwa nitre israelita tä nianinte obeja kwrerekwrere, ye ara jire kánti mun rika, **7** käkwe diri krörö ietre: Ngöbö kebera nüke gobrane nibti, munkwe nie

ietre. **8** Amne ni bren bren abko munkwe mikata kuinta. Erere arato, ni krütanikrütani abko munkwe mikata nire amne, ni ngütüete ngrabare lebra kisete abko munkwe mikata kuinta amne nire nire btä üai kämekäme tä nüne abko munkwe juantari mento btätre. Mdakäre abko, tikwe ja di bini munye sribi ne nuenkrä, ye abko tikwe bini ngwarbe munye, aisete munkwe sribi ne nuen angwane, munkwe ñan ütiä kärä arato.

9 Mdakäre abko mun rika angwane, mun ñan rika ngwian orore, platare amne cobrere ngwena jire chi jae. **10** Ye kwre-re arato, mun ñan rika mrö ngwena droare jae amne, mun rika dän jabtäbe te amne mun ñan rika dän mdara jire ngwena kitadre jabtä. Erere arato, mun ñan rika sandalia mda mda ngwena jae amne mun ñan rika mökän mda ngwena biare jae, ñobtä ñan angwane ni sribikä mun kwrere abko nitre mun kukwei kaka ngäbti abko käkwe bukadre aisete.

11 Mdakäre abko, mun rika nebe juta krite ya o juta chite, ye kánti nire tä biare mun kaen ngäbti töi kuinbti abko munkwe känä iti. Ye kánti mun raba nünentbe. Munkwe nünantbe niara ye aibe gwiriete abti mun rika ta. **12** Akwa mun rika nebe gwi angwane, ni nünanka gwi ye ie munkwe köbö ngwiantari jame amne, **13** nitre nünanka ju yete, ie munkwe köbö ngwianditari, ye abko kadre ngäbti kwetre

ne ngwane rabadi nünentbe jáme yete, akwa ñan kadre ngäbti kwetre ne ngwane, munkwe ñan ja kukwe gadrete ngwarbe arato. **14** Erere arato, nane ju mdente mun rika nebe amne juta mdente mun rika nebe, ye kánti nire nire ñan tó raba mun kain ngäbti ja gwiriete amne ñan tó raba mun kukwei tibtä mikai era ne ngwane, munkwe kä mikaka jirekäbe ju o juta yete, käkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, niaratre ngite au Ngöbö ngwärekre bä mikakäre ietre. **15** Ni yebtä ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire abko Ngöbökwé nitre ye mikadi ja tare nike bäri kri krübäte. Ngöbökwé nitre juta Sodomabo amne nitre Gomorrabo mikami ja tare nike, yebti ta Ngöbökwé niaratre mikadi ja tare nike abko ti bike niere era metre kore munye, nieba Jesukwe nunye.

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe ja tare nikadi Jesu dokwäre

16 Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

!Olo ketete ti kukweiye munkwe! Ni mda mda abko krübäte lobo kwrere abko ngätäite tita mun juen obeja kwrere, akwa tbi tä juto biare mokrere jabti, ye kwrere munkwe dikaka mokrere kwärä jabti, akwa munkwe dikaka jáme ütü jáme ye kwrere arato. **17** Munkwe ñan dikaka okwä kwäre, ñobtä ñan angwane nitre krikri tä ji dokwäte jutate jutate,

ye ie mun kitadi ngise amne niaratre käkwe mun ngö tikakamna sinagogate yete. **18** Mdakäre abko, tödekabtä tibti mun jänäin ngite gobran ngwärekre amne jrei ngwärekre amne ye kánti munkwe blitadre tibtä nitre ñakare israelitare ngwärekre, abkokäre mun jänäin ngite yete. **19-20** Akwa nitre kukwe ükatekä, ngwärekre mun järika ngite angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane mun jārabara ja ngwärekre yete angwane, ñan munkwe blitadi kaibe au jakrä akwa, Ngöbö mun Rün abko Üai kwe ara jire käkwe kukwe biandi munye ja kwetakrä jakrä amne blitadi kwe mun köböire munkrä.

21 Mdakäre abko, nitre tödekaka tibti abko etba kwekwe tödeke ñakare tibti abko käkwe kitadi ngise müre ketadre amne ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe amne meye kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre arato. Erere arato, ngäbäkre rün amne meye tödekaka tibti ye abko ngobo kwekwe tödekaka ñakare tibti rikwitadi rüere, käkwe kitadi ngise müre ketadre. Ne abko rabadi nakenkä kore nitre tödekaka tibti btä. **22** Angwane, ni kwati mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti, akwa nire nire käkwe nünandikä dite jabtä, käkwe ñan ti rükandrete abti krütadre, ni ye abko Ngöbökwé dianditari. **23** Ne aisete juta te mun raba, ye kánti mun rüe

raba näin kisere mun jiebti mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti ne ngwane, mun gitia juta mdate. Mun ngämi dikekä juta kwatirekwatire te kä ngrabare temen kä Israelite, ye känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jata-dita ne abko ti tö nibi niei metre kore munye.

Ñan ni mda jürä ngwiandre jabtä

24 Mdakäre abko, ni ja töiti-kaka ye abko ñakare bäri ütiäte ni dirikä ye kräke amne ni klaborre ye ñakare bäri ütiäte bkänkä kwe ye kräke. **25** Ne aisete ni dirikä ti kwrere käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni ja töiti-kaka ben tädre juto biare ja tare nike. Erere arato, sribi bkänkä käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni klaborre kwe tädre juto biare ja tare nike sribi bkänkä ye kwrere. ¿Ti abko ju dänkien kwrere akwa ti abko Beelzebú⁸ ara nieta tibtä mtare, se mun ti mräkätre ñan kädiandre kore arato ya? Jänri, kädiandre jökrä kore ni mdakwe, nieba Jesukwe.

Ñan kä jürä ngwiandre blite Jesubtä

(Lucas 12.2-7)

26 Yebti Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ni kwati rabadi mun rüere tikwe nini munye, akwa munkwe ñan ni mda mda ye jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane

jändrän nuenta kaibe tiebe ye abko ñan tä nebe kärekäre tiebe. Erere arato, jändrän rükaninte kaibe, ye abko ñan tä nebe rükaninte kärekäre, **27** aisete tita kukwe niere kaibe kä ikote kwere munye, ye abko mun rika kädriere ni jökrä ngwäreki kä ngwenbti amne, blitata tiebetie-be ni olote, kwrere jire tita blite munbe, ye abko mun rika niere jubti käin amne munkwe ngrate krikri kukwe nuadre ni mda mdaye. **28** Mdakäre abko, ni mda raba mun ngrabare aibe kämike, akwa ñan raba mun üai mike ja tare nike kärekäre, aisete munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä; akwa Ngöbö abko raba mun üai kite mun ngrabare ye ben ngöi kä ja tare nikakrä kanti, Ngöbö ye aibe abko jürä ngwian jabtä munkwe.

29 Ye abko, nukwä kiakia rürümointa kubu abko ütiä bianta bäri brai, aisete ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa Ngöböta nukwä ye tarere, aisete mun Rün kä käinbti ñan töta nebe nukwä ye tuaimetre ngataen angwane, ñan tä ngataen jire chi kwati kä nebtä.

30 Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye, **31** aisete Ngöbökrä mun abko bäri ütiäte kri nukwä kabre kabre bti ta, aisete mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä.

⁸ **10.25 Beelzebú.** Nitre israelita nämane Satana käden Beelzebú arato, aisete Beelzebú abko Satana ara.

Nikwe ñan Jesu rükandrete

(Lucas 12.8-9)

32 Mdakäre abko, nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärekre, ni ye abko jen tikwe abko tikwe niedi arato Ngöbö ti Rün ngwärekre kä käinbti sete. **33** Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärekre, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi Ngöbö ti Rün ngwärekre kä käinbti sete arato.

Ni kwati rabadi rüre jabe kwärikwäri Jesu dokwäre

(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

34 Erere arato, ti jatani kä nebtä, ye abko ñan ti jatani ni jökrä mikakäre nüne jame jabe kwärikwäri abko munkwe nütii; akwa ti jatani abtä ni kwati tädi rüre jabe kwärikwäri. **35** Ne aisete ti dokwäre ngäbäkre rikwitaita rün kwe rüere amne ti dokwäre ngäbäkre merire rikwitaita meye kwe rüere. Erere arato, bosi rikwitaita bie rüere arato. **36** Ne aisete nitre ja mräkäre gwi arabe rikwitadita ja rüere kwärikwäri ti dokwäre, ñobtä ñan angwane ruäre abko rabadi tödeke tibti, ruäre ñakare.

37 Mdakäre abko, nire nire käta rün amne meye tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. Erere arato, nire nire käta ngobo amne ngänkän tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. **38** Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso

doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre jire chi tikwe. **39** Ne aisete, nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare, käkwe ja ngibiadi au nünakäre nuäre kä nebtä, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare ñakare ja tare nikakäre ti dokwäre, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

40 Mdakäre abko, nire nire käkwe mun kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane mun tä näin bliite tikrä aisete. Erere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato.

41 Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä rükadre angwane, niara abko Ngöbö kukwei niekä abtä nirekwe kadi ngäbti ja gwiriete, ye ütiäre abko ni Ngöbö kukwei niekä ie jändrän biandre Ngöbö-kwe, ye kwrere Ngöbö-kwe biandi arato ni niara kaka ngäbti yeye. Erere arato, ni nüne metre Ngöbö ngwärekre, ye nire nire käkwe kadre ngäbti ja gwiriete angwane, niara nüne metre abtä tä kaen ngäbti, aisete ni nüne metre Ngöbö ngwärekre, ie sribi ütiä biandi Ngöbö-kwe, ye kwrere biandi kwe arato ni niara kaka ngäbti yeye. **42** Erere arato, nitre bobre bobre tödekaka tibti ne ie nire nire käkwe ñö tibo aibe biandi chi tomnane, akwa ye

abko Ngöbökwe ütiä biandi ie abko ti tö nibi niei metre kore munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä

(Lucas 7.18-35)

11 1 Nun ni jätäbti nibu abko töi tikaba ünän jökrä kore Jesukwe, yebti Jesu rikaba Ngöbö kukwei kuin ye dirire amne mike gare kä ngrabare temen kä Galileate. 2 Kä ye ngwane abko Juan Bautista nämane ngite kä teri angwane, Kristo namani sribi kri ñan tuabare nuene kri abko gani kwe. Abtä nitre nänkä Juanbe abko Juankwe juani ruäre nebe Jesu kanti. 3 Ye erere bkänä nitre ye nikani, nikani nebe Jesu kanti angwane, nieba krörö kwetre Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwe rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nukani ya o munkwe ni mdara jire ngi-biadre abko nun juanba ngwentari mae, nieba kwetre ie.

4 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe amne tita dre dre nuene tuata munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. 5 Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni okwä kä drümente abko ie kä nibi tuenta kuin amne ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo

ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nuketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye. 6 Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nukani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbö-kwe ja di biandi amne ni yebtä kä rabadi nuäre tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

7 Yebti nitre juani Juankwe ye nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekwäre, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni ye kwrere tua nikani munkwe ya? 8 ¿Mun nikani ni kore tuen ñakare ne ngwane, mun nikani ni ño tuakäre? ¿Ni ja ükaninte kuin käkwe dän ütiäte kri kitani jabtä nämane yete abko mun nikani tuen ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän ütiäte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie. 9 ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre kä kaibete? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre, akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen. 10 Juan ye

mdenbtä tärä tä tikani krörö
Ngöbö Kukweibtä. Ngöbökw
niebare:

Tikwe ja kukwei ngwianka
juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni tõi mikadi
biare ma käne, ji ukateta
biare ye kwrere,

Malaquías 3.1

abko tä tikani kore Ngöbö
Kukweibtä Juanbtä.

11 Ne aisete, ti bike kukwe
era erere niere munye abko krö-
rö: Ni jökrä därebare kä nebtä,
ye ngätäite ni ñakare jire iti abko
bäri ütiäte Juan Bautistakrä;
akwa nire nire bäri bobre, ütiäte
ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni
ye abko bäri ütiäte Juankrä.

12 Juan Bautista nükani, ye
ngwane mentokwäre abti kä
nüke mtare abko Ngöbö rükadre
gobrane nibti abko tä niren men-
tokwäre Ngöbö di kribti, akwa
Ngöböta gobrane nibti ye rüe
tärä arato abko töta nebe juain
ngwarbe. 13 Mdakäre abko, Ngö-
bö Kukwei jire jökrä tä blite
tibtä, yebti Juan jatani nüke.

14 Ni Ngöbö kukwei niekä kira
kädian nämane Elías abko rüka-
dreta nieta Ngöbö Kukweibtä, ye
abko Juan ye ara btä tä niere
kore abko tita niere munye. Ne
abko mun mden mden tö raba ti
kukwei mikai era käkwe mika
era.

15 Nire nire käta ti kukwei
nuen, ye käkwe ti kukwei ketate
ja olote.

16 Mdakäre abko, mun nü-
nanka kä ne näire abko ti bike
bä mike krörö: Kä jändrän

rürümoinkrä jutate, kánti ngäbä-
kre tä nebe tākānintbe temen,
käta ñäke krikri mräkä mda
mdaye, yebtä ti bike mun bä
mike krörö: 17 Ngäbäkre tä niere
mräkäye: Nunkwe nörä jürü tärä
mikakrä munye, akwa mun ñan
tö nibi tärä mikai, abtä ka ni
moto mikakrä ulire abko nunkwe
nini mda, akwa munkwe müaniri
ñakare arato abko ngäbäkreta
niere. Ye mden kwrere munta
niere Juanbtä amne tibtä, aisete
tita mun bä mike kore. 18 Juan
nükani angwane, üai käme tä
btä, aisete ñan tä mröre kri amne
ñan tä dö ñaen, munta niere rüe-
re. 19 Yebti ti, Ni Kä Nebtä Ngo-
bo rükaba mda angwane, ti abko
mröre büle krikri amne ti dö
ñaen krübäte munta niere tibtä.
Mdakäre abko, ti ja getaka ni
diän diän ben amne nitre jän-
drän ütiä käräkä gobran romano-
bokrä tä tuen käme munye abko
ben tita ja gete, abtä munta ñäke
ti rüere arato. Ye mdenbtä abko
mun ngäbäkre kwrere tita niere,
akwa ni nüne töbtä era metre
Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä
abko nun abko ni jen Ngöbökw
era metre abko nunta bä mike.

**Jesukwe ñäkäbare nitre
israelita rüere**

(Lucas 10.13-15)

20 Yebti juta kánti sribi kri
ñan tuabare nuenbare kabre
Jesukwe, akwa nitre nünanaka
yete käkwe ja tõi kwitaninta
ñakare Ngöbö kukwäre, yebtä
abko Jesukwe ñäkäba ietre,
käkwe nieba krörö:

21 ¡Aingwaree mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsai-date! Mun bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun ngätáite, ne kwrere nuendre juta Tiro amne Sidón kánti, akráke nitre yete kákwe ja tói kwitadreta Ngöbö kukwäre amne, dán ngutu jüräre kitadre kwetre jabtä amne rabadre tákänintbe ngübrunte ja moto ulire kukwe kámekáme nuenbtä bä mikakrä. **22** Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe úkadite ni jökrä kráke kä mrä angwane, Ngöbökwé mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidónte ye kráke.

23 ¿Amne mun nünanka juta Capernaúmte, mun ye abko Ngöbökwé mikadi bäri útiáite, munta nútüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun ye kitadiká kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare namani bare mun ngätáite nete, ye kwrere rabadre bare juta Sodomate, akráke juta ye tädre mtare. **24** Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe úkadite ni jökrä kráke kä mrä angwane, Ngöbökwé mun mikadi ja tare nike bäri nitre nünanka juta Sodoma ye kráke abko tita niere metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesu aibe ie Rün gare metre

(Lucas 10.21-22)

25 Yebti Jesukwe blitaba Ngöböbe, kákwe nieba krörö:

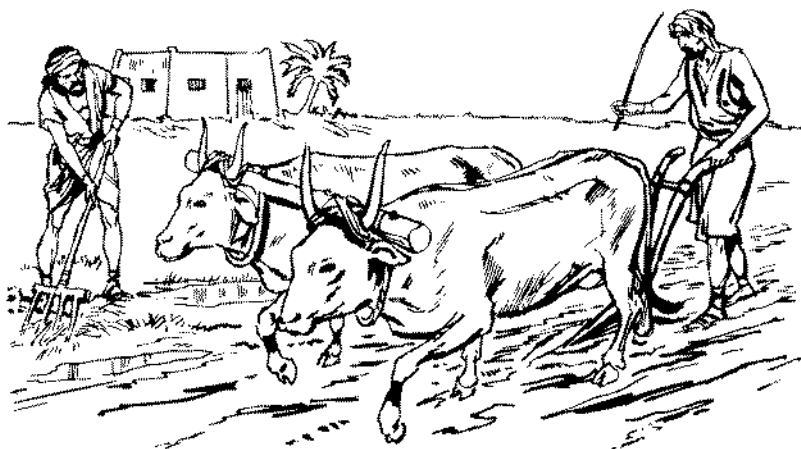
Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre tói ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare, **26** ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, nieba Jesukwe Rün Ngöböye.

27 Yebti nitre nämá Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe nieba mda:

Ti Rün kákwe jändrän jökrä mikani gare tie. Niara aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabi gare.

28 Mun mden mden dräre amne tribe doboko mun kötärä, mun ye abko jakwe jökrä tie amne tikwe mun mikadi jadúke.

29 Amne kri oto mäkáta nbi dokwäbtä tä niken ngwena, ye kwrere ti bike sribi tikwe bien ngwiandre munye, ye abko munkwe ka ngäbti abti munkwe ja töitika tibe, ñobtä ñan angwane ti abko moto jáme amne tita bike tidrä ni mda mdabtä, yebtä munkwe ja töitika tibe amne munkwe jadükadi jáme, **30** ñobtä ñan angwane ja töitika tibe ye abko kri oto doboko mäkáta nbi dokwäbtä abko tä niken ngwena, ye kwrere tita tribe mike mun kötärä ngwiandre munye, ye abko juto amne nuäre ngwiandre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Kri oto mäkätä nbi amne buey dokwäbtä tä niken ngwena bä nämane kore Jesu näire (Mateo 11.29-30)

Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

12 1 Abti bati Jesu rikaba dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nun ja töitikaka ben, ie mrö rababa krübäte. Abtä nun rikaba trigo ngwä ötö ji ngrabare amne nun rikaba kwete.

2 Angwane nitre bariseo nämä näin siba nunbe käkwe nun tua-ba amne nieba kwetre Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nue-ne tuen sete, nieba kwetre ie.

3-4 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekri, ye kánti David nikani

gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbö-kwe, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie. 5 Ere-re arato, ju blitakrä Ngöböbe kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire köbö jadükakrä näire, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye kätä mike ngite ñakare arato, yebtä abko mun tärä ñäke arato ruen tie. 6 Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe abko ütiäte kri, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ñakare ngite, akwa nita iti nete abko bäri ütiäte ju blitakrä Ngöböbe ye kräke abko ti tö nibi niei munye. 7 Ngöbö Kukwe kätä niere krörö ne abko ngämi

nüke gare munye. Ngöbökwe niebare:

Munkwe ni mda mda
ngwiandre ruentari tare
jae, ye abko ie ti tö bäri.
Akwa mun tädre jändrän
bien jirekäbe kukwadre
tie, ye abko ie ti ñan tö
bäri, *Oseas 6.6*

niebare Ngöbökwe. Kukwe ye ngämi nüke gare metre munye ruen tie, ñobtä ñan angwane rabadre gare metre munye, akräke ni ja mike ngite ñakare ye munkwe ñan kitadre ngise ngwarbe, munta nitre ja töitikaka tibe kite ngise ye kwrere. **8** Akwa köbö jadükakrä näire yebti ta ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, asete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tarä niere ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

9 Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kanti, bti rikaba sinagoga mdate. **10** Sinagoga ye kanti Jesu rababa angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämä yete angwane, nitre bariseo tö rababa Jesu kitai ngise, käkwe nieba ie: ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä kä bien nie ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire ya? nieba kwetre Jesuye.

11 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Mun mden kwe obeja tädre krati abko köbö jadükakrä näire

betadrekä nguse munkän, ye mun ñan janandre dentari jakrä ya? Jänri, mun janandre dentari jakrä. **12** Ni bäri ütiäte obejakrä, ye mdenbtä abko ni rabadre ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta köböi bien nie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

13 Ye btäräbe Jesukwe nieba ni kise ngrötani yeye:

Küde ngököte, nieba kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökateba angwane, kise rababata kuin jökrä ie, kise kuin kwäräkri ye kwrere kise rababata.

14 Yebtä abko nitre bariseo rikaba ju bäre mda amne Jesu kämi-kadre ño kwetre abko rikaba kädriere kena jabe kwärikwäri.

Jesu dianinkä Ngöbökwe

15 Nitre bariseo rababa kukwe miketbe kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe yete, akwa rikaba angwane, ni rikaba kwati ben. Ye ngwane abko ni bren bren erere Jesu rababa miketa quinta jökrä. **16** Akwa Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekre nitre mikaninta quinta kwe yeye. **17** Kukwe niebare krörö Ngöbökwe niara kukwei niekä Isafas köböire rabadre bare, abkokäre kukwe rakakaba kore:

18 Monso tikwe abko tä nete ne tuen.

Tikwe niara ne dianinkä jenena jakrä.

Niara tare kri tikwe amne käi nuäre kri tibtä.

Niara nebtä tikwe ja Üai mikadi nüne amne nitre ñakare israelitare, kräke Ngöböta kukwe miketbe kuin abko mikadi gare kwe ietre.

19 Erere arato, niarakwe ñan ñäkädi ja dokwäre amne kukwe ñan jaradre ji ngrabare ngrente ja dokwäre.

20 Nitre bobre bobre tä mikä kroko trekani kwrere, ye abko niarakwe ñan juandi ngwarbe.

Erere arato, ñotra jutra mikata krire amne ngübü aibe tä nebe neen krä chi käne, ye kwrere nitre tödekaka krire niarabti tä, ye abko niarakwe ñan di gadrekäta jire chi abti Ngöbö jatadi kukwe ükete metre nikrä ni rüebe.

21 Amne nitre ñakare israelitare abko käkwe tödekadi niarabti,

Isaiás 42.1-4

abko niebare kore Isaíakwe abko erere rababa bare Jesubtä.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Marcos 3.20-30;

Lucas 11.14-23; 12.10)

22 Yebti ni iti ie kä tuen ñakare amne kukwe ñakare arato abko btä üai käme nämane nüne abko järükaba Jesu kánti angwane, Jesukwe mikabata quinta, aisete kä rababa tuenta ie, rababa blite kuin amne üai käme

juantariba mento btä Jesukwe arato. **23** Yebtä abko nitre nämane Jesube yete abko ñan töi rababa krütare jökrä Jesubtä, kä rababa niere:

¿David mräkäkri Ngöbökwé ni diandrekä iti abko rükadre niebare, ni ye abko Jesu noko ara ya ño amarebti se? rababa niere.

24 Akwa kukwe ye jarabare nitre bariseoye angwane, rababa niere krörö Jesu rüere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye aibe käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, rababa niere Jesu rüere.

25 Nitre bariseo rababa töbike blo kore Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre, abtä nieba kwe mda ietre:

Kä mdente erere kánti nitre nünanka yete käkwe ja ñäkädrebtí ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye ngwane nitre ye tä kä juen ngwarbe au jakän. Erere arato, juta amne ni ja mräkäre nünanka ketetibe käkwe ja ñäkädrebtí ketebu rükäre ja rüere kwärikwäri, ye ngwane nitre ye ñan rabadre nüne jire chi mda ketetibe, aisete juta amne ju juandre ngwarbe au jakän kwetre. **26** Ye kwrere arato, Satana ara käkwe ja juandretari mento angwane, Satana ara jire tätre rüre ja rüere ñan ñan. Satana käkwe ja ñäkädrebtí ketebu ja rüere kwärikwäri au, ye ngwane Satana di tädre kri janknu ya niere tie munkwe. **27** Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta

niere tibtä, aisete nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwaintari munye. Niaratre tä üai käme juentari arato, aisete munta ñäke blo tibtä abko bä mikata niaratrebtä, aisete mun kitadre ngise kwetire ruen tie. **28** Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nukanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

29 Kukwe nebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene angwane, ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän. Akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

30 Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüere ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän.

31 Ne aisete ti bike niere krörö munye: Ni kä nebtä käkwe ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere amne ñäkädre taretare kwe Ngöbö rüere, akwa ye Ngöbökwediandrekä mento btätire; akwa ñäkädre käme taretare kwe Ngöbö Üai Deme ara jire rüere ne

ngwane, Ngöbökwediandrekä jire chi mento btä. **32** Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nire nire käkwe ñäkädre taretare, akwa ye abko Ngöbökwediandrekä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre käme taretare Ngöbö Üai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwediandrekä jire chi mento btä, aisete rabadi ngite kärekäre Ngöböye kä ne ngwane amne kärekäre rabadi ngite janknu Ngöböye abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani kri ngwä kuin amne kri ngwä käme btä

(Lucas 6.43-45)

33 Yebti Jesukwe niaratre kukwei bä mikani kri ngwä kwrere, käkwe nieba mda ietre: Kri kuin aibe ngwäta nebe kuin amne kri käme aibe ngwäta nebe käme arato, aisete kri ngwä ño ño yebtä abko kri mden kuin amne mden käme abko tä nüke gare nie. **34** Mun abko tbi krübäte kwrere jire, aisete mun moto amne mun töi kämekäme, ye abko munkwe kukwe kuin niedre ño se. Ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite. **35** Ne aisete ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakrä, akwa ni moto käme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi käme, yebe tä nüne. **36** Akwa ti bike kukwe era erere niere munye

abko krörö: Kä mrä angwane, Ngöbö jatadi kukwe ükete ni jökrä kräke angwane, ñobtä munkwe kukwe diän diän niebare ngwarbe ye abko mikadi gare jökrä Ngöbö ngwäreki. **37** Ne aisete mun kukwei jen munkwe ye ara jire köböire mun ngite ñakare, niedi Ngöbökwé munye o, mun ngite, niedi kwe munye arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(*Marcos 8.12; Lucas 11.29-32*)

38 Yebtä abko nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, Ngöbökwé ma juani bkänä ya, ñakare ya abko nun tö nibi gai metre, aisete sribi kri ñan tuabare nuene jötrö nun okwäbti tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

39 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tue-metre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare

Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwé bä mikadi mun kräke.

40 Jonás käkwe nünabare köbö-mä dibire rare gwa kri teri, ye kwrere arato ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi köbömä dibire rare dobote nguse. **41** Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, nitre nünanka kira juta Nínivete abko käkwe mun nünanka mtare ye kitadi ngise, ñobtä ñan angwane Jonás nikani Ngöbö kukwei niere nitre Níniveboye angwane, niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikani täte amne kukwe kämekäme kitani jökrä temen kwetre Jonás kukwei köböire. Akwa tita nete mtare abko bäri ütiäte kri Jonákrä amne mun ñan tö ti kukwei mikai era jae, aisete rakadikä kore munbtä. **42** Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri^h nükani kira basare jrei Salomón-ye ye käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aisete rakadikä kore munbtä, nieba Jesukwe.

Üai käme tä niken mento, bti tä nüketa nibtä

(*Lucas 11.24-26*)

43 Yebti Jesukwe nieba:

^h **12.42** Jreina nünanka mobe mötarikri. Jreina ne abko nämane gobrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yebtä.

Mdakäre abko, ni iti btä üai käme tädre nüne, abti üai käme ye juandretari mento btä, üai käme rikadre ngwarbe kwärä-kwärä kä känene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä. **44** Abtä rabadre töbike krörö: Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kánti ti bike nikenta, üai käme rabadre nütüre. Ye erere bkänä, üai käme ye rikadreta ni ye kánti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, akwa kä tökare, ni ñakare nüne gwi, kwrere jire ni ye kwandre üai käme.

45 Angwane jötrö ngwarbe üai käme ye rikadre betekä, käkwe üai bäri kämekäme niarakrä kändre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nünenta jökrä ni yebtä. Üai käme ye rabadrera nünenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübäte mda üai käme kisete, ye kwrere rakadikä mun nünanka kä ne ngwane yebtä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Nire abko Jesu mräkä era metre
(*Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21*)

46 Jesu nämä blite kore angwane, niara meye btä etbakantre rükaba jiebtu abko tö rababa blitai ben, akwa niara meye btä etbakantre rababa ju bäre, **47** aisete ni iti käkwe nieba Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, nieba kwe ie.

48 Abtä Jesukwe nieba mda ni ye:

¿Nire abko ütiäte tikrä ti meye kwrere amne nire abko ütiäte tikrä ti etbakantre kwrere amarebti ye? nieba kwe.

49 Bti nitre ja töitikaka ben nämä yete, yebtä kise kitaba kwe, käkwe nieba mda:

Nire nire ütiäte ti meye tikwe kwrere amne ti etbakantre kwrere era metre abko erere tä nete ne, **50** ñobtä ñan angwane ti Rün kä käinbti ye nire nire këta kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(*Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8*)

13 **1** Abti Jesu rikaba ju bäre angwane, rikaba Ñö Okwä Kri Galilea, kánti rababa tákänintbe ñö okwä köräbti. **2** Ye ngwane abko, ni kwati käkwe ja ükäröba niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu rankwaba rute, rababa tákänintbe amne, nitre käkwe ja ükäröba kwati btä ye abko raba-jökrä ñö köräbare jateta temen. **3** Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikaba dirikäre ietre, käkwe nieba krörö:

Bati ni nikani iti nura metekä. **4** Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jata-ni, käkwe kwetani jökrä kän.

5 Nura ruäre abko nikani mate jækwatabti temen, ye kánti abko dobo ñakare bökän, aisete nura

ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, **6** bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aisete ngrötaninkä jökrä. **7** Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngä-täite, ye abko nükani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani. **8** Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre ketarike, ruäre abko ngwä namani gre ketamä amne ruäre abko ngwä namani gre bti krä jätä btä. Ne abko nakaninkä kore. **9** Nire nire kätä ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre, nieba Jesukwe ni kwati yeye.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani

(*Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10*)

10 Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe krötaba ja ken ben, käkwe nieba krörö ie:

Ñobtä mata kukwe bä mike bti mata dirire nitre kwati seye, nunkwe nieba Jesuye.

11 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöbö-ta mike gare munye, akwa nitre se abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita dirire kore. **12** Mdakäre abko, nire nire ie

Ngöbö Kukwei nuke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja kukwei biandi bäri mda amne Ngöbö Kukwei rabadi gare bäri kabre mda ie; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kän. **13** Ye mden kisete, tita kukwe bä mike btä tita dirire nitre kwati seye, ñobtä ñan angwane

nitre se ie kä tuen kuin kwrere, akwa tita sribi nuene okwäbti abko tuen ñakare ietre.

Erere arato, ni kukwei ruen kuin ietre kwrere, akwa tita blite abko ñan tä nebe nuke gare ietre.

14 Kukweta nakenkä kore nitre sebtä mtare angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä Isaiakwe abko tä neme bare abko krörö:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye, **15** ñobtä ñan angwane nitre noko käkwe ja dokwä mi-kanina ribi ti kukwei kräke, aisete ñan tö namani sribi tikwe tuai.

Erere arato, ñan tö namani ti kukwei nuai, käkwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, ñan tö

namani sribi tikwe tuai,
abkokäre ja okwä jue
mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei
ñan rükadre gare ietre
amne tikwe ñan
diandretari, abkokäre
nuenbare kore kwetre,

Isaiás 6.9-10

niebare Isaiákwe. **16** Akwa mun
abko btä kä rabadre nuäre,
ñobtä ñan angwane mun abko
okwä tärä sribi tikwe tuakäre
amne mun olo tärä ti kukwei
nuakäre, ye abko käi rabadre
nuäre munbtä. **17** Ne aisete ti
bike kukwe era erere niere mun-
ye abko krörö: Sribi tikwe tuata
ja okwä jenbti munkwe amne ti
kukwei nuata ja olo jenbti mun-
kwe, ye abko nitre Ngöbö ku-
kwei niekä kwati nünanka kira
amne nitre nünanka metre Ngö-
bö ngwärekrei kwati abko tö
namani tuai amne tö namani
kukwei nuai, akwa erere tuani
ñakare kwetre amne kukwe nua-
ni ñakare kwetre kira, nieba
Jesukwe nunye.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.9-15)

18 Jesukwe nieba mda:

Mdakäre abko, ni nura meta-
kaka, btä tikwe kukwe bä miri ye
abko tä dre niere metre abko
kukwe nuen munkwe. **19** Ngöbö
kite gobrane ni ngätäite, ye abko
nire nire käta kukwe nuen, akwa
ñan tä nüke gare ie, ni ye abko
nura nikani mate ji ngrabare ye
kwrere, ñobtä ñan angwane

Ngöbö Kukwei tä nebe nura
kwrere btä, akwa diablu tä kite,
käta Ngöbö Kukwei ye denkä
jökrä töite, mden nini tikwe ye.
20 Amne ni ruäre abko käta
Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe
käta nebe nuäre btä kare ngäbti,
ni ye abko nura nikani mate
jäkwatabti ye kwrere, **21** ñobtä
ñan angwane nura nikani mate
jäkwatabti abko ngätri ñan
nämane bökän, ye kwrere jire ni
ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen
ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngö-
böbe, akwa tädre niken ja tare
nike tödekabtä Ngöböbti, ye btä-
räbe tä Ngöbö Kukwei kiteta
temen, bti tä nikenta ja jiebti.
22 Amne ni ruäre abko tä Ngöbö
Kukwei nuen, akwa tä nakwen
bäri jändrän kä nebtä jiebti, ere-
re tä ja töi mike bäri sribi kä
nebtä jiebti amne tä ngwian tare-
re bäri, ye abko käta ngökö. Ne
aisete ni ye abko nura nikani
mate kökrä tukwätetukwäte ngä-
täite amne ngatani, ye tä naken-
kä ni yebtä, aisete nura ngatani
ngwä namani ñakare, ye kwrere
jire ni ye tä sribi nuene ñakare
Ngöbökrä. **23** Akwa ni ruäre tä
Ngöbö Kukwei nuen amne tä
nüke gare ie, käta niken sribi
kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe
Ngöbökrä, ye abko nura nikani
mate dobo kuinte abko rirabare
kuin amne ngwä kuinkuin nama-
ni gre ketarike, ruäre gre keta-
mä, ruäre abko gre bti krä jätä,
kwrere jire ni ye tä sribi nuene
Ngöbökrä abko kukwe kore bä
miri tikwe ye, nieba Jesukwe
nunye.

Jesukwe kukwe bā mikani trigo amne nura kāmēntā

24 Yebti ni jen Ngöbökwe rabadre nüne ni kāmekāme ngātāite abti kā mrā angwane Ngöbökwe mikadi nüne jenena jabe, ye bā mikakāre Jesukwe nieba krörö ni kwati yeye:

Ngöböta kite gobrane nibti ye rüere abko kukweta niken nakenkā, ne kwrere ti bike niere munye: Bati ni iti kākwe trigo nurai kuin metaninkā tirete jakrā, 25 akwa ni jökrā nikani kibien angwane, kā bkānkā ye rüe jatani tiebe kākwe nura kāme nökanī trigo nurai kuin ye ngātāite, bti nikaninta. 26 Yebti trigo rirabare, namani ngwāre angwane, nura kāme ye ngwā namani arato abko sribikātre kākwe gani. 27 Angwane sribikātre ye nikani kā bkānkā kānti, kākwe niebare ie: Nun dānkien, makwe trigo nurai kuin metaninkā tirete jakrā, ¿se ño kānti abko nura kāme se namanina tirete mae arato se? niebare kwetre. 28 Abtā kā bkānkā kākwe niebare ietre: Ti rüe nükani iti nura kāme metekā tiebe tirete tie kwrere ye, niebare kwe. Angwane sribikātre ye kākwe niebare mda ie: ¿Nun rikadre nura kāmekāme se erere jākekā jökrā, ie ma tö nibi ya? niebare kwetre. 29 Akwa kā bkānkā kākwe niebare mda ietre: Ñakare. Mun ñan rika jākekā, ñobtā ñan angwane mun rikadre nura mu kāmekāme ye jākekā mtare angwane, trigo mu kuin ye rākādrekā ben

gwaire siba. 30 Ne aisete tuadremetre niren ketetibe abko trigo öta näire angwane, tikwe trigo ötaka juandi ye abko kākwe nura kāmekāme ye erere ükadikrö kāne jenena mento, bti mākādite jökrā kwetre, kākwe kukwadi ñukwāte amne trigo ngwā kuin-kuin ye erere abko ötadi kwetre, bti ju nura ngwā ükākkrā tikwe, ye kānti kitadi gwi kwetre tikrā, niebare kā bkānkākwe abko nakaninkā kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe kukwe bā mikani mostasa nuraibtā amne lebadurabtā

(*Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21*)

31 Yebti Jesukwe kukwe mdara jire bā mikaba, kākwe nieba:

Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti kākwe mostasa nurai nökanī tirete jakrā. 32 Nura jökrā munkwe, ngātāite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrā bti ta angwane, nukwā jatadre nüne mostasa krie ye küde ngrabare, ye kwrere jire kāne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrā angwane Ngöbö rabadri gobrane ni kwatibti abko bā mikata nura chi yebtā, nieba Jesukwe.

33 Erere arato, Jesukwe kukwe mdara jire bā mikaba, Ngöböta gobrane ni braibe bti kāne, akwa mrā rabadri gobrane ni kwatibti ye bā mikakāre, kākwe nieba krörö:

Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko rabadí niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti kákwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, nieba Jesukwe.

34 Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, btä blitaba kwe ni kwatibe amne niara nämane dirire angwane, käre kukwe bä mikaba kwe, aibebti diriba kwe. **35** Jesukwe diriba kore, yebtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kákwe kukwe niebare abko erere rababa bare abko krörö:

Tikwe kukwe bä mikadi, bti tikwe blitadi amne, Ngöbökwé kä dätebare kena, abti kä nüke mtare kukwe ruäre nämane kaibe tiebe Ngöbökwé abko tikwe niedí,

Salmos 78.2

abko ni Ngöbö kukwei niekä kákwe niebare kore Jesubtä, ye erere rababa bare.

Kukwe nura kuin amne nura käme ye tä dre niere abko Jesukwe niebare

36 Yebti Jesukwe nitre kwati ye mikateba yete, bti rikabata nebeta gwi. Angwane nun ja töitakaka ben kákwe krötäba ken, kákwe nieba ie:

Nura mu kämekäme namani tirete makwe nini, ye abko tä dre niere metre abko makwe niedreta nunye abko nun tö nibi ribei mae, nunkwe nieba Jesuye.

37 Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nura kuin metakaka **38** amne kä temen ne abko tire kwrere. Nire nire bti Ngöböta gobrane ye abko trigo nurai mu kwrere amne nire nire tä nekete diablukri ye abko nura kämekäme mu ye kwrere. **39** Amne ti rüe nura kämekäme metakaka ye abko diablu ara jire amne, kä nura öta näire ye abko kä mrä kä ne näin ta abko bä mikata amne nitre nura ngwä ötaka ötaka abko angeletre Ngöbökwé. **40** Amne nura kämekäme ötata, bti kitata ñukwäte kukwadre, ye kwrere rakadikä kä mrä angwane, **41** aiseté kä mrä angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kákwe angeletre tikwe juandi angwane, nitre bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere amne nire nire kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko angeletre ye kákwe ükadikrö jökrä, **42** bti ñukwä jutra ngire krübäte te nitre ye kitadi jökrä kwetre. Ye kánti abko ni jökrä rabadí ja müaire krikri be amne tu ngöbe rabadí cherere jabtä ja tare nika kisete. **43** Angwane nitre nünanka metre Ngöbö ngwäre-kri abko btätre kä rabadí nuäre amne ñänä träta nebe dirare, ye kwrere jire kä rabadí btätre kä nuärete Rün Ngöbö kwe kánti. Nire nire kätä ti

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

53 Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, bti blitaba ünän jökrä kwe, bti kä mikakaba kwe kä ye kánti amne rikabata ja käite.

54 Rikaba nebeta ja käite Nazaret angwane, rikaba dirire sinagogate angwane, ni jökrä ñan tói rababa nebe krütare niara kukwei nuare, kä rababa niere jae kwärükwäri:

¿Ni noko kákwe ja töitikani mdente amarebti kukwe gare krübäte dikaro ie se? ¿Erere arato, sribi kri ñan tuabare se abko tä nuene ño amarebti tärä nebe bare ie se? **55** José sribikä kri kukwäntä abko ngobo kwrere nibi tuen nunye. Erere arato, niara meye abko María amne etbakantre abko Santiago, José, Simón amne Judas ñan ñan. **56** Mdakäre abko, ¿niara se ngwai tätre nüne jökrä ni ngätäite nete ruen tie ya amarebti mtare di kri dikaro se abko kwani mdenkri ie se? nitre nünanka Jesu käite ye rababa niere Jesubtä.

57 Amne Jesu kukwei namani tare btätre. Abtä Jesukwe nieba krörö ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite btä mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwere, mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

58 Angwane nitre nünanka kä ye kánti ñan rababa tödeke

Jesubti. Abtä sribi kri ñan tuabare abko Jesukwe nuenba ñakare kabre kä ye kánti.

Juan Bautista müre ketani

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

14 **1** Kä ye ngwane abko, Herodes Antipas nämane gobrane kä Galileate angwane, Jesu namani sribi kri ñan tuabare nuene abko gani kwe.

2 Angwane nitre sribikä Herodekrä, ie Herodekwe niebare krörö Jesubtä:

Juan Bautista tikwe kámikamna, ye ara jire Ngöbökwé mikaninta nire, aisete di tärä sribi kri ñan tuabare nuenkrä ye, niebare kwe sribikäye.

3-4 Herodes kákwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nän muko kädian nämane Herodías abko diani kwe kán. Yebtä abko Juan Bautista kákwe niebare Herodeye: Ma etba nän muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kán, Juan nämane niere. Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kä teri kwe, ye nükaninta töre ie, kákwe ñäkäbare kore. **5** Herodes tö namani Juan müre ketani ñäkä dokwäre jae Herodíabtä, akwa ni kwati nämane Juan mike ütiäte jae ni Ngöbö kukwei niekä kwere, aisete nitre ye abko jürä namani Herodebtä. Abtä Juan müre ketani ñakare kwe.

6 Akwa bati Herodes därebare ye köböi erere nükaninta angwane, Herodekwe bieta nuenbare jae kä ngwiankäre nuäre jabtä.

Ye erere ni jökrä nukani angwane, Herodías ngänkän bati nikani tarä mike kwäräkwärä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngänkän namani tarä mike nuäre kwäräkwärä, ye abko käi namani nuäre krübäte Herodebtä, 7 käkwe ja kukwei biani krörö ie:

Ma tö dreye erere makwe kärä tie angwane, tikwe biandi mae, niebare kwe ie.

8 Angwane Herodías ye abko käkwe ngänkän ye töi diani, aisete niebare krörö kwe Herodeye:

Makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

9 Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe, aisete ñan tö namani ja kukwei kitaita temen, käkwe Juan dokwä biamna blatote Herodías ngänkänye. 10 Ye erere bkänä, Juan Bautista nämane ngite kä teri abko Herodekwe dokwä tikakamna, erere dokwä tikaninkä, 11 bti Juan dokwä ye mikani blatote, jänikani, biani Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara käkwe bianinbe meye Herodía-ye mda.

12 Yebtä Juan nämane ngite, ye kanti nitre nänkä ben nikani nebe angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre. Abti Juan müre ketanina abko nikani niere Jesuye mda.

Jesukwe ni mili kräriike bukani
(*Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-15*)

13 Juan Bautista ara nukaninta nire abko Herodes namani nütüre Jesubtä, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe kä ye kanti mda amne rankwaba rute, bti rikaba kä kaibete Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Angwane nun aibe rikaba Jesube, akwa Jesu rikaba ye nitre nünanka ja ken juta ngrabare yere käkwe gaba angwane, rikaba jökrä kä nötabti ta nebe Jesu ngäbti. 14 Yebtä Jesu rikaba nebe ñö köräbti angwane nämä rute, rankwaba timon, ye btäräbe nitre rababara kwati yete ngibia-ye ngäbti, btä okwä rababa. Angwane rababa tuen bobre Jesuye amne nitre bren bren ngwian nämane kwetre, ye Jesukwe mikabata kuinta jökrä kräke. 15 Yebtä kä jataba dere angwane, nun ja töitikaka Jesube käkwe krötäba ja ken ben, käkwe nieba ie:

Kä kitera dere amne nita kä kaibete nete. Ne kanti mrö ñakare, aisete nitre noko rikadre mrö kökö jae jutate, abkokäre juenta jirekäbe, nunkwe nieba.

16 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ñobtä niaratre rikadreta, ie mun tö nibi. Niaratre buke munkwe, nieba kwe nunye.

17 Abtä nunkwe nieba mda ie:

Ban kunrikebe amne gwa krobu aibe tä nikwe, ÷se abko ni

kwati se bukadre ño te? nunkwe nieba Jesuye.

18 Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ban kunrike amne gwa krobu ye ngwen tie nete, nieba kwe.

Ye erere nunkwe bianba ie.

19 Angwane nitre nāma kwati yete, ye Jesukwe juanba tāke jōkrā temen temen mikābti, bti ban kunrike btā gwa krobu, ye Jesukwe dianba kisete, kākwe nikraba kā kāinbti amne kuin nieba btā kwe Ngōböye, bti ōtakaba oto kiakia kwe, bti bianba kwe nun ja tōitikaka benye angwane, nunkwe drāiba jōkrā nitre kwati yebti. **20** Nitre kwati ye kākwe mrōba trinetrine jōkrā, bti ni jōkrā kākwe mrōba ünān angwane, ban btā gwa oto raba-teba abko nun ja tōitikaka Jesu-be kākwe ūkākroba kutia kwā jātābti kubu jire. **21** Nitre kwati kākwe mrōba yete abko ni brare brare aibe nāma mili krārike jire kākwe mrōba amne, nitre merire merire btā ngābākre bati kiakia kākwe mrōba arato, akwa ye tanba ñakare abko rakakaba kore se.

Jesukwe dikakabare ñōbti

(*Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21*)

22 Yebti nun ja tōitikaka Jesu-be abko rikadre niara kāne nebe Ñō Okwā Kri Galilea ye kwārā nakri, ie Jesu tō namani, aisete nun juanba rute kwe, akwa niara abko rababa nitre kwati ye juenta. **23** Abti nitre kwati ye nikani-nante jōkrā angwane, Jesu nikani kaibe nebe ngitiobti

blitakāre Ngōböbe. Yebti kā namanina iko angwane, Jesu nāmane kaibe ngitiobti blite Ngōböbe. **24** Angwane ru te nun nāma nāin ye abko rikabara mente ñōbti amne kā jate abko rababa mobe kōre. Angwane ñō jatāba romon, rababa ru kitekā nekwāre sekwāre, ñōbtā ñān angwane mūre rababa mate nun ngābti, ye abko rababa ñō kitekā kore, kā rababa ru ngrükete nunbe.

25 Yebti kā jatābara ngwen ja ken dekā angwane, batibe Jesu rikaba dikekā ñōbti nun ngābti.

26 Jesu jatāba dikekā ñōbti, yebtā nun ja tōitikaka ben okwā rababa angwane, nun rekwetaka-ba krübāte amne nun rababa ngrente krikri be amne kā jūrā rababa krübāte nunbtā kākwe nieba:

iNi bākāi kite ni ngābti ye! nun rababa niere.

27 Akwa Jesu abko kākwe nieba nunye:

Mun ñān rekwetaka ngwarbe. Tita nāin, aisete munkwe ñān ti jūrā ngwian, nieba kwe nunye.

28 Angwane Pedro kākwe nieba mda Jesuye:

Ti Dānkien, ma ara tā dikekā ñōbti bkānā ne ngwane, ti rikadre dikekā siba ñōbti nebe ma kānti abko niere tie, nieba kwe ie.

29 Jakwe, nieba Jesukwe ie.

Ye erere bkānā, Pedro nāma rute, rankwaba timon ñōte, rikaba dikekā ñōbti Jesu kukwāre.

30 Akwa mūre rababa mate dite Pedrobtā rababa tuen Pedroye,

abtä rekwetakaba mda. Ye btärä-be jataba niken neen ñöte nguse, abtä ngrateba kri krörö kwe Jesuye:

!Ti dentari ti Dänkien! nieba kwe Jesuye.

31 Ye btäräbe Jesukwe kaba küdehti, käkwe nieba mda ie:

!Ye ñöbtä mata tödeke chi dikaro tibti ye! Ti di tarä täte ma mikakrä dikekä ñöbti abko makwe ñan miri era jae ye, nieba Jesukwe Pedroye.

32 Yehti Jesu rankwaba rute Pedrobe angwane, müre rababa-be kwekbe jökrä.

33 Angwane nun näma rute ye erere rababa jökrä ngukudokwähti temen Jesu ngwäreki, käkwe nieba ie:

!Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä! nunkwe nieba Jesuye.

Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete

(*Marcos 6.53-56*)

34 Yehti nun rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri kä Genesarete. **35** Angwane nitre nünanka yete, ie Jesu rükaba gare, aiseite jötrö ngwarbe Jesu nükani abko mikaba gare kwetre jabtä kä ngrabare temen kä ye kanti. Angwane ni kwati rükaba mräkä bren bren ngwena Jesu kanti, Jesukwe mikadre kuinta abkokäre. **36** Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta kuinta abko mräkä rababa ribere ie. Ye erere bkänä, nitre bren bren

rababa dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, rababa nebeta kuinta batibe jökrä abko rakakaba kore.

Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki niebare Jesukwe
(*Marcos 7.1-23*)

15 1 Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye dirikatre nämane Jerusalén abko rükaba Jesu kanti, käkwe kukwe ngwiantariba krörö ie:

¿Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, 2 se ñöbtä abko nitre ja töitikaka mabe käta kite temen se? !Ni rabadre dbe Ngöbö ngwäreki, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarehti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se! nieba kwetre Jesuye.

3 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati munye arato abko krörö: ¿Ñöbtä kukwe biani Ngöbö-kwe nuendre nie abko munta kite jökrä temen, bti kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe? Ye niere tie. **4** Tita ngwentari, ñöbtä ñan angwane Ngöbö-kwe niebare krörö:

Mun rün btä mun meye
mika ütiäte jae munkwe
Exodo 20.12; Deuteronomio 5.16
amne,
nire nire käkwe ñäkadre
tare rün amne meye

rüere, ni ye abko
kämikadre,

Exodo 21.17; Levítico 20.9

niebare Ngöbökwe. **5** Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti käkwe niedre rünye amne meyeye: Jändrän tikwetikwe se erere tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. **6** Ne aisete nire nire käkwe nuendre kore, ni ye abko ñan rabadre rün amne meye die mike jire chi mda abko dbe Ngöbökrä munta niere, ye ngwane Ngöbökwé kukwe biani nuendre abko munta kite temen, kukwe ükaninte munkwe mikakäre ütiäte jae. **7** iMun ngwarbe ja bä mike kuin nete! Munta ja bä mike kuin, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä Isafas käkwe niebare krörö:

8 Juta ne käta ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

9 Tätre ti käikitekä ngwarbe amne, kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte, *Isafas 29.13*

niebare kore Isafakwe munbtä, nieba Jesukwe ietre.

10 Yebti Jesukwe ni jökrä käräba, käkwe nieba krörö ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nüke gare jae abko krörö: **11** Mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, akwa kukwe jökrä käme nita niere ja

kadabti ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, nieba Jesukwe ni kwatiye.

12 Yebtä abko nun ja töitika-ka Jesube käkwe krötäba ja ken ben, käkwe nieba ie:

¿Makwe blitaniri ye abko nitre bariseo käkwe kukwe nuri abtä moto nibi romon jökrä, ye makwe gari ya? nunkwe nieba Jesuye.

13 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye abko ti bike bä mike kri mu kwrere amne, kri mden mden abko ti Rün kä käinbti käkwe nökanii ñakare, ye abko jädikä ngätri ngöi jökrä, bti kitadikä mento, ye kwrere rakedikä niaratrebtä. **14** Erere arato, ni ie kä tuen ñakare, kwrere jire nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre tätre dikekä, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare ietre amarebti tö Ngöbö kukwei dirire ni mda mdaye. Ne aisete tuemetre dikekä kore, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare rikadre ja jie ngwena kwärikwäri, ye ngwane niaratre nibu betadrekä gwaire kä mkäte nguse, nieba Jesukwe.

15 Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe bä miri mröbtä, ye abko makwe dre nini abko niereta nunye, nieba kwe ie.

16 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Munta näin raire tibe, akwa tita dre niere abko ñan tä nūke gare jire chi munye arato ya? **17** Tikwe kukwe nini abko krörö: ¿Nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, mrö ye kitakata jökrä ta, ye abko gare ñakare munye ya? **18** Nita mröre abti nita kitekäta, akwa kukwe kämekäme nita niere ja kadabti, ye abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere, aisete kukwe kämekäme nieta nikwe ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, **19** ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere amne nita nuene. Abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärekre abko krörö: nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. Ere-re arato, ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwäri-kwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän amne ni blite ngwarbe ni mda mda rüere, erere arato ni ñäke ni mda mdabtä. **20** Munta kukwe nuene kore angwane, munta ja mike ngite Ngöbö ngwärekre, akwa munkwe köbötikadre mrökrä abko ükaninte kira ye erere munkwe ñan mikadre täte, yebtä mun ñan rabadre ngite jire chi Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Meri ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti

(*Marcos 7.24-30*)

21 Yebti Jesu nämä yete, ye kanti kä mikakaba kwe, bti

rikaba juta Tiro amne juta Sidón kukwäre. **22** Rababa yete angwane, meri iti Canaánbo, ñakare israelitare nünanka kä ye kanti käkwe krötaba Jesu ken, kä rababa ngrente krikri be krörö:

Ti Dänkien, ma jrei David tukwe mräkä. Ti ngwen ruentari tare jae, ñobtä ñan angwane ti ngänkän tikwe btä üai käme tä nüne, käta mike ja tare nike krübäte tikän. Yebtä ti die mike, rababa niere.

23 Akwa Jesukwe ñäkäba ñakare jire chi meri ye käre. Abtä nun ja töitikaka ben käkwe krötaba Jesu ken, käkwe ribeba krörö ie:

Meri se nibi ngrente krübäte dikaro ni jiebtä, aisete ngänkän kwe miketa kuinta makwe, bti juenta jirekäbe, nunkwe nieba Jesuye.

24 Angwane Jesukwe nieba meri yeye:

Juta israelita tä nianinte obeja kwrere, ye aibe kräke Ngöbökwete ti juani die mike, nieba kwe ie.

25 Akwa meri ye abko rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ti die mike, rababa niere.

26 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ñakare israelitare abko käme nukro kwrere nieta nitre israelitakwe munbtä, aisete tikwe ma die mikadre angwane, bäsi ban dianka ngäbäkre nikwe kän, bti kita nukroye, ye kwrere tikwe nuendre, nieba kwe meri yeye.

27 Angwane meri ye kākwe nieba mda Jesuye:

Jän, ti abra nukro kwrere bkänä nitre israelita okwäte ti Dänkien. Akwa nukro bkänkä tä niken mröre mesabtä angwane, mrö büre tä betekä timontimon abko tätre kwete, ye kwrere tita nete mtare amne makwe ti die mika chi abko ie ti tö nibi, nieba kwe Jesuye.

28 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti mräkä, mata tödeke kri era metre tibti, nibi tuen tie, aisete tikwe ma die mikadre, ie ma tö nibi, ye erere bikera nebe bare makrä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye ngänkän rababata kuinta batibe abko rakakaba kore.

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe
(*Marcos 8.1-10*)

29 Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kánti angwane, rikaba nebe Nö Okwä Kri Galilea ye köräbti. Abti rikaba mda ngitio-bti, kánti rababa tākänintbe.

30 Jesu rababa tākänintbe, ye kánti ni kwati kākwe ja ükkröba btä. Nitre kākwe ja ükkröba kwati Jesubtä ye rikaba mräkä bren bren krörökrörö ngwena Jesuye: ni ngüre bren abko kisetete näin nakwente, ni okwä kä drünente abtä kä tuen ñakare ie amne ni küde ngrötani aisete küde ruen ñakare ie. Erere arato, ni kukwei ñakare amne ni bren bätäkä ngwarbe bren mda mda kisete abko jārābāba kwetre, kākwe mikaba Jesu ngotobtä

temen angwane, Jesukwe mikabata kuinta jökrä. **31** Ne aisete ni kukwei ñakare abko rababa blite amne ni küde ngrötani abko rababa nebeta kuinta amne ni nakwente abko rababa dikekäta kuin amne ni okwä kä drünente abko ie kä rababa tuen. Yebtä nitre kwati ye ñan föi rababa krütare mda kukwe ye tuare amne rababa Ngöbö nitre israelitakwe ye kākitekä jökrä.

32 Yebti Jesukwe nun ja töiti-kaka ben kārāba, bti nieba kwe nunye:

Nitre tä kwati nete se nibi tuen bobre tie, ñobtä ñan angwane kä nena köbömā jire tätre tibe nete amne mrö ñakare kwetadre ietre. Abtä ti ñan tö nibi juenta mröi ja gwiriete. Nane di krütadre amne kä rötadrete bti ji ngrabare, abtä ti ñan tö nibi juenta mröi, nieba kwe nunye.

33 Abtä nun ja töitikaka Jesube kākwe nieba mda ie:

Nete kä kaibete amne ni mda nüne ñakare känime nete, ¿se abko mrö kwandre mdente nie ni kwati se bukakrä jökrä? nunkwe nieba Jesuye.

34 Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Banta kunbe munkwe? nieba kwe nunye.

Angwane nunkwe nieba mda ie:

Banta kun kükü be nunkwe amne gwa kiakia tä ruäre nunkwe, nunkwe nieba ie.

35 Angwane Jesukwe ni jökrä mikaba täke temen, **36** kākwe ban kun kükü ye dianba kisete

amne gwa kiakia ye dianba kise-
te kwe arato, kākwe kuin nieba
btā Ngöböye, bti ban amne gwa
ötakaba oto kiakia, kākwe bian-
ba nun ja töitikaka ben yeye
angwane, nunkwe dräiba nitre
kwati yebti. **37** Angwane nitre
kwati ye kākwe mröba trinetrine
jökrä, bti ban amne gwa oto
rabateba ye abko nun ja töitika-
ka Jesube kākwe ükakröbata
kutia kwä kükü jire. **38** Nitre
kwati kākwe mröba ye abko ni
brare aibe mili kräbkä kākwe
mröba amne, nitre merire amne
ngäbäkre kiakia näma yete
kākwe mröba arato, akwa tanba
ñakare.

39 Yebti Jesukwe nitre kwati
ye juanbata jökrä ja gwiriete, bti
Jesu rankwaba rute nun ja töiti-
kaka benbe, bti nun rikaba nebe
kākä Magdala ye kanti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(*Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56*)

16 **1** Jesu rababa Magdala
yete angwane, nitre
bariseo amne nitre saduseo raba-
ba Jesu kanti ja tuakäre ben,
akwa Jesukwe ja dokwä mikadre
kö okwäte, abkokäre rikaba kanti.
Jesu abko juani era metre
Ngöbökwä ye, ñakare ye abko
Jesukwe bä mikadre, kākwe sribi
kri ñan tuabare nuendre niaratre
okwäbti abko rikaba niere Jesu-
ye. **2** Akwa Jesukwe nieba krörö
ietre:

Käta kite dere angwane, munta
niere krörö: Kä jübateniri tain
käinta, aisete kä rabadi kuin

moren jetbe, munta niere. **3** Ere-
re arato, dekä angwane munta
niere krörö: Mtare kä bä nibi
tain käinta amne kä nibi mütare,
aisete kä rabadi käme ñüre,
munta niere. Kä bäta nebe ño
käinta abtä kä rabadi ño köbö
kwatirekwatire tä nüke gare kuin
munye, ¿se ñobtä abko Ngöböta
sribi ño ño nuene ti köböire mta-
re kä ne ngwane abko ñan tä
nüke gare munye se? **4** Mun
nünanka kä ne ngwane abko
moto kämekäme amne munta
Ngöbö tarere munta niere, akwa
käre munta niara tuemetre, abtä
tikwe sribi kri ñan tuabare aibe
nuendre mun okwäbti, ie mun
töta nebe. Akwa sribi kri ñan
tuabare ye tikwe ñan nuendre
jire chi mun okwäbti, munta
ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö
nämane Jonábe, kākwe sribi kri
ñan tuabare nuenbare kräke, ye
kwrere aibe Ngöbökwä bä mikadi
mun kräke. Abko kore se, nie-
ba Jesu ietre.

Bti Jesukwe kä mikakaba btä-
tre yete amne rikaba kä mdabti.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(*Marcos 8.14-21*)

5 Yebti nun ja töitikaka Jesu-
be rababa Ñö Okwä Kri Galilea
kwärä nakri angwane, nun rika-
dre ban ngwena abko käi rikwi-
takaba nunbti. **6** Ye btäräbe
Jesukwe nieba krörö nunye:

Olo ketete ti kukweiye mun-
kwe. Lebadura nitre bariseokwe
amne nitre saduseokwe, ye

ngäniene munkwe ja ngibia
kuin, nieba kwe nunye.

7 Angwane nun ja töitikaka
Jesube kä rababa blite krörö:

iNun ñan ki ban ngwena abtä
Jesuta blite kore! nun rababa
niere jae kwärikwäri.

8 Nun rababa blite kore, ye
gaba Jesukwe. Abtä nieba kwe
mda nunye:

¿Ye ñobtä munta tödeke ñaka-
re dikaro tibti, kä nibi ban ñaka-
re niere dikaro kore ye? **9** Ban
kunrike be te tikwe ni brare bra-
re aibe mili krärike jire bukaba
angwane, ban oto rabateba abko
ükakröbata kutia kobe, ye mun-
kwe tuaba ja okwä jenbti. ¿Akwa
ti di tärä mun bukakrä ñan nüka-
ni gare munye amne töre ñakare
munye arato ya ño ye? **10** ¿Erere
arato, ban kun kükü be te tikwe
ni brare brare aibe buri mili krä-
bkä jire amne ban oto nebeta
abko ürükro kutia kobe, ye nebe
töre ñakare munye arato ya ño
ye? **11** ¿Ban ñakare nieta mun-
kwe, ñan yebtä tita blite abko
ñan nü gare munye ya? Lebadura
nitre bariseokwe btä nitre sadu-
seokwe abko ngäniene munkwe
ja ngibiadre kuin tikwe nini
munye, akwa ñan tita blite leba-
dura bante yebtä, nieba Jesukwe
nunye.

12 Angwane batibe ñan Jesu
näma blite lebadura bante btä,
akwa kukwe diri näma nitre
bariseokwe amne nitre saduseo-
kwe, ye abko Jesu näma bä
mike lebadura kwrere abko ngä-
niene nunkwe ja ngibiadre kuin
abko Jesu näma niere nun ja

töitikaka benye abko rükaba
gare nunye.

**Jesu abko Ni Dianinkä
Ngöbökwe, niebare Pedrokwe**
(*Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21*)

13 Yebti Jesu rikaba nebe juta
Cesarea Filipote kántita nun ja
töitikaka benbe angwane, nieba
krörö kwe nunye:

¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne
abko nire nieta tibtä ni mda
mdakwe? nieba kwe nunye.

14 Angwane nunkwe nieba
mda ie:

Ma abko Juan Bautista nüka-
ninta nire nieta ni ruärekwe
amne ni mda abko käta ma Elías
nükaninta niere mabtä. Ni mda
abko ma ni Ngöbö kukwei niekä
Jeremías nükaninta nire ara nie-
re, akwa ni mda abko tä niere
Ngöbö kukwei niekä kirakira
mda mda abko nükaninta nire
nieta kwe mabtä, nunkwe nieba
Jesuye.

15 Angwane Jesukwe nieba
mda nunye:

¿Mun abko käta ti nire niere
tibtä? nieba kwe nunye.

16 Angwane jötrö Simón
Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbö-
kwe ara amne ma abko Ngöbö
nire Odei abko nunta niere, nie-
ba kwe Jesuye.

17 Angwane Jesukwe nieba
mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, kä raba
nuäre mabtä amne Ngöbökwe ja
di biani mae, ñobtä ñan angwane
makwe kukwe nini tie, ye abko
ñan ni kä nebtä köböire namani

gare mae, akwa ti Rün tä kä käinbti ara jire käkwe mikani gare mae amne makwe nini tie. **18** Mdakäre abko, ti bike Pedro niere mae amne jä yebti nitre gätäkä ti käbti käkwe tödekadi amne rikadi niren kwati amne gata di kri krübäte ye abko käkwe ñan nitre gätäkä ti käbti ye ganaindre jire chi. **19** Erere arato, Ngöbö kä käinbti tä gobrane, ye kanti ni kwati rabadi nūke, abkokäre tikwe llabe bian-di mae jukwe tikadre niaratre ngwiankäre nebe kä ye kanti Ngöböta gobrane. Makwe dre dre mäkädrete kä nebtä, ye abko rabadira mäkäninte käne kä käinbti Ngöbökwé amne, makwe dre dre tikädrete kä nebtä abko rabadira tikaninte käne kä käinbti sete Ngöbökwé. Abko kore se, nieba Jesukwe Simón Pedroye.

20 Yebtä nun ja töitikaka Jesube, ie nieba krörö kwe:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe nunye.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(*Marcos 8.31—9.1; Lucas 9.22-27*)

21 Ye ngwane mentokwäre nun ja töitikaka Jesube, ie Jesu rikaba niere krörö: Ti rikadre Jerusalén, akwa ni näin nebe sete angwane, nitre unbre ji dokwäte btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre ye käkwe ti mikadi ja tare nike kri krübäte,

käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

22 Abtä Pedro käkwe Jesu ngwianba kaibe mentokwäre, bti rikaba mäträre krörö btä:

iTi Dankien, Ngöbö se okwäbti kukwe kore ñan rakadrekä jire chi mabtä näre! nieba kwe Jesuye.

23 Akwa Jesu rikwitateba, käkwe Pedro tuaba ja käne, bti nieba mda kwe ie:

iSatana, nän mento tibtä netel Tikwe ja mikadre ngite Ngöbörüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Kukwe mden tä nebe tuen dbe Ngöböye, ye kwrere tuen ñakare mae amne, ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aise te makwe ñan ñäkä kore tie, nieba Jesukwe.

24 Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dre dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebti, **25** ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe. **26** Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko

dre rükadre nie. Erere arato, nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre. **27** Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita Ngöbö di kri bä nuärebtü amne ti jatadita angeletre tikwe ben, ye ngwane abko ni itire itire käkwe dre dre nuenbare, ye erere tikwe kukwe ükadite kräke, käkwe ütiä biandi ietre.

28 Akwa mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita gobra-ne, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesu bä nikwitani

(*Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36*)

17 **1** Yebti kä rikaba köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Santiago etba Juan aibe ngwian-ba jabe abko ben rikaba ngitio bäri mente käin yebti. **2** Niaratre nämanena ngitio yebti käin angwane, batibe Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, aisete ñänä trä dirare ye kwrere Jesu ngwäre bä namani amne, dän Jesubtä abko trä namani ngwen bürere kä trä dirare kwrere. **3** Ye btäräbe Moisés btä Elías namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani. **4** Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Eliäkrä, niebare Pedrokwe.

5 Pedro nämane blite kore Jesube, ye btäräbe müta trä ngwen jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara käi nuäre krübäte tibtä, aisete niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

6 Ni kukwei namani kore mütate, ye jarabare nitre ja töitika-kaka Jesube yeye angwane, kä jürä namani krübäte btätre, abtä nikaninbe ngitiekä ngwärerere temen. **7** Ye btäräbe Jesukwe krötabare ken, käkwe nuaninbtä, bti niebare kwe ietre:

Näin krö. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

8 Ye btäräbe niaratre käkwe nikrabareta angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani. **9** Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitio-btä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

10 Abtä nitre nimä ja töitika-ka ben ye käkwe niebare mda ie: ¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä

abko Elías rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwe käne kukwe ükatekä-re biare kräke abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kätä niere? niebare kwetre Jesuye.

11 Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre, ye abra era bkänä. **12** Akwa Elías abko nükana, akwa Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aiseite tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre. Ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe ja tare nükadi kri niaratre kisete arato abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka ben yeye.

13 Angwane Jesu nämane blite Juan Bautistabtä abko nükani gare ietre.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(*Marcos 9.14-32; Lucas 9.37-45*)

14 Yebti nitre nämä kwati ngitiobtä ngüsrüri, ye kanti Jesu rikabata angwane, ni iti käkwe krötäba ken amne rikababe ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwäreki, käkwe nieba krörö ie:

15 Ti Dänkien, ngäbäkretikwe noko ngwen ruentari tare jae tikrä, ñobtä ñan angwane tä nikrenkä krübäte temen tikän abko kisete tä ja tare nike kri. Erere arato, tä kite nikrenkä

temen angwane, tä niken mate ñukwäte, ere angwane abko tä niken temen ñöte tikän **16** abko nitre ja töitikaka mabe, ie ti nü ngwena, akwa ñan di nibi mikakäreta quinta, aiseite miketa kuin tikrä abko tita ribere mae, nieba kwe Jesuye.

17 Abtä Jesukwe nieba mda:

!Aingwaree, ti moto iko muntä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkretie ye ngwen tie, nieba kwe.

18 Ye erere bkänä, ngäbäkretie järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe ngrateba üai kämenbti, käkwe üai käme ye juantariba ngäbäkretie yebtä amne ngäbäkretie rababata quinta batibe.

19 Yebti nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba kaibe ie:

¿Ñobtä üai käme ñan niki mento nunye ngäbäkretie sebtä ruen? nunkwe nieba.

20 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munta tödeke ñakare bkänä Ngöböbti, ye mden kisete üai käme ñan niki mento munye. Ye munkwe tödekadre chi mostasa nurai chi ye näre, akwa munkwe tödekadre era metre Ngöböbti, ye ngwane mun rabadre niere ngitio noko: Ja denkä mento yete, bti ma rika kä mdabti, munkwe niedre ie, ye erere ngitio noko rikadre

mento amne jändrän ñan raba-dre jire tare nuendre munkrä, ye abko ti tö niei metre kore munye. **21** [Akwa üai käme ne kwrere juantarikrä mento abko blitadre Ngöböbe amne ja bändre Ngöbökrä käne aibe köböire munkwe juandretari mento.] Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.]

22 Yebti nun näma dikekä gwaire Jesube kä Galilea kántita temen mda angwane niarakwe nieba nunye:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ni mdaye **23** amne niaratre käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe nieba kore nunye, yebtä abko nun moto rababa ulire jökrä.

Ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä biandre

24 Abti Jesu amne nun ja töitikaka ben rababata juta Capernaúnte angwane, nitre ngwian kárakä ju blitakrä Ngöböbe kräke, ye rikaba nebe Pedro kánti, käkwe nieba krörö ie:

¿Dirikä makwe ye tärä ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä bien arato ya? nieba kwe.

25 Angwane Pedro käkwe nieba mda ie:

iJänri, tärä ütiä bien yer! nieba kwe.

Yebti Pedro rikaba nebeta gwi angwane, Jesu ara jire käkwe ñäkäba käne ie, käkwe nieba:

Simón, kukwe nebtä mata töbike ño abko ti tö nibi ngwiantari mae abko krörö: ¿Jrei krikri kä nebtä ye abko kätä ja ütiä biamna nireye? ¿Ngäbäkre jen kwrere käkwe ja ütiä biandre ie nieta kwe ya? o ¿Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe? abko niere tie Simón, nieba Jesukwe Pedroye.

26 Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe ne abko, nieba Pedrokwe.

Angwane Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre jreikwe abko käkwe ja ütiä biandre ñakare kore ñan ñan. Ye mden kisete, ju blitakrä ti Rün Ngöbökwé noko tikwe ütiä biandre ñakare arato abko rabadre dbe, ruen tie. **27** Akwa nikwe ñan ja ütiä biandre angwane, ni mda mda rabadre töbike blo ni btä abko ngäniene nän gwa kite Ñö Okwä Kri Galilea sete. Makwe kötu kita ñöte angwane, gwa mden raba käne kötubtä, ye makwe dian jate. Gwa ye abko kadate ngwian tädi abko kwandi mae, aisete ngwian tädi täte ma amne ti ütiä biankrä. Ngwian yebti ma rika ja ütiä bien amne makwe ti ütiä bian arato. Abko kore se, nieba kwe Pedroye.

¿ **17.21** Versículo ne abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä, akwa jatani Marcos 9.29 yekri.

Nire bāri ütiāte niebare Jesukwe

(Marcos 9.33-37;

Lucas 9.46-48; 17.1-2)

18 1 Abti kā ye ngwane nun ja töitikaka Jesube kākwe krõtaba ken mda, bti nun-kwe nieba ie:

¿Ngöböta gobrane nunbti, ne ngätäite nire abko bāri ütiāte ruen? nunkwe nieba Jesuye.

2 Angwane Jesukwe ngäbākre chi käräba iti, bti mikaba takä-nintbe nun ngätäite kwe,

3 kākwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngäbākre kia-kia tā ja mike bobre, ne kwrere munkwe ñan ja mikadre bobre Ngöböbtā ne ngwane, Ngöbökwē ñan gobrandre jire chi munbti.

4 Ne aisete, ni bti Ngöböta gobra-ne, ye ngätäite nire nire kätä ja mike bobre Ngöböbtā abko tā ja mike bobre ngäbākre chi ne kwre-re, ye abko bāri ütiāte.

5 Ye abko, nire nire kätä ni ja mikaka bobre Ngöböbtā ngäbākre chi ne kwrere ye kaen ngäbti ti käfti, ye ngwane ti ne ara jire kata ngäbti kwe. 6 Akwa nire nire kätä ja mike bobre Ngöböbtā ngä-bākre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabi, kanti rabadre kukwe nuene bāri käme mda, ni ye abko Ngöbökwē mikadi ja tare nike krübāte. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabi, känenkri jäkwata kri nura ukwa-krä ye makādre ngärä, bti kitadre mrente nguse kanti müre reketa-dre abko rabadre bāri kuin krāke.

Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwite-kä jabi.

7 Ni kā nebtā, krāke kukwe tärä keta kabre kätä ni nuente ja käne abko nita ja mike ngite, ye abko käme nikrä bkänä, akwa ye abko tā käre. Akwa nire nire köböite ni mda mda tā ja mike ngite Ngöbö rüere, ini ye abko bobre jakän! ñobtä ñan angwane Ngöbökwē niara mikadi ja ngie nuen krübāte ni mda mda ye dokwäre. 8 Ne aisete ma kise ya o ma ngoto ya, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe tikaka ta jae, bti makwe kitaka mobe ja okwä bäre mento abko bāri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane makwe nünandre deme kise kwäräbe amne ngoto kwäräbe rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bāri kuin angwane, ñan ma kise krobu amne ma ngoto krobu ben ngöi jökrä Ngöbökwē ma kitadre ñukwä jutra ngitiekä käre-käre te. 9 Erere arato, ma okwä köböite ma raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane makwe ja okwä ye diante kwati mento, bti makwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane ma okwä kwatibe ben ma rikadre nüne käre-käre Ngöböbe, ye abko rabadre bāri kuin makrä amne, ñan ma okwä kubu ben ngöi ma kitadre käre-käre ñukwä justrate kä ja tare nikakrä kanti. Ye mdenbtā tita kukwe bä mike kore mae, nieba Jesukwe nunye.

10 Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere krörö

munye: Nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko ngäbäkre kiakia kwrere, se mun-kwe ñan bätä ngwian btä tikän, ñobtä ñan angwane käre angele-tre niaratrekwe tä ti Rün ngwä-rekri kä käinbti.

Obeja nianinte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 15.3-7)

11 Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatani ni nianinte ye diantarikäre. **12** Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mun-ye: Ni iti kwe obeja tädre gre ketarike, akwa obeja krati rika-dre ngwarbe kwäräkwärä kän, ye ngwane obeja rabadre gre ketab-kä bti krä jätäbti krä ökän (99), ¿ye ñan mikadre kwe ja ngibiare kaibe ngitiobti, bti rikadre obeja nianinte krati ye känentari ya? Jänri, rikadre obeja nianinte ye känentari. **13** Abti obeja ye kwandretari ie angwane, obeja kratibe ye abko bäri käi rabadre nuäre btä obeja gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän yebti ta abko ti tö nibi niei metre. **14** Ye kwrere arato, mun Rün tä kä käinbti sete abko ñan tö nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre kiakia kwre-re se tuai nente jire iti jakän. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ja mräkä tödekaka Jesubti töi diandre ño

(Lucas 17.3)

15 Yebti Jesukwe nieba mda: Ma mräkä mden erere käkwe ja mika ngite ma rüere angwane,

ma rika käkwe blita kaibe ben amne ja mikani ngite ño ma rüere kwe, ye makwe mika gare ie. Yebti ja ngite niedre kwe mae amne kukwe ükadrete kwe mabe, ne ngwane mun nibirate kuin jabtä. **16** Akwa ñan tö raba ma kukwei nuai amne ñan tö raba kukwe ükaite mabe ne ngwane, makwe ni mda känä iti, nibu ja mukore abko ben ma rika bliteta ma mräkä yebe. Abti makwe blitadi ño ben, ye abko rabadi gare metre ni nibuye, ni nimäye. **17** Akwa ma näin ni mda mda ngwena jabe, ye okwä-bti ma mräkä ñan tö raba kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, nitre gätäkä ti käbti tä ja ükekrö ye ie makwe mika gare gätäte; akwa nitre gätäkä ye käkwe blitadre ma mräkä yebe, akwa ñan tö rabadre kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, ni tödekaka ngöbö ngwarbebti, kwrere jire raba tuen munye amne ni ngutu-tu jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä ye kwrere jire raba mun okwäte arato.

18 Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe dre dre mäkädite kä nebtä, ye abko rabadi mäkäninte kä käinbti Ngöbökwere amne mun-kwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadi tikaninte Ngöbökwere kä käinbti sete. **19** Ye kwrere arato, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun nibu käkwe kukwe ükadrete jabe kwärikwäri kä nebtä käkwe ja töi mikadre gwaire, bti mun tö rabadre dreye, ye abko munkwe

kärädre Ngöböye, kākwe blitadre ben amne ti Rün kā kاینبتي sete kākwe biandi munye, **20** ñobtä ñan angwane ni tädre nibu ya o nimä ja ükaninkrö gätäre ti käfti ye abko ti tädi siba ketetibe bentre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Kukwe blo diandre jabti ta kwärikwäri

21 Angwane Pedro rikaba, kākwe kukwe ngwiantariba Jesu-ye, kākwe nieba:

Ti Dänkien, ¿ti mräkä iti kākwe kukwe nuendre blo ti rüere, se abko tikwe diandre bäbe bti ta ruen? ¿Tikwe diandre bä kükü bti ta ya? nieba kwe Jesuye.

22 Abtä Jesukwe nieba mda Pedroye:

Ñan makwe diandre bä kükübe bti ta abko ti bike niere mae, akwa makwe diandre gre ketamä bti bä jätäbti bä kükü (77) bti ta.

23 Ne aisete ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö abko ti bike bä mike: Bati jrei nämane iti abko nikani rürümon ütiä ükete sribikä kwekwe ben. **24** Nikani rürümon ütiä ükete krörö, ye btäräbe sribikä iti kwe abko bti rürümon ütiä nämane millone kabre krübäte abko jänükani jrei ye kánti.

25 Akwa sribikä ye abko ie ngwian ñan namani jire chi ja ütiä biankrä jrei yeye. Abtä jrei ye kākwe sribikä ye rürümoimna meri kwe amne ngäbriänkä kwekwe amne jändrän kwekwe erere ben ngöi rürümoimna jreikwe

rürümon ütiäre. Amne sribikä ye abko rabadre ni klabori ni mda-krä kore, jreikwe sribi ütiä diandre rürümon ütiäre abkokäre.

26 Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen jrei ye ngwärekri, kā namani ribere kisere krörö jrei yeye: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe jreiye. **27** Angwane sribikä ye namani ruentari tare jrei yeye, kākwe rürümon ütiä kabre ye diani jökrä bti ta, kākwe tikaninte.

28 Yehti sribikä ye nikaninta angwane, sribi muko kwe abko bti rürümon ütiä nämane chi kwe abko ben namani ngätäi. Angwane sribikä ye nikani betekä, kākwe sribi muko kwe ye kani roro mkäbti, nikani roro mkä kekete se kwrere, kā namani niere: iRürümon ütiä mabti, ye makwe ütiä bienta jökrä tie! namani niere ie. **29** Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen sribi muko ye ngwärekri, kā namani ribere kisere krörö ie: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe sribi mukoye. **30** Akwa sribikä ye ñan tö namani sribi muko kwe ye ngwen ruentari tare jae, kākwe kitani ngite kā teri, bti rürümon ütiä ye biandreta jökrä kwe angwane batibe tikadreteta, abkokäre kitani ngite kwe.

31 Sribikä kākwe nuenbare kore, ye abko matani tare sribikä

mda mdabtä. Abtä sribikä käkwe dre nuenbare ye abko sribikä mda mda ye nikani, käkwe niebareta jökrä jreiye. **32** Abtä jrei ye käkwe sribikä ye karamna mda. Nükani jrei kánti angwane, niebare kwe ie: iMa moto käme! Rürümon ütiä kabre krübäte mabti abko tikwe diandre mabti ta abko ma rababa ribere kisere tie, erere tikwe nuenba makrä. **33** Tikwe ma ngwianba ruentari tare jae, käkwe rürümon ütiä kabre diani mabti ta, ye kwrere makwe sribi muko makwe ye ngwiandre ruentari tare jae arato bá amarebti makwe kitani ngite rürümon ütiä chi dokwäre se, niebare jreikwe ie. **34** Yebti jrei moto namani romon krübäte sribikä ye kräke, käkwe kitani ngite. Ye kánti ngö tikadrekä krübäte mikakäre ja ngie nuen abti rürümon ütiä biandreta jökrä kwe jreiye amne batibe rabadre tikaninte abkokäre abko nakaninkä kore.

35 Ye kwrere arato, mun mräkä mden mden käkwe kukwe nuendre blo mun rüere, akwa munkwe ñan diandre bti ta ja moto kuinbti, ye ngwane ti Rün tä kä käinbti se käkwe ñan mun ngite niara rüere diandrekä jire chi munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(*Marcos 10.1-12; Lucas 16.18*)

19 1 Jesu nämä Galilea yete, käkwe blitaba ünän jökrä kore, bti kä mikakaba kwe kä ye kánti, bti rikaba nebe

kä Judeate, Ñö Jordánbtä kä dri-ri. **2** Angwane nitre rikaba kwati Jesube amne Jesukwe ni bren bren mikabata kuinta kä ye kánti.

3 Ye ngwane abko nitre bari-seo rükaba ruäre Jesu kánti abko tō rababa Jesu nuaite ja käne, käkwe nieba krörö ie:

¿Kukwe mden erere nuendre merikwe angwane, rabadre tuen käme nie, yebtä nikwe meri nikwe tuadremetre ye abko dbe abko Ngöbö Kukwei tä niere ya? nieba kwetre Jesuye.

4 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei käta dre niere kukwe yebtä abko btä mun tarä ñäke, aisete gare kuin munye ruen tie abko krörö: Kena dekä Ngöbökwé kä dätebare angwane, “ni brare btä ni merire dätebare kwe,” abko ie niebare krörö:

5 Ne aisete ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere,

Génesis 2.24

abko niebare Ngöbökwé ietre.

6 Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. Ye mden kisete, Ngöbökwé ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mento-kwäre, aisete ni brare käkwe ñan meri tuadremetre, niebare kwe.

7 Abtä nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

Mata niere kore, ¿se ñobtä abko meri tuadremetre angwane, tärä biandre ie bti juandretari abko Moisékwe köböi biani nun-ye arato? nieba kwetre ie.

8 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun dokwäkä ribi ribi Ngöbökrä, ye mdenbtä abko munkwe meri tuadremetre abko Moisékwe köböi biani munye ye. Akwa kena Ngöbökwé ñan kukwe mikanintbe kore, **9** aisete ti bike niere krörö munye: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, bti ja mikadre gure meri mdabe kwe, ye ngwane ni brare ye tä ja mike ngite meri yebe meri käne kwe rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

10 Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

Meri nikwe abko rabadre ni mdabe aibe dokwäre ni rabadre tuemetre amne kukwe mda mda dokwäre ñakare ne ngwane, nikwe ñan ja mikadre gure jirekåbe abko bäri kuin ñan ñan, nunkwe nieba Jesuye.

11 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munkwe kukwe nini, ye abko era bkänä, akwa ni kwati ñan raba kaen ngäbti mikakäre täte, aisete nire nire ie Ngöbökwé ja di biandre kukwe ye mikakäre täte aibe tä kaen ngäbti. **12** Ne aisete kukwe tärä kabre btä ni brare brare kwati ñan tä ja mike gure abko krörö: Ni ruäre tä däre kise tökare biare, abtä

ñan tä ja mike gure amne tä nebe kaibe kärekäre. Akwa ni ruäre abko ni mdara jire käta dättere kaibe, abtä tä nebe kise tökare amne ñan töta nebe ja gurebtä, aisete tä nebe nüne kai-be; akwa ni ruäre abko ñan tä ja mike gure jirekåbe nünakäre Ngöbö gobranka kä käinbti ye kråke, aisete nire nire tö raba kukwe ne kaen ngäbti nünakäre kore Ngöbökrä, ye kåkwe ka ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di biani ngäbåkre kiakiaye

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

13 Yebti ngäbåkre jårikaba ruäre nebe Jesu kånti abko Jesukwe kise mikadre bti, kåkwe blitadre Ngöböbe kråke, akwa nun ja töitikaka Jesube rababa ñåke nitre ngäbåkre ngwianka yeye.

14 Abtä Jesukwe nieba nunye:

Ngäbåkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbåkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne, nieba Jesukwe.

15 Yebti Jesukwe kise mikaba ünån jökrå ngäbåkrebt, ja di biankäre ietre, bti kä mikakaba kwe.

Ni bati jändrän bkånkå kabre kåkwe blitabare Jesube

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

16 Yebti ni rikaba iti nebe Jesu kånti, kåkwe nieba krörö ie:

Dirikä, ¿sribi mden bäri kuin nuendre tikwe abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? nieba kwe Jesuye.

17 Angwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Ye ñobtä abko sribi mden bäri kuin nuendre btä mata kukwe ngwentari tie ye? Ni kuin abra tärä itibe abko Ngöbö ara, akwa ma tö nüna kärekäre Ngöböbe ne ngwane, kukwe biani nuendre nie Ngöbökwé, ye makwe mika täte jökrä, nieba Jesukwe ie.

18 Angwane ni bati ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Kukwe mden mden mikadre täte tikwe? nieba kwe ie.

Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

19 Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäre jae. Amne mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Exodo 20.12-16;

Deuteronomio 5.16-20;

Levítico 19.18

nieba kwe ie.

20 Angwane ni ye käkwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe nini, ye erere tita mike täte jökrä. ¿Se abko tikwe dre nuendre mda se? nieba kwe ie.

21 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma tö rabai metre Ngöbö ngwärecri ne ngwane, jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebtä angwane, ma rabadi jändrän ütiäre kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebtä. Abko kore se, nieba kwe ni bati yeye.

22 Jesukwe nieba kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto rötateba jändrän kwekwe ye jiebtä amne moto rababa ulire, ben rikabata.

23 Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti abko tare krübäte kräke, **24** aisete ti bike niereta mda bati munye: Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, nieba Jesukwe munye.

25 Kukwe yebtä nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda Jesu kukwei nuäre. Abtä nunkwe nieba mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari

amarebti se? nunkwe nieba ie.^k

26 Angwane Jesukwe nun tua-ba ja käne, käkwe nieba mda nunye:

Mun kä nebtä ye kräke abko kukwe ye tare, akwa Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, aisete niara aibe raba ni dentari, nieba Jesukwe.

27 Abtä Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebti, se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? nieba kwe.

28 Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwé jändrän jökrä ükadite btin kä mrä ngwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi tākānintbe kürä gobrankräbti kä nuārete, ye ngwane mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tākānintbe gwaire siba tibe kürä kwä jätäbti kubu yehti. Ye kanti abko juta keta jätäbti ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe. **29** Amne nānbtä ti jiebti, nire nire käkwe ju mikaninte amne etbakantre amne ngwai mikaninte kwe, erere arato rün, meye amne ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe amne kä kwe erere mikaninte

jökrä kwe nānbtä ti jiebti, nitre ye abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekwäre jabe arato. **30** Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekwäre; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekwäre. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Sribikä uba gräte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

20 **1** Yehti Ngöbö abko ñan tä sribi ütiä bien ni kä nebtä kwrere abko Jesukwe bä mikaba mda, käkwe nieba krörö: Ngöböta gobrane ño ni kwe ngä-täite abko ti bike bä mike ni kä bkänkä kwrere. Bati ni kä bkänkä nikaní dekä ni känene sribikäre jakrä uba gräte. **2** Ye erere sribikä kwani ie angwane, sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere ükaninte kwe bentre, btü juani kwe sribire uba gräte.

3 Yehti nänä okwä krä ökän näre angwane, nikaninta jutate. Nikani nebata yete angwane, ni mdara jire nämāne nūnaninkä ngwarbe kwani ie **4** angwane, niebare kwe ietre: Uba gräta tikwe sete, ye te mun nän sribire siba amne sribi ütiä bianta ño, ye

^k **19.25** Jesu näire ni ngwian bkäne kri abko nämāne ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämāne ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämāne nütüre Jesu näire. Ne aisete, nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

näre tikwe ütiä biandi munye, niebare kwe ietre. Ye erere bkänä, nitre ye nikani sribire.

5 Yebti ñänä ruäre näre angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate ni mda mda känene.

Erere arato ñänä okwä krämä dere angwane, nikaninta amne nitre kwani ie yete, erere juani sribire kwe arato uba gräte.

6 Yebti ñänä okwä krärike näre dere angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate amne ni mda nämane ngwarbe abko kwani ie angwane, niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta sribire ñakare amarebti munta ngwarbe nete köböiti jire se? niebare kwe

ietre. **7** Angwane nitre ye käkwe niebare mda kä bkänkä-

ye: Sribi bkänkä nun känene ñakare sribikäre jakrä, ¿se abko nunkwe sribidre mdente? niebare kwetre ie. Angwane kä bkänkä käkwe niebare ietre: iMun nän sribire jötrö arato uba gräte tikrä sete! niebare kwe ietre. Ye erere bkänä nitre ye nikani sribire.

8 Yebti kä jatanina iko dere angwane, kä bkänkä ye käkwe niebare nitre sribikä ye dänkien-ye: Sribikätre ye käreere jökrä, bti makwe sribi ütiä bian ietre.

Akwa nitre nü sribire bäri mrä, ye ara jire ie makwe sribi ütiä bian käne. Abti nitre niki sribire bäri käne ye abko ie makwe sribi ütiä bian mrä, niebare kwe ie.

9 Ye erere bkänä, nitre nukani sribire mrä ñänä okwä krärike dere, ye ie sribi ütiä köböiti biani täte jökrä.

10 Yebti nitre nikani sribire bäri käne dekä ye nikani sribi ütiä tuen jae angwane, sribi ütiä biandi bäri kabre ietre namani nütüre, akwa sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere biani täte ietre.

11 Sribi ütiä dianina kore kwetre angwane, nikani ñäke kä bkänkä ye rüere, **12** kä namani niere: Nitre nü mrä köre käkwe sribiniri ñänä okwä kratibe, akwa nun abko käkwe sribiniri tare ñänä ngirete ta nebebe kä dere. ¿Se ñobtä abko munkwe sribi ütiä bini ja näre nunye niaratrebe se? niebare kwetre.

13 Abtä kä bkänkä ye käkwe niebare krörö sribikä iti ie: Ja mräkä, ñan tita kukwe nuene blo ma rüere ruen tie, ñobtä ñan angwane sribi ütiä bianta nuäi köböiti, ye erere tikwe biandi mae abko nikwe ürüte kore dekä, ye tä töre mae ruen tie. **14** Ne aisete sribi ütiä makwe, ye erere kaen ngäbti, bti ma rikata ja gwiriete, ñobtä ñan angwane nitre nü sribire mrä dere abko ie tikwe sribi ütiä bini ja kwrere mabe, ye abko kukwe tikwe, **15** ñobtä ñan angwane ngwian ye abko tikwe, aisete ti tö rabadre dre dre nuein bti, ye erere ti rabadre nuene ruen tie. ¿Akwa tita ja moto mike kuin sribikä mrä se kräke, yebtä ma nibi mokrere ben ya ño ye? niebare kwe abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

16 Ne aisete nire nire rabadre mrä, ye abko rabadita käne amne nire nire tä käne ye abko rabadi mrä, [ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa

ni braibe abko diankata jakrä kwe.] Abko kore se, nieba Jesu-kwe.¹

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(*Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34*)

17 Yebti Jesu rikabara ja ngrabare Jerusalén kukwäre angwane, nun ni jätäbti nibu ja töitikaka ben, ye abko käräba kaibe mento kwe, käkwe nieba nunye:

18 Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusale-n, ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngo-bo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dän-kienye amne Kukwe Biani Ngö-bökwe Moiséye dirikatre yeye.

Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne,

19 nitre romanobo ñakare israe-litare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi krusobtä kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Juan btä Santiago meye käkwe kukwe ribebare Jesuye

(*Marcos 10.35-45*)

20 Abti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan abko ben meye jataba käkwe krötäba Jesu ken angwane, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu

ngwärekri ja di käräkäre ie.

21 Angwane Jesukwe nieba ie:

¿Ma tö nibi dreye amarebti ye? nieba kwe ie.

Angwane Zebedeo ngäbriänkä ye meye käkwe nieba krörö mda ie:

Ma raba gobrane angwane, makwe ngäbäkäre tikwe noko mika bäri ütiäte, käkwe mika takänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko ti tö nibi ribei mae, nieba kwe Jesuye.

22 Abtä Jesukwe nieba mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¿Tikwe ja tare nikadi kri krü-bäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? nieba kwe ietre.

Jänri, nieba kwetre ie.

23 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, akwa nire rabadre takänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete akwa tä ti Rün kisete. Ye aisete, nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rün-kwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye, nieba kwe ietre.

24 Jesu näma blite kore, ye nun ni jätä ja töitikaka ben käkwe gaba angwane, Juan btä Santiago ye kräke nun moto rababa romon mda. 25 Abtä Jesukwe nun käräba, käkwe nieba krörö nunye:

¹ 20.16 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Nitre ñakare israelitare këta gobrane angwane, tãtre kukwe miketbe tare ni mda mda mika-kãre ja ngoto tãni. Erere arato, nitre útiãte krikri ñakare israeli-tare abko ni mda mdakwe mika-dre útiãte jae, abkokãre tãtre bike krikri, ye abko gare kuin munye. **26** Akwa mun ja tóitika-ka tibe, ye ngãtãite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngãtãite abko kukwe rabadre bã jene abko krörö: Nire nire tó rabai bãri útiãte kri mun ngãtãite ye abko kãkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä **27** amne, nire nire mun ngãtãite tó rabai bãri kãne jãndrãnjökrãbtã, ni ye abko rabadre ni klaborre kwrere ni mda mdakrä, **28** ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kore ye kwrere, ñobtä ñan angwane ñan ni mda mdakwe sribidre tikrä, abkokãre ti jatani, akwa ti jatani sribikãre ni mda mda krãke amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatari-kãre Ngöbökrã. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja tóitikaka benye.

Ni nibu okwã kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuin

(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

29 Yehti nun nãma Jericó, bti nun rikaba ta angwane, ni kwa-ti rikaba siba Jesube.

30 Angwane ni okwã kä drünente nãma nibu tãkãntibe jibtã. Jesu rikaba ta ji yehti gaba kwetre angwane, rikaba ngwãnenkã kri krörö Jesu jiehti:

iJrei David tukwe mrãkã, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere.

31 Angwane nitre nibu ye kãkwe kada ketadre, abkokãre nitre kwati rababa ngren ngren bti, akwa niaratre abko rababa ngwãnenkã bãri krikri mda, kä rababa niere:

iNun Dãnkien, ma abko jrei David tukwe mrãkã, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere Jesu jiehti.

32 Abtä Jesu rababa nünaninkã, kãkwe nitre nibu okwã kä drünente ye kãrãba, ye erere rükaba Jesu kãnti angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Tikwe dre nuendre munkrä, ie mun tó nibi? nieba Jesukwe ietre.

33 Angwane niaratre kãkwe nieba mda ie:

Nun Dãnkien, makwe kä mikadre tuen nunye, ie nun tó nibi, nieba kwetre Jesuye.

34 Angwane nitre nibu ye rababa ruentari tare Jesuye, kãkwe kise mikaba okwãbtã. Ye btãrãbe kä rababa tuen kuin bati-be ietre angwane, rikaba siba Jesube.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

21 1 Abti nun jatabara neme ja ken Jerusalén angwane, nun rababa juta Betfagé kãnti Ngitio Olibobtä. Ye kãnti Jesukwe nun ja tóitikaka ben juamba nibu, **2** kãkwe nieba krörö ietre:

Juta tuen kánime ni ngware ta. Se kánti mun nán. Mun raba-di sete angwane, buro möre tádi mákáninte kwandi munye angwane, buro ye abko ngábáli tádi btá kwandi munye. Buro möre ye tikate munkwe, mun jata ngwena tie. **3** Akwa nane nitre yete kákwe ñáká munye dokwäre angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dánkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, nie kore, nieba Jesukwe nitre nibu yeye.

Bti juani kwe. **4** Kukwe rababa bare kore, kukwe niebare kira ni Ngöbö kukwei niekákwe rabadre bare abkokäre. Kukwe ye tá tika-ni krörö Ngöbö Kukweibtä:

5 Nitre nünanka juta Siónte, ye ie niere krörö:

Jrei munkwe kitera nuke tuen sete. Tá nän bobre buro ngábálibti.

Buro tribe ngwianka abko ngábálibti tá nän ye,

Zacarias 9.9

abko nämane tikani kore abko erere rabadre bare, abkokäre Jesukwe nitre juanba kore.

6 Ye erere bkänä, ni ja töitika-ka Jesube juanba nibu kwe, ye abko kákwe dre nuendre nieba kwe ietre, ye erere nuenba kwetre, **7** kä rikaba buro möre ye ngwena ngábáli ben gwaire, kákwe dän jabtä ye tikateba ötati, bti kitaba buro ngábáli ye tröbti kwetre ja tákräre Jesuye angwane, Jesu rankwaba buro ngábáli yebti. **8** Ye ngwane abko nitre nämä kwati krübäte amne

ni ruäre rababa dän jakwe metete ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye amne, ni ruäre abko rababa kri küde tikekä, bti rababa mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesu kakäre ngäbti jrei kwre-re. **9** Angwane nitre nämä nän ruäre Jesu känenkri amne ruäre Jesu jiebtí, ye abko rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:

iHosana! iJrei David tukwe mräkä, ma kite ni Dánkien Ngöbö kábtí! Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

iHosana! iAri Ngöbö kri kä káinbti káikitekä bäri krikri! *Salmos 118.26*

abko nitre ye rababa niere.

10 Yebti Jesu rikaba nebe Jerusalén angwane, jötrö kä rababa nokre jabtä jutate yete amne ni kwati rababa niere krörö:

¿Nire nü amarebti se? rababa niere jae kwärikwäri.

11 Angwane nitre nämane yete kákwe niebare ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä kädianta Jesu abko nü nete. Níara abko Nazarebo kä Galileate abko mden nü nete, niebare kwetre.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kánti

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

12 Yebti ju blitakrä Ngöböbe, ye bäre Jesu rikaba angwane, nitre nämä jändrän rürümoine yete amne ruäre abko nämä

jändrän kökö abko Jesukwe juantariba jökrä mento. Erere arato, nitre näma ngwian kwite^m ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitakaba temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitakaba jökrä temen se kwrere arato. **13** Yebti Jesukwe nieba nitre jändrän rürümoinkä yeye:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe, *Isaías 56.7*

niebare Ngöbökwé, akwa mun abko tä ju ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

14 Ye ngwane abko nitre okwä kä drünente amne nitre näin nakwente nakwente rababa nüke ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu kanti angwane, Jesu rababa miketa kuinta jökrä. **15** Akwa sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene, ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre käkwe tuaba angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita abko ngäbäkre rababa ngrente krikri, kä rababa niere: iHosana, jrei David tukwe mräkä abko tä nete! Ari käikitekä abko ngäbäkre rababa niere, ye kukwei jaraba ietre angwane, moto rababa romon, **16** käkwe nieba Jesuye:

iNgäbäkre tä ma käikitekä kore ye kukwei ruen ñakare mae

ya amarebti ye! nieba kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Jänri, kukwe ruen tie. ¿Akwa kukwe kore btä Ngöbö Kukwei tikani, yebtä munta ñäke ñakare ya amarebti ye? Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Ngäbäkre kiakia käkwe kantadre mae amne ngäbäkre kianbtä kianbtä arato abko ma tö namani kukwei nuai, *Salmos 8.2*

abko nieta kore, nieba Jesukwe.

17 Yebti Jesukwe kä mikakaba nitre yebtä, bti rikabata juta bäre mento angwane, rikaba nebe juta Betaniate, kanti kibiba kwe.

Jesukwe ñäkäbare higokrie
(*Marcos 11.12-14,20-26*)

18 Yebti dekä angwane, Jesu rikabata juta Jerusalén kukwäre angwane mrö rababa ie.

19 Angwane higokrie näma kani-me jibtä, btä okwä rababa angwane, rikaba nebe higokrie ye kanti. Rababa higokrie ye kanti angwane, higo kä aibe kwanba btä ie, akwa ngwä abko ñakare. Abtä Jesukwe nieba krörö higokrie yeye:

iMa ñan ngwä rabata jire chi mda! nieba kwe ie.

Jötrö higokrie ye bä grötakaba nõtare. **20** Kukwe rakakaba kore nun okwäbti, yebtä abko nun ja töitikaka Jesube ñan töi

^m 21.12 ngwian kwite. Ngwian kä mdabti kwita nämane ngwian ju blitakrä Ngöböbe yebe.

rababa krütare mda, käkwe nieba Jesuye:

¿Ñobtä makwe ñäri jirekäbe higokrie seye amarebti jötrö ngwarbe bä ngrökä nõtare mda se? nunkwe nieba ie.

21 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti amne munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä, ye ngwane ñan kukwe nuni higo-kriebtä tikwe, ye kwrere aibe rabadre bare munye, akwa mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, munkwe niedre ie, ye erere rabadre bare munye. **22** Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe blitadre ben angwane, dre dre munkwe kärädre ie, ye rükadre mun kisete. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

23 Yehti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikabata mda. Jesu nämä dirire yete angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte ye jataba nüke Jesu kanti, käkwe nieba ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? nieba kwetre ie.

24-25 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, nieba kwe ietre.

Yehti abko rikabata blite jabe kwärikwäri, kä rababa niere krörö: Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. **26** Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre, ye abko ni jökrä kätä mike era, aisete nitre ye abko nita jürä ngwen, aisete Juan mikani sribi ye nuene ni kä nebtäkwe abko ni ñan raba niere jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

27 Abtä nieba krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, nieba kwetre.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ngäbäkre nibubtä

28 Yehti Jesukwe nieba mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda

mda diäre dänkientreye amne nitre unbre ji dokwäteye:

¿Kukwe ne raba tuen ño munye? Bati ni nämane iti abko ngobo nibu kwe. Bati nikani, käkwe niebare ngobo itiyeye: Ma rika sribire mtare tirete tikrä uba gräte, nieba kwe ie. **29** Akwa ngobo käkwe niebare ie: Ti ñan tö nibi rikai sribire tirete, niebare kwe rünye. Akwa yebti ja töi kwitainta kwe amne nikani sribire.

30 Yebti ngäbäkreye ye rün nikani, käkwe niebare kwrere ngobo mdaye angwane, ni ye ngobo käkwe niebare ie: Jän, ti näin sribire tirete makrä, niebare kwe rünye. Akwa ñan nikani sribire abko nakaninkä kore se. **31** Ye abko, ¿ngäbäkreye nibu ne mden käkwe rün kukwei mikani täte? nieba Jesukwe ietre.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Ngäbäkreye käne ye mden käkwe rün kukwei mikani täte, nieba kwetre Jesuye.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme munye amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko tä nebe tuen käme munye arato, akwa niaratre abko bti Ngöbö kä käinbti rabadi gobrane bäri käne mun ye ngwä, **32** ñobtä ñan angwane Juan Bautista nukani ji kuin era metre Ngöbökwere mike gare munye angwane, munkwe ñan niara kukwei mikani era jae, akwa nitre jändrän ütiä käräkä amne

meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko käkwe niara kukwei mikani era amne kani ngäbti kwetre, aiseite niaratre abko ngäbäkreye käne ye kwrere. Akwa kukwe nuenbare Juankwe abko munkwe tuani, akwa munkwe ñan Juan kukwei mikani era jae, käkwe trö kwitani ñakare kukwe kämeye, aiseite mun ye abko ngäbäkreye mda ye kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(*Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19*)

33 Ti bike kukwe mdara jire bä mike ne kukwe nuen munkwe: Bati ni kä bkänkä nämane iti, käkwe uba nurai nökan, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñoi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti.

34 Abti uba ngwä ötare abko käi nukani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwekwe juani tuenta jakrä. **35** Akwa sribikätre kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani sribikä iti mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere. Iti mda abko kämikani kwetre amne iti mda abko tākāni jäbti kwetre kämikakäre.

36 Yebti kä bkänkä käkwe sribikätre juani bäri mda uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre

ubabtä ye käkwe nuenbareta kwrere arato btätre. **37** Abtä mrä angwane, kä bkänkä ye käkwe odei jen kwe ara jire juani, kä namani töbike krörö: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikä-trekwe, aisete ti bike juen, namani nütüre. **38** Ye erere bkänä juani kwe, akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwe-tre jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

39 Ye erere bkänä, kä bkänkä odei ye neketaninte ietre, nikani ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere.

40 ¿Yebti kä bkänkä rikadre mda angwane, dre nuendre kwe sribikätre käme yebtä raba ruen munye? nieba Jesukwe.

41 Angwane nitre yete ye käkwe nieba mda:

Kä bkänkä ye ie sribikä moto kämekäme ye rabadre ruentari tare ñakare, käkwe kämikadre jire jökrä. Abti sribikä mden mden käkwe nura ütiä biandre ie nura ngwä öta näire, ye ie tire ye biandre kwe mda, nieba kwetre.

42 Bti Jesukwe ja bä mikaba jä kwrere amne, nitre dirikä kri-kri abko bä mikaba ju mikaka kwrere, käkwe nieba ietre:

Kukwe nebtä Ngöbö Kukwei tä tikani abko btä mun tarä ñäke ruen tie abko krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä,

akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie,

Salmos 118.22-23

abko tä tikani kore. **43** Ne aisete ti bike niere krörö munye: Munkwe sribibare ñakare era metre, sribikätre käme ye kwrere, aisete Ngöbökwä ñan gobrandre mubti amne juta mda käkwe sribidre era metre Ngöbökrä, ye abko bti Ngöbö rabadi gobrane.

44 Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

45 Jesukwe kukwe bä mikaba btä blitaba kwe ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre rüere amne nitre bariseo rüere näma blite gaba kwetre. **46** Angwane niaratre tö rababa Jesu kitai ngite kä teri, akwa Jesu abko Ngöbö kukwei niekä abko ni kwati näma mike era jae, abtä ni kwati ye jürä rababa btätre.

Ni ja mikaka gure, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(*Lucas 14.15-24*)

22 I Yebti Jesu rikaba blite-ta amne kukwe mda bä mikaba kwe, käkwe nieba krörö:

2 Ngöbö kä käinbti käta gobrane ño nibti abko ti bike bä mike krörö: Bati jrei nämane iti abko ngobo jatani ja mike gure angwane, jrei ye käkwe mrö sribebare kri kä ngwiankäre nuäre jabtä. 3 Yebti nitre nübaibarera kwe kä ngwen nuäre jabtä ye abko sribikätre juani kärere kwe, akwa nitre nübaibare kwe ye ñan tö namani näin. 4 Abtä sribikä mdara jire juani jreikwe, käkwe niebare krörö ietre: Nitre nübaibare tikwe, ye ie munkwe nie krörö: Tikwe nbi kämikamna amne tikwe jändrän mda mda köteköte kämikamna kwetadre, aiseite mrö nena biare jökrä amne nitre nübaibare tikwe ye jata kä ngwen nuäre jabtä tibe, munkwe nie ietre, niebare kwe sribikätre yeye.

5 Ye erere sribikätre nikani, käkwe niebare, akwa nitre nübaibare jreikwe ye käkwe sribikätre ye kukwei mikani ngwarbe. Ni ruäre nikani jirekäbe tirete amne ni ruäre abko nikani jändrän mda mda nuene. 6 Akwa ni ruäre abko ie sribikätre jreikwe ye neketaninte, nikani mete kwäräkwärä se kwrere, bti mrä kämikani kwetre. 7 Abtä jrei ye moto namani romon krübäte. Abtä rükä kwekwe ye juani kwe, käkwe nitre moto kämekäme ye kämikani jökrä, bti juta ye kukwani jökrä kwetre sribikätre kwe ye dokwäre.

8 Yebti jrei ye käkwe niebare sribikätre mda mdaye: Ti ngobo tikwe bike ja mike gure, kräke mrö nena biare jökrä kä

ngwiankäre nuäre jabtä, akwa nitre nübaibare tikwe abko rükadre kä ngwen nuäre jabtä, akwa ti kukwei kitani temen kwetre, yebtä abko moto käme bä mikani kwetre jabtä. 9 Mtare mun nän ji kri ngrabare sere amne nire nire kwan ji ngrabare munye, ye erere munkwe nübai jökrä kä ngwen nuäre jabtä tibe nete, niebare jreikwe sribikäye. 10 Ye erere bkänä, sribikätre ye nikani ji ngrabare angwane, nire nire kwani ietre ji ngrabare, ye erere ükaninkrö jökrä kwetre, ni moto käme amne ni moto kuin, ni ño erere jänikani jökrä kwetre angwane, ju kä ngwiankrä nuäre jabtä, ye te ni namani iti jökrä.

11 Yebti nitre nübaibare kä ngwen nuäre jabtä, ye namanina jökrä gwi angwane, jrei nikani mike ñäräre. Jrei namani gwi angwane, ni nämane iti yete abko dän kitadre jabtä nänkrä kä ngwiankrä nuäre jabtä ni ja mikaka gure kanti, ye abko nämane ñakare btä. 12 Abtä jrei ye käkwe niebare ni yeye: Ja mräkä, dän kitadre jabtä makwe abko ñakare mabtä, ye abko ma nü ño gwi nete siba, niebare kwe ie. Angwane ni ye rababa kwekbe jirekäbe. 13 Angwane nitre mrö mikaka mesabtä mesabtä, ye ie jreikwe niebare: Ni noko ngoto amne kise mäketete, bti munkwe kitaka kä bäri iko te ju bäre sere. Ye kanti niara rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete, 14 ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa

ni braibe abko diankata jakrä kwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ja ütiä biandre gobrane ya, ñakare ya

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15 Yebti nitre bariseo käkwe gätäbare angwane, tö namani Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, aisete Jesukwe ñäkädre blo gobran romanobo rüere abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre ja töi mikani kwatibe kwetre Jesu rüere, 16 käkwe nitre reketaka jakri juani ruäre nitre reketaka Herodekri ben gwaire niekäre krörö Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye amne ji Ngöbökwe abko dirita era metre arato makwe, ye gare nunye arato. Erere arato, ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, ye garera nunye. 17 Ne aisete kukwe nebtä makwe dre niedre abko nun tö nibi gai abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? nieba kwetre Jesuye.

18 Nitre ye nämä töbike blo Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre. Abtä nieba mda kwe ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin tibtä nete. ¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye?

19 Ngwian bti munta ja ütiä bien, ye mike tuadre tie, nieba Jesukwe ietre.

Ye erere bkänä, ngwian denario bianba kwetre Jesuye.

20 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Nire bä amne nire kätä tikani ngwian nebtä? nieba Jesukwe ietre.

21 Angwane niaratre käkwe nieba mda Jesuye:

Emperador César bä amne kätä btä, nieba kwetre.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, nieba kwe ietre.

22 Jesukwe ñäkäba kore ietre, ye kukwei nuaba kwetre angwane, ñan töi rababa krütare Jesu kukweibtä, ñobtä ñan angwane ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere o César rüere aisete. Yebti niaratrekwe kä mikakaba Jesubtä yete, rikabata jökrä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

23 Abti köbö ye arabe näire, nitre saduseo rikaba ruäre ja tuäkäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämäne mike era, aisete jataba kukwe ngwentari Jesuye, käkwe nieba ie:

24 Dirikä, Moisékwé niebare krörö: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni

ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe, meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkcre rabadre kwetre angwane, ngäbäkcre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere, niebare Moisékwe. **25** Ye erere bati nun ngätäite nete nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkcre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani, aisete merire namani kaibe ie, ye abko namani etba siba kräke.

26 Ye erere bkänä meri ye namani yära mda yebe, akwa brare krütani kän arato. Abtä meri ye namani yära mdabe, akwa brare krütaninta kän arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete. **27** Abti mrä angwane, meri ye krütani arato. **28** Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, nieba kwetre Jesuye.

29 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisete munta töbike ngwarbe blo kore.

30 Ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä känbti kwrere. **31** Mdakäre abko, ni

krütanikrütani rükadreta nire abko Ngöbö ara jire käkwe niebare kira, niara nämane blite Moisébe angwane. Yebtä mun tarä ñäke ruen tie. Ngöbö Kukwei kätä niere krörö: **32** Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaa kwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie, nieba Jesukwe nitre saduseoye.

33 Jesukwe blitaba kore, ye nitre kwati käkwe kukwe nuaba ünän jökrä angwane, Jesukwe diriba ño, yebtä niaratre töi ñan rababa krütare Jesu kukweibtä.

Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte

(Marcos 12.28-34)

34 Jesukwe nitre saduseö kada ketaba kwäräbe jökrä kore, ye abko nitre bariseo käkwe gaba angwane, ja ükkröbata kwetre Jesu kanti mda.

35 Angwane ni bariseo abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä arato nämä iti yete abko tö rababa Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, käkwe nieba krörö ie:

36 Dirikä, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte? nieba kwe Jesuye.

37 Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja di ngöi jökrä, ja üai ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä abko nieta kore, **38** aisete kukwe ye abko bäri ütiäte amne tä bäri käne arato kukwe jökrä mda mda ngätäite. **39** Akwa kukwe tarä kwati mda abko bäsi kukwe käne ye kwrere arato abko käta niere krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä. **40** Munkwe kukwe ketebu ye mikadre täte ne ngwane, kukwe mda mda biani Ngöbökwewe Moiséye nuendre nie, ye munkwe mikadre täte jökrä. Erere arato, kukwe biani Ngöbökwewe nie ja kukwei niekä niekä köböire, ye munkwe mikadre täte jökrä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwewe däredre?

(*Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44*)

41 Yebti nitre bariseo näma ja ükaninkrö Jesu kanti yete angwane, **42** Jesukwe nieba mda ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwewe abko däredre nirekri nütüta munkwe? nieba Jesukwe ietre.

Ni Dianinkä Ngöbökwewe abko däredre jrei Davikri, nieba kwe-tre Jesu käre.

43 Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ni Dianinkä Ngöbökwewe abko däredre Davikri munta niere, ¿ye

ñobtä abko Ngöbö Üai köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwewe yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö:

44 Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni,

Salmos 110.1

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwewe yebtä. **45** David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwewe, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwewe abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikrä yeye? nieba Jesukwe nitre bariseoye.

46 Angwane nitre bariseo ye ñan kukwe gitiaba jire kwati mda Jesu käre, ñobtä ñan angwane kukwe niedre ño ño ñan rababa gare jire chi ietre aisete. Abti köbö ye näire mentokwäre ni ñakare jire iti, ie ja rababa nüke töre kukwe ngwentari Jesuye ja gakäre ben.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(*Marcos 12.38-40;*

Lucas 11.37-54; 20.45-47)

23 1 Yebti nitre näma yete btä nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

*Kaja chi te Ngöbö Kukwei nämane
tikani täräbtä abko nitre israelita
nämane mike ja okobtä kore
(Mateo 23.5-6)*

2 Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo abko tätre dirire Moisés täte, aisete niaratre aibe kukwei ütiäte abko niaratre tä niere jabtä. **3** Ne aisete nitre ye kukwei mika täte munkwe amne dre nuemna kwetre, erere munkwe nuen. Akwa niaratre tä nüne ño, ye kwrere munkwe ñan nuna, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe niere abko erere tätre nuene ñakare, akwa tätre jändrän mda nuene.

4 Mdakäre abko, tribe kri doboko abko ni ñan raba kaenkä, ye kwrere jire tätre kukwe taretare ükete nuendre munye, bti tätre kite ni mda mda kötärä. Abti niaratre ñan töta nebe kise mikai jire chi tribe yebtä ni mda mda die mikakäre. **5** Erere arato, niaratre tä jändrän nuene, ye abko ni mda mda käkwe tuadre

abko ie töta nebe abko krörö: kaja chi te Ngöbö Kukwei tä tikani täräbtä abko mikata ja okobtä amne küdebtä, akwa niaratre abko kaja krikri be tätre mäkete ja okobtä amne ja küdebtä tuadre ni mda mdaye. Erere arato, kö kitani kabre dän köräbäre abko tätre kite jabtä bikakäre bäri deme. **6** Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö takäi temen. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kanti töta nebe rabai takänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe takänintbe. **7** Mdakäre abko, ni ütiäte krikri, ie köbö ngwiandretari, ye kwrere ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ni mda mda kwe kädiandre dirikä abko ie töta nebe.

8 Akwa dirikä niedre munye mun mräkäkwe ye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane Dirikä itibe tä munkwe abko Ngöbö ara amne mun abko ja etbare jökrä. **9** Mdakäre abko, Ngöbö mun Rün itibe abko tä kä känbnti sete, aisete ni mda mda kä nebtä abko mun rün munkwe ñan nie ietre mikakäre täte Ngöbö kwrere. **10** Erere arato, mun abko ni mda mda jie ngwianka niedre munye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane mun Jie Ngwianka era metre abko tarä munkwe. Mun Jie Ngwianka ye abko Ni Dianinkä

Ngöbökwe. **11** Mdakäre abko, nire nire tö rabai bäri ütiäte mun ngätäite, ni ye abko käkwe ja mika sribikä ni mda mdakrä, **12** ñobtä ñan angwane nire nire tö ja mikai kri au, ni ye abko Ngöbökwe mikadi bobre ja ngwärekre, akwa nire nire käkwe ja mikadre bobre, ye abko Ngöbökwe mikadi ütiäte kri ja ngwärekre.

13 ¡Aingwaree! Mun Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre amne mun bariseo käta ja bä mike kuin. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane Ngöbö rükadre gobrane ni jökräbti, ye ngäniene munta jukwe dike jite, Ngöbö ñan rabadre gobrane btitre abkokäre. Ngöböta gobrane nihti, ye kánti mun ñan tö rikai amne ni mda mda tö rikai abko mun ñan tä tuemetre niken arato, aisete mun bobre jakän.

14 ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Meri kän brare krütani abko kän munta ju denkä, abti munta nebe bike kuin-kuin, käta nebe blite raire Ngöböbe ni jökrä ngwärekre, akwa munta kukwe nuene kore, akwa yebtä Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen kri.]ⁿ

15 ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja

ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Munta niken kä mdabti amne munta niken mrenbti kä mda mda kánti ni mda mda känene töi kwitakäre jakri. Ye erere tärä nebe nekete munkri angwane, kukwe dirita munkwe ietre abko erere tätre nuene. Abtä mun köböite tätre ja mike ngite bäri krübäte mun ngwä.

16 ¡Aingwaree! Mun okwäta kä drünete käta ni mda mda jie ngwena. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane munta niere krörö angwane munta ni mda mda mike ja mike ngite Ngöbö rüere: Ju blitakrä Ngöböbe se käfti nire käkwe ja kukwei biandre abti kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite ñakare Ngöböye, munta niere. Akwa ju blitakrä Ngöböbe kánti, orota mikani, oro ye käfti ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye abko munta niere angwane, munta dirire blo.

17 ¡Mun ngwarbe töi ñakare amne mun abko ni okwä kä drünete kwrere, aisete Ngöbö Kukwei gare ñakare metre munye, käta kukwe niere kore! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Oro tä mikani ju blitakrä Ngöböbe kánti ya o ju blitakrä Ngöböbe ara jire köböire oro tä nebe deme Ngöbö ngwärekre ya? Ju blitakrä Ngöböbe abko bäri ütiäte, akwa ütiäte ñakare munta niere.

ⁿ **23.14** Versículo 14 abko ñan tä tikani manuscrito kuinkuinbtä. Tä tikani Marcos 12.40 abko tikani nete.

18 Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwakrä Ngöböye, ye käfti nire käkwe ja kukwe biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane ñan rabadre ngite Ngöböye, munta niere. Akwa jändrän kukwata ñukwä gräbti ye ara jire käfti nirekwe ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye munta niere. 19 iKä iko mun okwäte Kukwe Ngöbökwetbi ñan ñan! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Jändrän biandre Ngöböye kukwadre abko bäri ütiäte ya o ñukwä grä köböire jändrän bianta Ngöböye abko tä nebe deme Ngöbö ngwärekri abko bäri ütiäte ya? Ñukwä grä abko bäri ütiäte. 20 Ne aisete nire nire käta ja kukwei bien ñukwä grä käfti, ye abko ñan ñukwä grä aibe käfti tä ja kukwei bien, akwa jändrän jökrä tä mikani ñukwä gräbti ye käfti tä ja kukwei bien. 21 Erere arato, nire nire käta ja kukwei bien ju blitakrä Ngöböbe käfti, ye abko ñan ju ye aibe käfti tä ja kukwei bien, akwa Ngöbö ara jire tä nüne ju yete abko käfti tä ja kukwei bien arato. 22 Amne nire nire käta ja kukwei bien kä käinbti se käfti, ye abko kürä gobrankrä Ngöbökwetbi Ngöböta tākänintbe kä käinbti, aisete Ngöbö ara jire käfti tä ja kukwei bien arato, nieba Jesukwe.

23 Yebti Jesukwe nieba mda:

iAingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwetbi Moiséye

dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Kri mu ütiäte ñakare kädianta menta, anís amne comino abko munta ükete keta jätä jätä, abti munta mike keteti jene-na Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri ütiäte kri nuendre abko Kukwe Biani Ngöbökwetbi Moiséye tä dirire abko munta nuene ñakare abko krörö: Kukwe ükadrete era metre ni mda mdakrä amne ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko mun-kwe nuendre jändrän kiakia nuenta munkwe ye ben gwaire, akwa ye kwrere munta nuene ñakare. 24 Ne aisete mun abko ni okwä kä drünente kwrere. Ngöbö tö dreye gare ñakare metre munye, akwa munta ja mike Ngöbö kukwei dirikätre, käta ni mda mda jie ngwena blo. Kä u kiakia jäkäteta deme bätäreka dendente ta, ye kwrere jire kukwe kiakia bäsi ütiäte ñakare bökan Ngöbö Kukwebtä, bti munta mokrere krübäte, akwa kukwe bäri ütiäte nuendre tä tikani Ngöbö Kukweibtä ye abko kameo krikri ñaka ngöi jökrä, kwrere jire munta nuene kukwe ütiäte krikribtä, aisete munta mike ütiäte ñakare.

25 iAingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwetbi Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Mun abko baso amne siä bätäteta btärita aibe

amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne jändrän ni mda mda-kwe abko ie mun töta nebe jökrä jakrä. **26** Mun bariseo, munta ni okwä kä drünente kwrere, aisete ti bike niere krörö munye: Baso amne blato bätäteta kuin jökrä terita amne btärita tä nebe merebe jökrä, ye kwrere jire munkwe ja töi ara jire mika kuin merebe amne mun ngrabare rabadi kuin merebe jökrä Ngöbö ngwäreki arato.

27 ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Ni doboi mikata abko kanti kä ükateta abti jükata bäta nebe ngwen büre bäne, akwa ni krütani aibe kroko tä nguse amne jändrän kämekäme rä kure dbe ñakare Ngöbö ngwäreki tä nguse, ye kwrere jire munta nebe. **28** Ye abko, mun abko kä ükateta kuin röka-bti amne jükata tä nebe bäne btärita kwrere jire abko krörö: Munta ja bä mike ni moto kuin kwrere ni mda mda okwäte, akwa mun moto amne töi abko te jändrän kämekäme tä munkwe, aisete munta bike deme amne kukwe jökrä käme btä mun töita, aisete mun röka jükani ye kwrere.

29 ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike

kuin abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kräke munta kä ükete kuin rökabti niaratre mikakäre ütiäte jae. Ere arato, ni ruäre käkwe nünabare metre Ngöbö ngwäreki abko doboibti munta kä ükete bä nuäre nuäre, **30** bti munta niere krörö: Ni mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye ngwane ni tädre nüne akräke nikwe ñan kämikadre jire chi gwaire bentre, munta niere jabtä. **31** Munta blite kore, yebtä mun mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye arabe mräkäkri mun jatani abko tä nüke gare munye ñan ñan. **32** Mun mräkä kirakira käkwe kukwe mikanintbe ño mun käne nitre Ngöbö kukwei niekä rüere, ye kwrere munkwe mika nebe bare täte jökrä tibtä arato.

33 ¡Mun abko tbi bökän krübäte ye kwrere jire! Ne aisete Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kä ja tare nikakrä kanti. Yebtä munkwe ñan kwäräbedre jire chi. **34** Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä amne nitre töbtä töbtä amne nitre Ngöbö kukwei dirikä ye abko tikwe juandi Ngöbö Kukwei niekäre munye nete, akwa munkwe müre ketadi amne munkwe metadi krusobtä ruäre. Ruäre abko sinagoga kantikanti munkwe kwata metadi amne ruäre rikadi ngitie amne jiebti mun näin kisere juta kwatirekwatire te niaratre mikakäre ja tare nike. **35** Ne aisete nitre nünanka metre Ngöbö ngwäreki

abko kāmikanina mun mrākā kirakirakwe, ye dokwäre Ngöbö-kwe mun mikadi ja ngie nuen kri krübäte. Abel kākwe nünabare metre, ye näire mentokwäre ni müre ketani nebe Berequías ngo-bo Zacarías näire amne Zacarías abko müre ketani munkwe ju blitakrä Ngöböbe kánti ñukwä grä amne kä deme te ruäre. **36** Nitre müre ketani kore, ye dokwäre abko Ngöbö-kwe nitre nünanka kä ne ngwane mikadi ja ngie nuen kri krübäte abko ti bike niere metre munye.

Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare

(Lucas 13.34-35)

37 Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, kākwe nieba krörö:

iAingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbö-kwe ja kukwei ngwana abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbali kiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibia-re. **38** Ye mden kisete, ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun täbtä nete abko tita niere munye, **39** ñobtä ñan angwane mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yehti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö käbti raba mikani ütiäte

kri, munkwe niedi kore ti ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Dre rakadikä kä mrä känenkri

(Marcos 13.1-23;

Lucas 21.5-24; 17.22-24)

24 **1** Yebti Jesu näma ju blitakrä Ngöböbe bäre, rikabata akwa ngämi nikenta mente, känenkri nun ja töitikaka ben kākwe krötaba ken amne nun rababa näkwiteta ja jiebti, kä rababa ju blitakrä Ngöböbe ye driereta ie tuadre. **2** Ye erere bkänä Jesukwe ju ye mikabata ñäräre, kākwe nieba krörö nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ju kuin btä mun okwä nibi, köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe nunye.

3 Yebti nun rikaba ta nakri Jesube nebe Ngitio Olibobti, ye kánti Jesu rababa tākänintbe angwane, nun ja töitikaka ben kākwe krötaba ken, kākwe nieba kaibe ie:

¿Ngöbö-kwe kä ne juandi ngwarbe jökrä makwe nini, ye abko rakadikä ñongwane? Erere arato, ma jatadreta bobuta amne kä ne rikai ta, ye abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, nunkwe nieba Jesuye.

4 Abtä Jesukwe nieba krörö nunye:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka, ye ngäniene munkwe ja

ngibia kuin, 5 ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti kãbti kãkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkã Ngöbökwẽ ara tä nete, niedi kwetre, ye kãkwe ni kwati ngökadi. 6 Mdakãre abko, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwãrikwãri nete sete abko gadi munkwe amne blita rabadi kabre rübtã, akwa mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikã kore abko erere rabadi nakenkã. Akwa ye ngwane kã mrã ngãmi nũke abko raba gare munye, 7 ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwãrikwãri amne nitre nũnanka kã ketareketare te rabadi rüre jabe kwãrikwãri. Erere arato, ni kwati rabadi mrö nike krübãte amne dobo rabadi nakaenkã kã ketareketare temen kwãrãkwãrã arato.

8 Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kã nebtã.

9 Ye ngwane mun abko mikadi ja tare nike tödekabtã tibti amne mun ruãre abko müre ketadi amne munta tödeke tibti, ye dokwãre ni kwati nũnanka kã ketareketare temen mãtä rabadi munbtã. 10 Erere arato, kã ye ngwane ni kwati kãta ja tödeka-tibti niere abko kãkwe trö kwitadita tie, kãkwe ti rükandite amne mãtä rabadi jabtã kwãrikwãri, kãkwe ja kitadi ngise ngwarbe kwãrikwãri. 11 Erere arato, ni kwati jatadi ja bã mike ni Ngöbö kukwei niekã era metre

kwere ye kãkwe ni kwati ngökadi krübãte. 12 Ni kwati rabadi kukwe nuene kãmekãme krübãte, aisete bãsi ni jökrã ñan rabadi ja tarere kwãrikwãri mda.

13 Akwa nire nire kãkwe nũnandrekã dite jabtã, kãkwe ñan ti rükandrete nebebe kã mrã, ni ye abko rabadi dianintari Ngöbökwẽ. 14 Mdakãre abko, Ngöbö kebera nũke gobrane nibti, ye abko kukwe kuin abko tita niere, ne abko rabadi diribare kã jökrãbti temen Ngöböta sribire ño ni ngãtäite mikakãre gare angwane, batibe kã mrã jatadi nũke.

15 Mdakãre abko, ni iti ngwarbe kãme kãkwe jãndrãn deme Ngöbökwẽ mikadi ngwarbe jae, ye mdenbtã abko ni Ngöbö kukwei niekã kãdian nãmane Daniel kãkwe tãrã tika ni kira. Drebtã tita blite rüka gare munye, ñobtä ñan angwane ni ye tädi nũnankã kã deme ju blitakrã Ngöböbe ye kãnti, Daniel kãkwe kukwe tika ni ye kwrere. 16 Angwane mun tãdre Judeate ye abko gitia mintokwãre 17 amne mun mden mden tãdre jubti kãin^o ye abko ñan rika jãndrãn tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekãbe. 18 Mun mden mden tãdre sribire tirete ye abko ñan rika dãn tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwãngwarbe jirekãbe. 19 Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngãbãkre kiakia kianbtã, ye abko

^o 24.17 tãdre jubti kãin. Ju nitre israelitare abko kiare bti kãin, aisete nuãre dikakrã bti ta.

bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö.

20 Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire amne mun gitiadre ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire. ^p **21** Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kä dätebare kena angwane ja tare nika ñakare krübäte kore abko erere ja tare nika di kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere. **22** Ye abko, Ngöbö-kwe ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbö-kwe abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe. **23** Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: iNi Dianinkä Ngöbö-kwe abko tä sete tuen! niedre kwe, o iNi Dianinkä Ngöbö-kwe tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, **24** ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbö-kwe kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere, käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä

ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbö-kwe ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. **25** Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare.

26 Ne aisete ni mdakwe nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbö-kwe abko tä kä kaibete sete, nie kwe angwane, mun ñan rika tuen kanti. Erere arato, nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbö-kwe abko tä ja rükaninte nete, nie kwe angwane, munkwe ñan kukwei mika era, **27** ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä ngwen käinta angwane, träta jataen batibe nindrini amne kä driri, ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrä käkwe gadi batibe jökrä. **28** Ye abko, ni ngwäkä tä mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwäkä kwete abko nita tuen, ye kwrere ti jatadita ni jökrä käkwe gadi.

Jesukristo jatadita

(*Marcos 13.24-37;*

Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

29 Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti btäräbe ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda amne muke käinta se abko rabadi betekä

^p **24.20** mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire. Nitre israelita ñan rikadre mente köbö jadükakräte abko ükaninte kwetre. Rikadre mente angwane, ja mikadre ngite kwe, aisete Jesukwe niebare kore nütüta.

timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato. **30** Angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita abko bä mikadi kore kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. Ye ngwane abko ni kä jökräbti temen rabadi nekwetekä krübäte ja jiebti, käkwe ja müaidi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebtü mütäbti abko ni jökrä käkwe tuadi.

31 Angwane tikwe angeletre tikwe juandi drü jüke krikri käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindri-ni, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

32 Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen, **33** ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. **34** Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä.

35 Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

36 Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi,

ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

37 Mdakäre abko, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jäme, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö: **38** Kä ye ngwane abko nü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aisete nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. **39** Ne aisete nämane jäme, te batibe nü jatani jobe temen, käkwe ño mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwena jökrä abko müre neketani ñöte, ñobtä ñan angwane niaratre kwani jäme nüye, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore arato.

40 Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ti jatadita ye ngwane ni tädi nibu sribire jäme tirete abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. **41** Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe jäme abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. **42** Ti mun Dänkien jatadita ñongwane, ye abko gare ñakare munye, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

43 Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke

Nitre merire tä trigo ukwe (Mateo 24.41)

ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kån kwe. **44** Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwre-re ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jata-dre ñakare jötrö mun tädi nütüre, aisete mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Lucas 12.41-48)

45 Kukwe ye abko ti bike bä mike krörö: Sribikä kuin bti bkänkä rabadre tödeke amne sribikä töbtä ye abko bkänkä tä mikete ju ngibiare jakrä amne sribikä ye abko kä mrökrä erere kaita nüke angwane, mrö tärä nebe biare kwe ni gwi bukakrä, sribikä kore yebtä abko ti bike niere krörö munye: **46** Sribikä kisete bkänkä tä sribi mike, bti

bkänkä tä niken kä mdabti, bti tä kite nüketa angwane tä kwen sribi ye nuene täte bkänkäye, sribikä yebtä abko kä rabadre nuäre, **47** ñöbtä ñan angwane sribikä kore abko sribikä kuin abko ie bkänkä käkwe jändrän kwe mikadi gare jökrä ngibiadre jakrä abko ti tö nibi niei metre kore munye.

48 Akwa sribikä moto käme ye abko rabadre töbike krörö: Ti dänkien nikani amne ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre, **49** kä rikadre sribikä mda mda ngö tike-kä amne nitre dröbaka dröbaka, ben rikadre ja gete amne rikadre mröre, dö ñaen krübäte, **50** aisete tädre jäme, ñan tädre bkänkä ngibiare ngäbti amne kä nuäi angwane bkänkä rükadreta, ye ñan tädre gare ie. Akwa batibe bkänkä rükadita **51** angwane, bkänkä ye käkwe mikadi ja tare nike krübäte amne nitre ja bä mikaka kuin

abko mikadre ja ngie nuen, ye ben ketetibe ja tare nikadi kwe. Angwane batibe sribikā ye rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtā ja tare nika kisete. Munkwe ñan ti ngibiadre ngäbti ne ngwane, kukwe rakadrekā kore munbtā arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Meri ni jätā gure ñakare

25 1 Mdakāre abko, kā ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abko btā kukweta nakenkā ni ja mikaka gure kwre-re abkobtä ti bike bä mike abko krörö: Bati ni iti nikani ja mike gure angwane, meri bati bati ni jätā⁹ kākwe ja mikani juto niara ngibiare ngäbti kā ngwiankāre nuäre jabtā ben amne ñotra diani kisetekisete kwetre abko ben nikani ni ja mikaka gure ye ngäbti. 2 Akwa meri nirike abko töi ñakare amne meri nirike mda abko töbtā, 3 aiseite meri töi ñakare ye abko nikani ñotra aibe ngwena; 4 akwa meri nirike töbtā ye abko nikani aseite ngwena biare boteate kekadre ñotrate jae. 5 Abti meri ni jätā ye namani ni ja mikaka gure ye ngibiare ngäbti, akwa ni ye abko ñan namani nūke jötrö angwane, meri ye ie köbö jatani abti mrā angwane nikaninta kibien jökrā mda.

6 Yebti kā jatanina nūke ruäre deo angwane, batibe ni kukwei jarabare ngwānenkā krörö ietre:

iNi ja mikaka gure kitera nūke! iMun jakwe kaen ngäbti! ni kukwei jarabare kore ietre.

7 Ye btäräbe meri bati bati ni jätā ye naninkrö jötrö, kā nikani ñotra mike biare nānkrā ni ja mikaka gure ye ngäbti.

8 Akwa meri nirike töi ñakare ye kākwe niebare meri nirike töbtā ye ye:

Aseite kitera krüte ñotrate nunkān amne ñotra nibi nötöte nunkān, aiseite aseite ngwianta munkwe ye munkwe bian ruäre nunye, niebare kwetre.

9 Abtä meri nirike töbtā ye kākwe niebare mda ietre:

Nunkwe ñan aseite biandre munye, ñobtä ñan angwane nunkwe biandre munye angwane, ñan rabadre täte ni jökrā krāke, aiseite aseite rürümointa ye kanti mun rikadre kökö jötrö jakrā abko rabadre bäri kuin, niebare kwetre ietre.

10 Ye erere bkänā, meri nirike töi ñakare ye nikani aseite kökö jae. Ye btäräbe ni ja mikaka gure nūkani angwane, meri nirike töbtā abko nikani nebe gwi kā ngwiankāre nuäre jabtā ni ja mikaka gure yebe angwane, jukwe dikaninbe kwe. 11 Yebti meri nirike töi ñakare ye jatani nūke mda, kā namani niere krörö jukwebtä:

Nun Dänkien, jukwe tike nunye, namani niere.

12 Akwa ni ja mikaka gure ye kākwe niebare mda ietre:

⁹ 25.1 Meri bati bati ni jätā ne abko nāmane meri ja mikaka gure kukwe muko abko nāmane näin niara mukore.

Era metre mun gare ñakare tie, aisete tikwe ñan jukwe tika-dre munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

13 Ye abko, nane kukwe rakadrekä kore munbtä, ye känenkri munkwe mokre japti, käkwe ti ngibia ngäbti, ñobtä ñan angwane köbö mdente amne ñänä okwä nuäi angwane ti jatadita abko gare ñakare munye aisete.

Ngwian ngibiaka kuin, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 19.11-27)

14 Mdakäre abko, kä ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abkobtä kukweta nakenkä krörö arato: Bati ni nämane iti abko jatani niken mente kä mdabti.

Jatanina niken jibti, käkwe sribikä kwekwe käräbare, bti ngwian biani ngibiadre kwe jakrä ietre.

15 Akwa ni itire itire töi ño ño ye erere btä ngwian biani kwe ietre, aisete ni iti, ie ngwian biani mili krärike kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krobu kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krati kwe, abti nikani.

16 Yebti sribikä ie ngwian biani mili krärike, ye nikani sribire ngwian yebti, aisete ngwian mili krärike yebti ngwian mda ganaibare mili krärike kwe. **17** Ye kwrere arato, sribikä ie ngwian biani mili krobu, ye nikaninbe sribire ngwian yebti arato, aisete ngwian mili krobu, yebti ngwian mda ganaibare mili krobu kwe.

18 Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati, ye abko nikani, käkwe

ngwian bkänkäkwe ye nökan i jirekäbe dobote nguse.

19 Yebti kä nikanina raire ta angwane, sribikä bkänkä nükaninta. Angwane ngwian biani kwe ngibiadre sribikäye, yebtä nikani kukwe ükete bentre.

20 Angwane sribikä ie ngwian biani mili krärike kwe ye ara jire nükanikäne, käkwe ngwian mili krärike ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krärike kwe arato, käkwe niebare bkänkäye: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krärike tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krärike arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

21 Abtä sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe bti makwe sribibare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre japtä tibe, niebare kwe ie.

22 Angwane sribikä ie ngwian biani mili krobu kwe ye ara jire nükanikä mda, käkwe ngwian mili krobu ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krobu kwe arato, käkwe niebare ie: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krobu tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krobu arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye. **23** Abtä sribi bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä.

Ngwian braibe, bti makwe sribi-bare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

24 Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati bkänkäkwe, ye nükanı mda angwane niebare krörö kwe ie: Ti Dänkien, ma töta nünai ni mda mda aibe die-btı, ye gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä nura nökö amne ma abko tä ngwä ötö kabre kån kä ütiäre, akwa ma abko nura nökö ñakare. Erere ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kån kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. **25** Ye mdenbtä ma jürä rababa tibtä. Abtä tikwe ngwian makwe ye nökaba jirekä-be dobote nguse, akwa ngwian makwe erere tä jökrä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

26 Abtä bkänkä käkwe niebare romone ie: Ma abko sribikä käme amne kä krene mabtä. Tita nura nökö ñakare, akwa tita ngwä ötö ni mda mdakån amne ti nura metekä ñakare, kanti tita ngwä ötö ni mda mdakån gare kuin mae mata niere, **27** aisete ma rikadre käkwe ngwian tikwe ye mikadre bankote tikrä, abti ti jatadre nuketa angwane ngwian mda biandre tie ngwian tikwe ye bärıre mda näre abko makwe ñan ngwian mikani bankote tikrä, niebare kwe sribikä yeye.

28 Abti nitre nämane yete, ie sribi bkänkä käkwe niebare: Ngwian mili krati tä ni nokokwe, se denkä kån munkwe, bti

sribikä kwe ngwianta mili krä jätä, seye bian munkwe, **29** ñobtä ñan angwane nire nire kwe jändrän tärä kabre abko ie jändrän biandi bäri mda amne rabadi jändrän bkäne bäri kabre mda; akwa nire nire jändrän bkäne chi ye abko kån jändrän chi ye diandikä jökrä. **30** Ye mden kisete, sribikä käme krene noko kitekä kä bäri iko te ju bäre sere munkwe. Ye kanti niara rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete. Abko kore se, niebare sribikä bkänkäkwe.

Kä mrä näire Jesukwe kukwe ükadite ni jökrä kräke

31 Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ja di kri bä nuärebti angwane, angeletre tikwetikwe rabadi jökrä bäre temen angwane, kürä gobrankrä bti ti rabadi tåkänintbe kä bä nuärete. **32** Ye ngwane abko nitre nünanıkä kä jökräbti temen rükadi ja ükekrö ti ngwärecri angwane, ni obeja ngibiaka käta obeja erere ükekrö jenena amne kabra erere tä ükekrö jenena, ye kwrere jire tikwe ni ükadikrö ketebu jene jene. **33** Amne ni jen tikwe obeja kwrere erere tikwe mikadi ja küde ruenkri amne ni ñakare tikwe kabra kwrere abko tikwe mikadi ja küde ngeberekri, ni obeja ngibiaka käta nuene obeja amne kabrabtä ye kwrere.

34 Yebti nitre tädi jrei küde ruenkri, ye ie jreikwe niedi krörö: Mun die mikani ti Rünkwe ye erere jakwe jökrä nete.

Ngöbökwe kä dätebare kena angwane, kä ye kanti niarata gobrane ye abko niarakwe kä ükaninte biare munkrä ne mun jakwe kaen ngäbti, **35** ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe tomna bianba tie; ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe kä bianba kibiakrä tie.

36 Erere arato, ti jatani бүtie ngitiete angwane, munkwe dän biani tie; ti nämä nebe bren bren angwane, mun nämä nebe basare tie amne ti kita nämä ngite kä teri angwane, mun nämä nebe ti tuenbti tuenbti, aisete mun jakwe kä gobrankrä ne kanti nünakäre tibe, niedi Jreikwe nitre niara küde ruenkri yeye.

37 Angwane nitre nünanka metre ye käkwe niedi krörö jrei yeye: Nun Dänkien, ðñongwane nunkwe ma tuani mröi amne nunkwe ma bukani? ðErere arato, ñongwane nunkwe ma tuani tomna mdei nike amne nunkwe tomna biani ñadre mae?

38 ðMdakäre abko, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne nunkwe kä biani kibiakrä mae amne, ñongwane nunkwe ma tuani ja бүtie nike angwane, nunkwe dän biani mae? **39** ðErere arato, ñongwane nunkwe ma tuani bren o ngite kä teri angwane, nun nämä niken ma tuenbti tuenbti? niedi kore kwetre jrei yeye. **40** Abtä jrei ye

käkwe niedi mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre, kräke munkwe jändrän kuin nuenbare kore, ye ti ne ara jire munkwe die mikani abko ti tö nibi niei metre kore munye, niedi kore Jreikwe.

41 Yebti nitre tädi jrei küde ngeberekri abko ie Jreikwe niedi krörö: Mun nena biare ja tare nikakäre, aisete ñukwä jutra ngitiekä kärekäre tä ükaninte biare diablu amne üai kämekäme kwe mikakäre ja tare nike, se kanti nän siba amne kä mkekä tibtä nete, **42** ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ñan ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe ñan tomna bianba tie. **43** Ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe ñan kä bianba kibiakrä tie. Erere arato, ti jatani бүtie ngitiete angwane, munkwe ñan dän biani tie; ti nämä nebe bren bren amne ti kita nämä ngite kä teri angwane, mun ñan nämä niken ti tuenbti, niedi Jreikwe nitre yeye.

44 Abtä niaratre käkwe niedi krörö: Nun Dänkien, ðñongwane nunkwe ma tuani mrö nike, tomna mdei nike amne ñongwane nunkwe ma tuani ja бүtie nike? ðErere arato, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne ñongwane nunkwe ma tuani bren bren amne ngite kä teri, akwa nunkwe ñan ma die mikani, mata niere ye? niedi kwe jrei yeye. **45** Angwane jrei ye käkwe niedi krörö mda ietre:

Ti mräkätre bári bobre bobre abko kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare jire chi, aisete ti ne ara jire kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare arato abko ti tö nibi niei metre kore munye, Jreikwe niedi nitre yeye. **46** Yebti nitre ye abko näin kä ja tare nikakrä kärekäre ye kánti amne nitre nünanka metre metre abko näin nüne kärekäre Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(*Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53*)

26 1 Jesukwe diribare ünän jökrä, yebti nun ja töitika kaka ben ie nieba krörö kwe:

2 Bieta Pascua abko köböi nebera köböbube, ye garera munye angwane, Pascua ye näire abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise müre ketadre krusobtä, nieba Jesukwe nunye.

3 Ye erere bkänä, kä ye ngwane abko nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebtü amne nitre unbre ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö gätäbtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Caifás gwiriete. **4** Ye kánti ni ngökadre ño kwetre köböire Jesu kadre ngite kwetre, bti müre ketadre kwetre abko nikani ükete Jesu rüere. **5** Akwa nane ni kwatü krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aisete Pascua näire ñan nuen-dre, niaratre namani niere.

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

6 Kä ye ngwane abko Jesu nämä juta Betaniate Simón juete. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känenkri Simón ye abko kädian nämane lebroso arato abko kánti Jesu nämä. **7** Ye btäräbe meri jataba iti nüke Jesu ken angwane, jä bä ngwen kädianta alabastro abko dätebare boteare abko krati meri ye nämä näin ñö rä bäne ütiäte kri ngwena abko rükaba Jesu kánti. Jesu abko nämä tākänintbe mesabtä angwane, meri ye käkwe ñö rä bäne ye kekaba Jesu dokwäbti. **8** Merikwe ñö rä bäne ütiäte kri ianteba Jesubti nun okwäbti angwane, nun ja töitikaka Jesube moto rababa romon, kä rababa niere krörö:

¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bäne ütiäte kri iente ngwarbe se? **9** Ñö rä bäne se rürümoinde ngwian kabre btä kwe abti ni bobre bobre die mikadre kwe bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, nun rababa niere.

10 Nun rababa ñäke kore ye kukwei jaraba Jesuye. Abtä nieba kwe nunye:

Meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro? **11** Nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete abko munkwe die mikadre, akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete, aisete niarakwe ti miri ütiäte kore abko tä dbe. **12** Meri ne käkwe ñö rä

bäne kiri ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. **13** Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne kákwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aisete jändrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Judakwe Jesu kitani ngise

(*Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6*)

14 Abti nun ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko rikaba nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye kánti, **15** kákwe niebare krörö ietre:

Ti tö Jesu kitai ngise munye, akwa ¿ye abko munkwe ütiä biandre nuäi tie? niebare kwe.

Angwane nitre ji dokwäte ye kákwe ngwian mnüne biani gre ketamä Judaye Jesu ütiäre.

16 Ye näire mentokwäre Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(*Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26*)

17 Yebti bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane ye köböi kena rükaba angwane, nun ja töitikaka Jesube kákwe krötaba ken kákwe nieba ie:

¿Mrö kwetadre bieta Pascuakrä ye abko munkwe sribedre

mdente makrä, ie ma tö nibi? nieba nunkwe ie.

18 Angwane Jesukwe nieba krörö nunye:

Mun nän juta Jerusalén sete, ye kánti ni kwandi iti munye abko ie munkwe nie krörö: Dirikä nunkwe kákwe niemna krörö mae: Kä kitera nüke ja ken ti käne, aisete mrö Pascuakrä abko ti tö kwetai ketetibe nitre ja töitikaka tibe ben, aisete ti näin mröre niaratrebe ma juete, tikwe nini abko munkwe nie ie. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

19 Ye erere bkänä, Jesukwe nun juanba mrö ükete biare, ye kwrere nun janama nuene, kákwe mrö sribeba kwetadre bieta Pascuakrä.

20 Yebti kä jatabara diore dere angwane, Jesu nämä tákä-nintbe mesabtä nun ja töitikaka ni jätäbti nibu ben. **21** Nun nämä mröre angwane, Jesukwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun iti tä nete kákwe ti kitadi ngise ti rüeye, nieba kwe nunye.

22 Yebtä abko nun moto raba-ba ulire jökrä angwane, nun itire itire rikaba niere ja täritäri Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tikwe nuendi ya gwari? nun rababa niere.

23 Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ni iti käta ban mike tibo gwai-re tibe blato kwatibe te, ye abko kákwe ti kitadi ngise, **24** akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö

Kukweibtä abko erere rakadikä. iAkwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, nieba Jesukwe.

25 Angwane Judas kä nämane Jesu kite ngise tiebe ye käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, ÷tikwe ma kitadi ngise ya? nieba kwe.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ara käkwe ti kitadi ngise erere makwe nini metre, nieba kwe ie.

26 Yebti nun nämä mröre jökrä angwane, Jesukwe ban dianba kunti kisete, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ötabtäba kwe, bti bianba kwe nun ja töiti-kaka benye, käkwe nieba:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, nieba kwe nunye.

27 Yebti uba döi nämä basote abko Jesukwe dianba kisete, bti kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti bianba kwe nunye, käkwe nieba:

Uba döi tä basote ne ñaen ja täritäri munkwe. **28** Uba döi ne abko ti däre tikwe ara. Ngöbö-kwe kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadi bare täte jökrä ti däre nebti. Erere arato, ti däre rimiadite ni kwati kräke köböire ni kwati ngite Ngöbö rüere ye Ngöbökwé diandikä mento btä.

29 Akwa Ngöböta gobrane ye kanti tikwe uba döi btin ñadita munbe, akwa ti ngämi ñaen munbe, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, nieba kwe nunye.

30 Yebti nunkwe ka Salmobtä nieba ünän jökrä, bti nun rikaba Ngitio Olibobti.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(*Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38*)

31 Angwane Jesukwe nieba nunye:

Kukwe rakadikä tibtä, yebtä mtare deo mun gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere abko krörö:

Tikwe obeja ngibiaka

kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi

kratokrati kwäräkwärä,

Zacarias 13.7

abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

32 Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kanti ni rabadita ketetibe jökrä, nieba Jesukwe nunye.

33 Abtä Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ni mda mda käkwe ñan töde-kadre mabti, aisete gitiadi mabtä mento, akwa ti abko käkwe ñan nuendi jire chi kore, nieba kwe.

34 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mtare deo antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire abko ti tö nibi niei metre mae, nieba kwe Pedroye.

35 Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti kāmikadre gwaire mabe ya ño, akwa tikwe ñan ma rükandite jire chi, nieba kwe.

Amne nun ja tōitikaka Jesube abko rababa ñāke gwaire jōkrā Pedro kwrere siba.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

36 Yebti nun ja tōitikaka Jesube, ben Jesu rikaba nebe kākā Getsemaní kánti angwane, Jesukwe nieba nunye:

Tāke temen yete munkwe amne ti abko bike niken kánime nokore blite Ngöböbe, nieba kwe.

37 Yebti Pedro amne Zebedeo ngobo nibu Juan amne Santiago aibe ngwianba kwe jabe. Yebti Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübāte ja jiebtí, **38** kākwe niebare nitre nimā yeye:

Ti moto nibi ulire krübāte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwātei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

39 Ye btārābe Jesu nikani bāmente temen se kwrere, kánti nikani ngitiekā ngukudokwābti temen, kākwe ja okokrā mikani nebe dobobtā temen amne blitabare krörö kwe Ngöböbe:

Ti Rün tikwe, ti kite ja tare nike kri krübāte jakān, akwa tikwe ñan ja tare nikadre kore, ie ma tö ne ngwane, makwe dian ti

bāre. Akwa ma tö dreye tikrā, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti tōi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

40 Yebti nitre nimā ja tōitikaka Jesube nāma, ye kánti Jesu nikaninta angwane, niaratre nāmane kibien kuin jōkrā, btā Jesu namaninta angwane, Jesukwe niebare Pedroye:

¿Ñānā okwā kratibe abko te ká ñan nü munye ja ngwātere blitakāre Ngöböbe gwaire tibe ya? **41** Diablu jatadi mun nuente ja káne ye ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokāre munkwe ja ngwātei amne munkwe blita jakrā Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun tōi abko tā biare jāndrān kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrā Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

42 Yebti Jesu nikani bliteta bobukāre Ngöböbe, kākwe niebare krörö:

Ti Rün, tikwe ja tare nikadre kri krübāte jakān, ye makwe dian ti bāre, akwa tikwe ja tare nikadre kri, abti makwe diandrekā tibti, ye ngwane ma tö dreye, ye erere raba bare tibtä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

43 Yebti nitre nimā ja tōitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jōkrā, ñobtä ñan angwane köbö namani krübāte ietre, aisete okwā kwata namani neketekābe jabtā köbö kisete, btā Jesu namaninta. **44** Abtä Jesukwe ñan ñākābare mda ietre angwane, nikani bliteta bāmākāre Ngöböbe

amne Jesukwe blitabare ño kâne, ye kwrere blitabareta kwe Ngöböbe. **45** Abti nitre nimä ja töitika-kaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadúke janknu ya? Nitre kukwe kámekáme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko kái núra, **46** aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nukera tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare kwe ietre.

Jesu kani ngite

(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

47 Jesu nämä blite kore, ye btäräbe ni iti ja töitikaka ben kädian nämä Judas Iscariote ye ara jataba nüke Jesu kánti. Judas ye abko nämä näin ni kwati ben. Nitre jataba ben ye abko nämä näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko nämä näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämä näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Dänkien kábtí amne nitre unbren ji dokwäte kábtí arato. **48** Angwane Judas, Jesu kitaka ngise, ye abko kákwe nitre töi dianina kákwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbtí ye abko Jesu ara, aisete munkwe niara ye ka ngite, niebare kwe ietre.

49 Ye erere bkänä, Judas jataba nüke, ye btäräbe rikaba Jesu kánti, kákwe nieba krörö ie: iÑantöre Dirikä! nieba kwe. Bti Jesu demainba kwe.

50 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ja mräkä ma tö nibi dre nuein, ye erere makwe mika nebe bare jötrö, nieba kwe Judaye.

Angwane nitre jataba Jesu rüere ye kákwe krötaba Jesu ken, rankwaba btä, kákwe kaba ngite.

51 Ye btäräbe ni iti ja töitikaka Jesube kákwe ngitra diankaba kwatate, bti ni klaboré ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikakaba ta kwe ie. **52** Abtä Jesukwe nieba ie:

Ngitra ye miketa jötrö kwatate yete, ñobtä ñan angwane ni rükä ngitrabti abko kámikata ngitrabti arato, aisete ngitra ye uketa. **53** ¿Tikwe ja di kärädre ti Rünye angwane, gwängwarbe niarakwe angele juandre kabrekabre krübäte rüre ti dokwäre, ye gare ñakare mae ya amarebti ye? **54** Akwa tikwe ja di kärädre kore ti Rünye angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani tibtä abko erere ñan rabadre bare, aisete tikwe ñan angele kärädre ti Rünye rükäre ti dokwäre, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

55 Yebti nitre rikaba Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe nieba krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita temen, akwa mun ñakare ti kaen ngite.

56 Akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tibtä, ye erere rabadre bare täte jökrä tibtä, abkokäre mun nüke ti kaen ngite kore, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäba kore, ye btäräbe nun ja töitikaka ben käkwe kä mikakaba batibe jökrä amne nun gitiaba iti iti kwäräkwärä amne nunkwe Jesu mikateba kai-be rüeye.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekre

(Marcos 14.53-65;

Lucas 22.54-55,63-71;

Juan 18.12-14,19-24)

57 Yebti nitre Jesu kaka ngite ye nikani Jesu ngwena nebe Caifás gwiriete. Caifás abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien. Angwane Caifás gwiriete abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nämane ja ükaninkrö ketetibe nitre unbre ji dokwätebe abko kánti Jesu jänikani. **58** Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebtí. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane tákänintbe, ye kánti Pedro namani tákänintbe siba amne dre rakadikä mda Jesubtä abko tö namani tuai, aisete nikani yete.

59 Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Sanedrin namani kukwe kánene ngwarbe Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre, **60** akwa kukwe era erere ñan

namani kwen ietre Jesu rüere. Ni kwati namani nüke blite ngwarbe Jesu rüere, akwa kukwe ñan namani kwen jire chi ietre Jesu kitakäre ngise. Yebti ni mdara jire namani nibu **61** abko käkwe niebare krörö Jesu rüere:

Ni noko käkwe nieba krörö: Ju blitakrä Ngöböbe se ti raba juen ngwarbe jökrä, abti köbö-mäkäre angwane, ti raba miketa täte, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre.

62 Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye nukani dikekä krö, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe ie.

63 Akwa Jesu abko namani kwekbe janknu. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö nire tä nüne se kábti makwe kukwe era erere nie tie abko krörö: ¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya amne ma abko Ngöbö Odeí ara ya? ye niere nunye, niebare kwe Jesuye.

64 Angwane Jesukwe niebare mda:

Jän ti abko ni ño nini makwe, ye kwrere bkänä, akwa ti bike kukwe mdara jire niere arato mun jökräye abko krörö: Kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi tákänintbe. Erere arato, jatadita mütabti káinta sete amne munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

65 Angwane ni blitaka Ngöbö-be ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, kākwe dän ngianinkä seen jabtä romone, kākwe niebare krörö:

iNi ne kätä ñäke taretare Ngöbö rüere! ¿Se abko ni mda mda kākwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan.

66 ¿Munkwe töbikadi ño mda kräke? niebare kwe.

Angwane nitre jökrä nämane yete kākwe niebare:

Niarata ja mike ngite, aisete krütadre jirekäbe, niebare kwetretre mda.

67 Ye btäräbe nitre ye kākwe káli kitani Jesu ngwärebtä amne nikani mete ja käne amne ni mda mda abko namani Jesu mete ngwärebtä mikakäre ngwarbe jae, **68** kä namani niere ie:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbö-kwe bkänä ne ngwane, nirekwe ma miti ngwärebtä ye niere metre nunye, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Pedro kākwe Jesu rükaninte

(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-27*)

69 Kukwe nämane nakenkä kore Jesubtä angwane, Pedro abko namani tākänintbe ju bäre. Ye btäräbe meri sribikä yete jata-ni nūke Pedro ken, kākwe niebare ie:

Jesu Galileabo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

70 Akwa nitre nämane yete, ye ngwärekre jökrä Pedrokwe ja rükaninte, kākwe niebare:

Mata blite drebtä abko ñan nebe nūke gare tie, niebare kwe.

71 Yebti Pedro nikani, namani nūnaninkä jukwete kibtä, kánti meri sribikä mdara jire ie niara jatabare angwane, ni ye kākwe niebare ni mda mdaye:

Jesu Nazarebo abko ben ni noko nämane dikekä siba, niebare kwe.

72 Angwane ja rükanrete kwärä Pedrokwe ja kukwe biani, kä namani niere krörö:

Ni kädekata Jesu makwe, ni ye gare ñakare jire chi tie, namani niere.

73 Yebti nitre nämane yete kākwe krötabare mda Pedro ken, kākwe niebare ie:

Ma ye tä nekete arato Jesube kwrere, ñobtä ñan angwane mata blite ño, ye aibebti ma reketaka niarakri abko ma nibi bä mike jabtä, niebare kwetre Pedroye.

74 Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbö-kwe ngürün mikadre btä namani niere, kākwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare. **75** Angwane Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nūkaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare

Jesukwe ie, ye nūkaninta töre ie angwane, nikani mentokwäre se kwrere, kākwe ja müaibare kri kä bäre mento.

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekri

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

27 1 Kä jatani ngwen dekä angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda ma diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye kākwe kukwe ükaninte Jesu müre ketakäre. Yebtä abko ja töi mikani kwatibe jökrä kwetre, 2 kākwe Jesu kise mäkäninte jökrä, bti jänikani ngite Pilato ngwärekri. Pilato abko gobran romanobo.

Judas Iscariote kākwe ja müre ketani

3 Angwane Judas Jesu kitaka ngise tiebe ye abko Jesu kitani ngite müre ketadre gani kwe angwane, ja namani ruen ngite krübäte ie. Abtä nikaninta, kākwe ngwian mnüne gre ketamä ye bianinta jökrä nitre ji dokwäteye amne nitre unbre ji dokwäte yeye, 4 kākwe niebare ietre:

Jesu abko ngite ñakare, akwa tikwe kitaba ngise müre ketadre. Yebtä abko tikwe ja mikaba ngite Ngöbö rüere, aise te ti bike ngwian bienta jirekäbe munye, niebare kwe.

Akwa nitre ye kākwe niebare Judaye:

Mata kukwe niere ye abko ngwarbe, ütiäte ñakare nunkrä,

ñobtä ñan angwane ye abko kukwe kaibe makwe. Abko kore se, niebare kwetre Judaye.

5 Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye kánti Judakwe ngwian ye kitani temen, bti Judas nikani, kākwe ja müre ketani köte.

6 Abtä nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre bti ye kākwe ngwian ye ükaninkrö, kākwe niebare krörö:

Ni müre ketadre abko ütiä biani ngwian nebti, aise te ngwian biani Ngöbökrä ye ben ketetibe ni ñan raba ngwian ne mike, niebare kwetre.

7 Abti ja töi mikani kwatibe kwetre kä kökakra ngwian yebti. Kä kädeka nämane ni kantra sribekä abko käi nie nämane, ye abko kökani kwetre ngwian yebti nitre menteni doboi mikakrä, 8 aise te kä ye abko kädianta krörö: Ni Müre Ketani Käi abko nieta kore abko kä nüke mtare.

9 Kä kökani kore kwetre angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä kira Jeremíakwe namani bare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niara ütiä mikani nuäi nitre israelitakwe, ye erere ngwian mnünebe biani gre ketamä niara ütiäre amne, 10 ngwian yebti abko kä kädekata Ni Kantra Sribekä Käi nieta abko kökani, ni Dänkien Ngöbö kākwe nuemna ño tie, ye erere namani bare,

Jeremías 19.1-13; 32.6-9

abko niebare kore Jeremíakwe, ye erere namani bare.

Jesu Pilato ngwärekri

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5,13-25; Juan 18.29—19.16*)

11 Jesu abko jänamani gobran Pilato ngwärekri angwane gobran ye käkwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelita-kwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

12 Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä nitre unbre ji dokwäte namani Jesu kite ngise krübäte, akwa Jesu abko namani kwekbe jirekäbe. 13 Abtä Pilato käkwe niebare krörö ie:

¿Kukwe nie nibi bätäkä ngwarbe ma rüere ye jaraen ñakare mae ya amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe? niebare kwe Jesuye.

14 Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Abtä gobran Pilato ye ñan tõi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(*Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; Juan 18.39—19.16*)

15 Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire abko nitre ngite ye ngätäite nire tikadreteta abko nitre israelita kwati nämane niere abko erere käre gobran ye nämane tikete.

16 Ne aisete kä ye ngwane ni iti ja mikaka ngite kri krübäte abko nämane kitani ngite kä

teri yete. Ni ye abko kädian nämane Barrabás. 17 Gobran Pilato ye ñan tõi namani krütare mda Jesubtä. Yebti ni jökrä namani ja ükaninkrö yete, ie Pilato käkwe niebare mda:

Tikwe nire tikadreteta munkrä ie mun tö nibi. Barrabás ya o Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta se tikadreteta, niere tie munkwe, niebare Pilatokwe.

18 Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane nitre ji dokwäte ye namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisete niebare kore kwe. 19 Yebti kürä kukwe ükatekrä gobrankwe, yebti Pilato nämane tükänintbe angwane, merire kwe käkwe kukwe juani krörö kräke: Ni ye abko tõi metre amne ngite ñakare, aisete makwe ñan kukwe nuen käme rüere, ñobtä ñan angwane ni yebtä tikwe ja kábätiri krübäte deo abko Pilato merirei ye käkwe niemna kore ie.

20 Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte käkwe nitre kwati ye tõi kwitani jakri amne Barrabás abko tikadreteta amne Jesu abko müre ketadre abko ni jökrä käkwe niedre, niebare kwetre ie. 21 Abtä gobran ye käkwe niebareta mda ietre:

¿Ni nibu tä ngite kä teri nete, ne mden tikadreteta ie mun tö nibi? niebare kwe.

Angwane ni jökrä israelita
nämane yete käkwe niebare:

iBarrabás ye tiketeta! nama-
nintre niere. **22** Angwane Pilato-
kwe niebare mda ietre:

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngö-
bökwé nieta, sebtä abko tikwe
dre nuendre, ie mun tö nibi ama-
rebtí yere? niebare kwe.

Angwane ni jökrä käkwe
niebare:

iJesu ye müre kete krusobtä!
namanintre niere mda.

23 Abtä Pilato käkwe niebare
mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani
ngite amarebtí, mun nibi müre
ketamna krusobtä tie yere? nie-
bare kwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri
jume mda, kä namani niere:

iMüre kete krusobtä, müre
kete krusobtä! namanintre niere
Pilatoye.

24 Abtä ni jökrä ñan namani
tuen töi kwitare jire chi Pilatoye
angwane, niarakwe kukwe nie-
bare, yebtä bäri ni jökrä jatani
kä mike bäri nokre. Abtä Pilato
käkwe ñö käräbare, bti ja kise
bätäninte kwe nitre israelita
ngwärekre, käkwe niebare krörö
ietre:

Jesu müre ketadi, yebtä ti ñan
rabadre ngite, ñobtä ñan angwa-
ne ye abko kukwe munkwe, aise-
te mun rabadi ngite Jesu
dokwäre, niebare kwe.

25 Angwane nitre israelita
käkwe niebare krörö mda Pilato
käre:

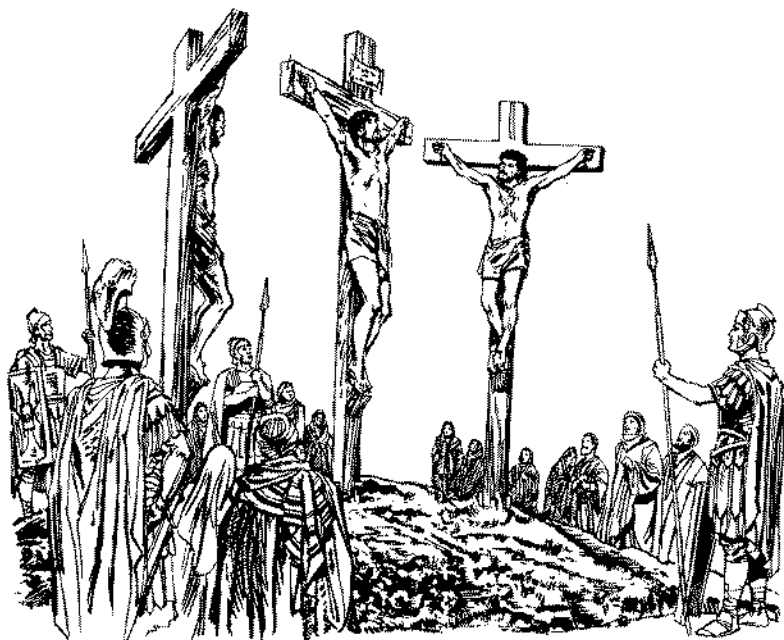
Jesu müre ketadi ye abko nun
amne ngäbäkre nunkwe abko

rabadi ngite Ngöböye, aise-
te nunkwe kötä mikadi ie, niebare
kwetre Pilatoye.

26 Angwane Pilatokwe
Barrabás tikaninte. Akwa Jesu
abko kwata metamna köbti
kwe amne biani kwe rükä
romanoboye müre ketadre kru-
sobtä. **27** Ye erere bkänä, nitre
rükä gobrankwe ye nikani Jesu
ngwena nebe ju gobrankwe
kánti angwane, nitre rükä kä-
kwe ja ükaninkrö jökrä Jesu
bäre mikakäre yakrä jae,
28 käkwe dän tikaninte btä,
bti dän bä tain drüne kita
nämane jabtä jreikwe, ye
kwrere kitani Jesubtä. **29** Erere
arato, jrei kri käkwe korona
mikadre ja dokwäbti, ye kwre-
re kri tukwä krübäte sribebare
koronare kwetre, bti mikani
Jesu dokwäbti kwetre, bti
mökän mikani krati Jesu kise
ruenkri kwetre niara mikakäre
yakrä jae jrei di kri kwrere.
Yebti namanintre jökrä nguku-
dokwäbti temen Jesu ngwäre-
kre, kä namani niere krörö ie
mikakäre ngwarbe jae:

iMa jrei nitre israelitakwe,
nunta ma mike ütiäte kri mtare!
namanintre niere.

30 Kä namani käli kite Jesu-
btä amne mökän mikani kisete
kwetre ye ararebtí namanintre
Jesu mete dokwäte. **31** Jesu
mikani yakrä kore kwetre jae, bti
dän bä tain drüne ye tikaninteta
Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe
ara kitaninta btä kwetre. Yebti
nikanintre ngwena müre ketadre
krusobtä.

Jesuta metani krusobtä nitre gokä nibu ben gwaire (Mateo 27.32-44)

Jesu metani krusobtä

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43;
Juan 19.17-27)

32 Yebti namanina ji ngrabare angwane, ni iti nünanka juta Cirenete abko kädian nämane Simón abko namani ngätäi ben-tre angwane, Simón ye mikani kruso ngwena Jesukrä rükäkwe. 33 Bti nikanintre nebe kākä Gólgota kánti. Kā Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nie-ta abko kánti nikanintre nebe Jesube. 34 Angwane krikä kwa-ka mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye. Jesu kākwe dö ye bänän nuani angwane, nin ñani jire chi mda kwe. 35 Angwane nitre rükä romanobo kākwe Jesu metani

krusobtä. Yebti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, kākwe ja gani dän yebtä.

36 Yebti nitre rükä ye namanintre tākänintbe temen Jesu ngibiabtikäre. 37 Angwane ñobtä Jesu kitani ngise müre ketadre abko nämane tikani kri kukwänbtä abko mikani krusobtä Jesu dokwä kánti käin abko btä kukwe nämane tikani krörö: “NI NE ABKO JESU. NIARA ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko nämane tikani kore.

38 Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niara-be gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti abko mikani niara küde ngeberekri. 39 Angwane nire nire namani

kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, **40** kä namanintre niere ie:

Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, aisete ma Ngöbö Odei bkänä ne ngwane, ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

41 Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre unbre ji dokwäte abko namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere krörö ie:

42 Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? Niara abko Jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae.

43 Mdakäre abko, niarakwe ja töi mikani kwatibe Ngöböbtä, aisete Ngöbö tö era metre ie bkänä ne ngwane, Ngöbö ara jire käkwe diandikä gwängwarbe krusobtä mento mtare. Niara nämane ja Ngöbö Odei niere jabtä amarebti nibi kwekbe krusobtä käin se, namanintre niere Jesuye.

44 Angwane nitre gokä nämane metani kruso mda mdabtä käin arato Jesu ken, ye namani ñäke arato Jesuye, mikakäre yakrä jae.

Jesu krütani

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

45 Yebti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nükebe ñänä okwä krämä dere. **46** Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti, käkwe niebare krörö:

Elí, Elí ¿lama sabactani? niebare kwe.

Kukwe niebare kore Jesukwe ye abko “Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere?” niebare kwe. **47** Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Elí” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

48 Ye btäräbe nitre ye nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, bti biani kwe ñadre tomnane Jesuye. **49** Akwa ni mda mda abko käkwe niebare krörö ni yeye:

Elías rükadre dentari ya ño ari ngibiare, aisete tuemetre yete, niebare kwetre.

50 Ye btäräbe Jesukwe ngratebareta jume ja dibti bobuta,

käkwe ja üai mikaninta Ngöbö kisete angwane krütani. **51** Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen amne dobo abko namani nakenkä amne jäkwata abko ngetrani. **52** Angwane kä mkä kánti nitre nämane doboi mikani, ye mkä ngitianinkä jökrä angwane, ni kwati käkwe nünabare deme Ngöbökrä abko nämane doboi mikani ye nukaninta nire **53** abko käkwe kä mikaninkä rökabti yete. Yebti Jesu nukaninta nire arato angwane, niaratre nikani nebe juta demente Jerusalén. Ye kánti ni kwati käkwe tuani.

54 Ye ngwane nitre rükä dänkien romanobo amne nitre rükä mda mda nämane Jesu ngibiarebti, ye okwäbti dobo namani nakaenkä amne kukwe mda mda namani nakenkä bätäkä ngwarbe niaratre okwäbti angwane, kä jürä namani krübäte btätre, käkwe niebare:

iNi noko abko Ngöbö Odei era metre bkänä! niebare kwetre.

55 Amne meri ruäre nämane dikekä kwäräkwarä Jesube kä Galileate, kä nämane Jesu die mike sribibtä, ye abko nükani siba Jerusalén abko namani bämte temen se kwrere okwä Jesubtä. **56** Meritre ye abko kädian nämane María Magdalabo amne María Santiago amne José meye, erere arato Zebedeo ngäbriänkä Juan amne Santiago

mdara jire abko meye nämane siba arato.

Jesu doboi mikani

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

57 Yebti kä jatani dere angwane, ni iti ngwian bkänkä kri kädian nämane José nünanka juta Arimateate abko nükani. José ye abko nämane dikekä siba Jesube. **58** José ye abko nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Ye erere Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. **59** Ye erere bkänä, Josékwe Jesu ngwäkä diani timon angwane, dän kädianta lino abko nämane merebe, te ngwäkä mrianinte kwe. **60** Yebti kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä Josékwe, ye kánti Jesu doboi mikani kwe. Jesu doboi mikanina angwane, kä mkä ye dikaninta kuin jite kwe jäkwata kribti, bti nikaninta. **61** Akwa María Magdalabo amne María mda nämane yete, ye abko namani täkänintbe yete Jesu doboi mikani ye kánti.

Guardia mikani röka ngibiarebti

62 Jesu doboi mikani, yebti jändrinane köbö jadükakrä näire, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo nikanintre gwaire nebe Pilato kánti, **63** käkwe niebare krörö ie:

Nun dänkien, ni ngwarbe ni ngökaka müre ketaba jändrin kädianta Jesu, ye abko nämane nüne angwane, nieba krörö kwe:

Ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba kwe, ye abko nüta töre nunye. **64** Ne aisete, makwe guardia mikadre röka ye ngibiarebti kuin nebebe köbömä näre abko nun tö nibi niei mae, ñobtä ñan angwane nane nitre ja töitikaka Jesube käkwe ngwäkä goidre abti nükaninta nire tädre näin niere ni mda mdaye, nane nitre ja töitikaka ben abko rikadre ni ngökö bäri mda, ye abko rabadre bäri käme, aisete nun tö nibi niei kore mae ye, niebare kwetre Pilatoye.

65 Abtä Pilatokwe niebare mda ietre:

Nitre rükä tärä guardiare munkwe yete, ye abko ben mun rika, käkwe kä tärä mika gare kuin röka yebti ni mda mda mikakäre mokre amne munkwe röka ye ngibiadre bäri kuin. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

66 Ye erere bkänä, nitre ye nikani amne jäkwata mikani rökabti, yebtä kä tärä mikani gare kuin kwetre, ni mdakwe ñan Jesu ngwäkä goidre abkokäre. Erere arato, nitre rükä mikaninte ruäre guardiare kwetre röka ngibiarebti yete.

Jesu nükaninta nire

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

28 1 Yebti köbö jadükakrä nikani ta, abti kä jatani ngwen krire bämänte dekä angwane, María Magdalabo amne María mdara jire ye nikaninta dobohti. 2 Ye btäräbe dobo namani nakaenkä kri krübäte, ñobtä ñan angwane angele ni Dänkien Ngöbökwe nämane kä käinbti abko nükanikä temen nebtä. Angele ye abko nikani nebe rökabti angwane, jäkwata kri mikani kä mkäbti ye abko angelekwe dianinkä mento, bti

Nitre rükä romanobo tä Jesu doboi ngibiarebti (Mateo 27.62-66)

namani tākānintbe jākwata yebti. **3** Angele ye abko bā namani trā ngitiekā mera trā kwrere amne dān btā abko bā namani ngwen bürere tārākwata kwrere. **4** Angele ye jatabare nitre rükā nāmane guardiare rōkabti yeye angwane, niaratre namani nekwetekā krübāte, aisete namani grūkekā jōkrā ngrabare amne kā nōtaninte jōkrā bti, aisete namanintre kitaninte temen ni ngwākāre kwrere.

5 Angwane angele kākwe niebare meritre yeye:

Mun ñan rekwetaka. Jesu müre ketani krusobtā abko munta nāin tuenta kānti, ye gare kuin tie, **6** akwa Jesu nūrate nire, aisete ñakare nete, niarākwē niebare munye ye kwrere nibi bare, aisete kā mkā aibe nebe tōkare niara tābtā nete mun jakwe tuen. **7** Bti nitre ja tōitika-ka Jesube ye ie mun rika niereta jōtrō krōrō: Jesu nūrate nire, bike niken Galilea ja ūkakrōkāre-ta ketetibe munbe, kānti munkwe ja tuadita ben abko munkwe nie kore ietre amne kukwe ne aibe tā niedre tikwe munye. Abko kore se, niebare angelekwe meritre yeye.

8 Ye erere bkānā, meritre nāmane dobohti ye nikaninta jōtrō angwane, kā jūrā namani krübāte btātre, akwa erere arato kā namaninta nuāre krübāte btātre, aisete nikanintre betekā kukwe ngwenante nun ja tōitika-ka Jesube ye krāke. **9** Niaratre nāmane nāin betekā ji ngrabare angwane, batibe Jesu ara nūkani

ngātāi bentre, kākwe “Ñantōre” niebare ietre. Ye btārābe niaratre kākwe krōtabare Jesu ken, nikanini ngitiekā Jesu ngotobtā temen, kākwe Jesu ngoto kani ja kāne angwane, mikani ūtiāte kwetre jae. **10** Angwane Jesukwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Ti mrākātre ja tōitikaka tibe abko rikadre ti ngābti kā Galileate. Ye kānti ti tuadita kwetre abko mun nān niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe meritre yeye.

11 Nitre merire nikani kukwe ngwena kore, akwa nāmane ji ngrabare angwane, nitre rükā mikani guardiare rōka ngibiare-bti abko bti kā nūkani ruenta amne nikani betekā nebata jutate Jerusalén amne nitre blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkientre, ie kukwe nakaninkā ño ño, ye erere niebare jōkrā kwetre. **12** Angwane nitre blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkientre ye abko nikani blite mda nitre unbre ji dokwāte yebe ja tōi mikakāre kwatibe gwaire bentre. Angwane niaratre kākwe ngwian biani kabre nitre rükā nāmane guardiare rōkabti yeye niaratre nākwtakāre, **13** kākwe niebare ietre:

Mun nāmane kibien deo angwane nitre ja tōitikaka Jesube jananbare Jesu ngwākā goire-ta rōkabti, munkwe nie ni mda mdaye. **14** Erere arato, gobran Pilato kākwe kukwe ye gadi angwane, munkwe blitadi ben niara nākwtakāre. Ye kōbōire abko kukwe ñan rabadre jire chi

mun rüere amne nun rüere, niebare kwetre guardiaye.

15 Ye erere bkänä, nitre rükä nämane guardiare ye käkwe ngwian kabre ye kani ngäbti. Abti niaratre käkwe dre niedre niebare ietre, ye erere nikanintre niere, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko käkwe Jesu ngwäkä goibare abko nie nikani kore kena nitre israelita ngätäite, ye erere nieta janknu abti kä nüke mtare.

Kukwe mrä Jesukwe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

16 Nitre merire käkwe kukwe nieba nun ja töitikaka Jesube yeye angwane, nun ni jätäbti iti abko rikaba bkänä Jesu ngäbti Galilea angwane, ngitio mdenbti nun rikadre niebare Jesukwe, ye kanti nun rikaba. **17** Nun rikaba nebe yete angwane, Jesu jataba nunye angwane, Jesu ara nükainta nire ye nun ruäre kräke

ñan rababa nebe era, akwa nun jökrä rababa Jesu käikitekä.

18 Angwane Jesukwe krötaba nun ken, käkwe nieba krörö nunye:

Kä kainta se amne kä temen ne Ngöbökwe mikani gare jökrä tie, **19** aisete mun nän, amne nitre nünanka kä jökräbti temen, ye kanti mun näin ti mike gare ietre amne munkwe niaratre mika ja töitikaka siba tibe amne munkwe niaratre ngöka nöte ni Rün käbti, Ngöbö Odei käbti amne Ngöbö Üai Deme käbti. **20** Amne kukwe diribare tikwe munye, ye erere munkwe diri jökrä ietre amne niaratre käkwe ti kukwei ye mikadre täte jökrä arato, abkokäre munkwe diri ietre. Ti abko tädi kärekäre munbe köbö kwatirekwatire nebebe kä mrä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä.